

પ્રકાશક :

શ્રી પાર્શ્વચંદ્રસરિતાનમંદિર-ચેમ્બુર તરફથી
શ્રી મુંદરલાલ દલપતભાઈ ઝવેરી
ઝવેરી બજાર, મુંળાદેવી રોડ,
મુંબઈ-૨

આવૃત્તિ પહેલી

નકલ ૨૦૦૦

વિ. સં. ૨૦૨૭

સને ૧૯૭૧

મૂલ્ય :

વાંચન, ચિંતન, મનન.

પ્રાપ્તિસ્થાન :

શાહ હંસરાજ ભાણુક
પાર્શ્વચંદ્રસરિતાનમંદિર
દશમે રસ્તો, ચેમ્બુર, મુંબઈ-૭૧

મુદ્રક :

કાન્તિલાલ સોમાલાલ શાહ
સાધના પ્રિન્ટરી, ધીકાંટા રોડ,
અમદાવાદ.

પ્રકાશકીય

શ્રી પાર્શ્વચંદ્રગંધીયા પૃ. પ્રવર્તિની શ્રી આંતિશ્રીહ મહારાજના શિષ્યરત્ના આ. ગ્ર. પરમ વિદુષી પ. પૃ. શ્રી મુનંદાશ્રીહ મહારાજ તેમની વકતુ-વશાંતિ અને નિરૂપ પ્રવૃત્તિ માટે પ્રસિદ્ધ છે. તેમની શિષ્યાઓનું વૃંદ જ્ઞાન. ધ્યાન. તપ. ન્યાયની પ્રવૃત્તિ માટે પ્રસિદ્ધ છે. તેમાંના પૂજ્ય સાધ્વીહ વસંતપ્રભાશ્રીહ મહારાજ કે જે 'મુનેજ' ના તપશ્ચર્યથી પ્રસિદ્ધ છે. તેઓ છેલ્લાં થોડાં વર્ષથી સાહિત્યનું મુંદર સર્જન કરી રહ્યાં છે અને તે જિજ્ઞાસુજનોને ઘણું ઉપયોગી થઈ શકે છે.

‘વસંતગીતશુંબન’ અને ‘ધર્મગરખું’ નાં સર્જન પછી તેઓશ્રીએ પોતાના શુભાગી શ્રી મુનંદાશ્રીહ મહારાજની પ્રેરણાથી ‘મનમાળાના માણસ’ નામનું અતિ મનનીય પુસ્તક તૈયાર કર્યું. તે જિજ્ઞાસુજનોના લાભાર્થે પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવે છે.

આ પુસ્તકની ૧૦૦૦ નકલોનું ખર્ચ શ્રી પૂના કુંઠકી ફોન સમાજ તરફથી પ્રાપ્ત થતાં આ પુસ્તક-પ્રકાશનના કાર્યમાં સરલતા થઈ છે, તેથી તેમને આભાર માનવામાં આવે છે.

વંદના

અમારા પરિપૂર્ણ પુણ્યોદ્દેષે પાર્શ્વચંદ્રગચ્છીયા પૂ.
પ્રવર્તિની શ્રી ખાંતિશ્રીજી મહારાજના પદ્મધરા શિષ્યરત્ના
યા. ધ્ર. પરમચિદ્ગુપ્તી પ્રખર વક્તા પૂ. શ્રી સુનંદાશ્રીજી મહારાજ
તેમના મુશિષ્યાઓ મુવ્યાખ્યાની સાધ્વી શ્રી સુમંગલાશ્રીજી
મહારાજ આદિ સપરિવાર અમારા પૂના શહેરનાં આંગણે
પધાર્યાં. તેઓશ્રીની પૂનિત વાણીનો અમને અસંલય લાભ
મળ્યો. અમારા “ પૂના કચ્છી જૈન સમાજ ”માં સારી વાગૃતિ
આવી. એના પરિણામે અમે તેઓશ્રીના આતુર્માંસનો પણ
અસંલય લાભ લેવા ભાગ્યશાળી બની શક્યા.

આ આતુર્માંસ પૂના શહેરવાસી જૈન જનતાના હૃદયમાં
સુવર્ણાક્ષરે લખાઈ ગયું. વ્યાખ્યાનો માટે ભીડ એવી જામતી
કે જે કદી નજરે જોવાઈ ન હતી. એ વ્રત.....એ નિયમો
.....એ તપસ્યા.....એ ઓચ્છવો.....સિદ્ધચક્રપૂજન
વગેરે અનેક શુભ કાર્યોનો અમને લાભ મળ્યો. આતુર્માંસ
હૃદંગીલર યાદ રહી વતથ એવું બની ગયું.

ખરેખર.....જૈન શાસનની બલિહારી છે કે જેની
અંદર આવા સાધ્વીજી મહારાજો ભવ્ય લોકોપકાર કરી રહ્યા છે.

સાધ્વીસુખ થકી વહેતી વીરવાણીરૂપ ગંગાનાં મીઠાં
નીરથી ભાવિકોના હૃદય પ્લાવિત બની વતથ છે.

પરમવિદુષી શ્રી સુનંદાશ્રીજી મહારાજની વાણીનો લાભ
જે અમને મળ્યો છે, તે હમેશાં યાદ રહેશે. અંશતઃ એનું
પાલન કરી શકીએ એવી શાસનદેવ પ્રત્યે પ્રાર્થના છે. તેમના
તરફથી આવો લાભ અમને વારંવાર મળતો રહે, એ માટે
અમે તેઓશ્રીને વિનંતિ કરી લાખ લાખ વંદના કરીએ છીએ.

કચ્છી જૈન સમાજ—સંઘવતી

ખચુભાઈ. કે. વિક્રમ

પ્રસ્તાવના

ભવની ભાવટ ભાંગવા માટે જિનભક્તિ એક સુંદર સાધન છે. તેનાથી ધ્યેયનો નિશ્ચય થાય છે, શ્રદ્ધાનો દીપ વધારે જ્વલંત બને છે, અંતરનો મલ ત્વરાથી ધોવાય છે અને મોક્ષપ્રાપ્તિનાં અસોઘ સાધનો—સમ્યગ્ દર્શન, સમ્યગ્ જ્ઞાન તથા સમ્યક્ ચારિત્ર ઘણા નજીક આવે છે. તેથી જ જૈન-ધર્મમાં જિનભક્તિ પર ખાસ ભાર મૂકાયો છે અને તેને મુમુક્ષુઓનું એક પરમ કર્તવ્ય માનવામાં આવ્યું છે.

જે મનુષ્યના હૃદયમાં શ્રી જિનેશ્વર દેવ પ્રત્યે શ્રદ્ધા-ભક્તિ આદર-ખાદુમાનની લાગણી નથી, તે કદી પણ સમ્યક્ત્વનો સ્પર્શ કરી શકતો નથી. પરિણામે અનંત સંસારમાં રણગ્યા કરે છે અને વિવિધ પ્રકારનાં તારુણ્ય દુઃખોનો ભાગી થાય છે. સમ્યગ્દર્શન કે જેને સામાન્ય રીતે સમ્યક્ત્વ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, તે સુદેવ, સુગુરુ અને સુધર્મની પરમશ્રદ્ધા-રૂપ છે, એ ભૂલવાનું નથી.

દર્શન, પૂજન, શુભાનુવાદ તથા સત્કાર્મણ એ જિન-ભક્તિનાં મુખ્ય અંગો છે. તે મૂર્તિનાં અવલંબનથી સફલ

બને છે, તેથી શ્રી જિનેશ્વરદેવની મૂર્તિઓ નિર્માણ કરવામાં આવે છે અને તેની પ્રાણપ્રતિષ્ઠા કરી તેનું અવલંબન લેવાય છે.

શ્રી જિનેશ્વરદેવ અનંત શુભોના ભંડાર છે. એ શુભોના અનુવાદ બૃહસ્પતિ ગ્રમાન શુદ્ધિવાળો મારાકરિ કે મદ્યાવિદ્યાન, સદસા વિદુવાળો પણ કરી શકે એમ નથી. છતાં ભક્તિ-વશાત્ તેમનાં શુભાનુવાદ કરવાનાં પ્રસાર થાય છે અને તે આત્માકલ્યાણમાં મોળા ઉપકારી નીવડે છે.

આપણા પત્ન્ય આચાર્યો અને મુનિવરોએ શ્રી જિનેશ્વર દેવનાં આનુવાદ કરવા માટે અનેક પ્રકારની શત્રુતિઓ, અનેક મહારનાં અવરોધ તથા અનેક મહારનાં રોધો રહેલાં છે. જે મુમુક્ષુઓને વિનયજિત મારે અવનવી પ્રેરણા આપે છે અને તેમની જીવનમાર્ગનાં માર્ગ માર્ગ બતાવે છે.

અને તે સાથે ભવસાગર તરવાનો તીવ્ર તલસાટ પણ છે. શ્રી જિનેશ્વરદેવને વિવિધ વિશેષણોથી સંબોધતાં લેખિકાએ પોતાની, અને વધારે સ્પષ્ટ કરીું તો સ્વે મુમુક્ષુઓની પરિસ્થિતિનો જે ચિતાર રજૂ કર્યો છે, તે ઘણો હૃદયસ્પર્શી છે અને ખરેખર દાદ માગી લે તેવો છે. મણુકાઓનાં નામ ખસંદ કરવામાં પણ તેમણે પોતાના બુદ્ધિકૌશલ્યનો પરિચય આપ્યો છે. એકંદર આખો ગ્રંથ ચિંતનથી ભરપૂર હોઈ સર્વે મુમુક્ષુઓને આટલે માર્ગદર્શક બન્યો છે.

૫. પૂ. સાધ્વી શ્રી વસંતપ્રભાશ્રીજી મહારાજ એક લેખિકા છે, જે તો હું કેટલાક વખતથી જાણતો હતો, પણ સનમાણના મણુકા મારા હાથમાં આવ્યા, ત્યારે જ મને ખબર પડી કે તેઓ ખરેખર એક તેજસ્વી લેખિકા છે અને તેમના પૂજ્ય ગુરુણીએ તેમને ‘સુતેજ’ નું જે તળલુસ આપ્યું છે, તે સાર્થક છે.

સાધ્વીસમુદાય એ આપણા ધર્મસંઘનો એક મહત્વનો ભાગ છે. જે તેને બોલવાની તથા લખવાની તાલીમ મળે તો તેઓ ધર્મપ્રચારની દિશામાં ઘણું સુંદર કામ કરી શકે એમ છે. પ્રસ્તુત ગ્રંથરચના તેની પ્રતીતિ કરાવે છે.

શ્રી પાર્શ્વચંદ્રગચ્છનાં સાધુસમુદાય ઘણો નાનો છે, પણ સાધ્વીસમુદાય તેની ખોટ પૂરી કરે છે. એ હકીકત પણ મારા ઉપરના વિચારોનું સમર્થન કરનારી છે.

૫. પૂ. સાધ્વી શ્રી સુન્દરાશ્રીજી મહારાજ કે તેઓ આ

અંત્રલેખિકાના ગુરુણી છે, તેમણે પ્રેરણા અને પ્રોત્સાહન આપતાં આ અંત્રનિર્માણ શક્ય બન્યું છે, એટલે તેઓ પણ ધન્યવાદના અધિકારી છે.

અંત્રલેખિકા પોતાની કલમ ચાલુ રાખે અને આવી બીજી પણ અનેક કૃતિઓ જૈન સંઘને ભેટ કરે. એટલી વિનંતિપૂર્વક આ લઘુ પ્રસ્તાવના પૂર્ણ કરું છું.

તા. ૧૦-૧૧-૭૦

ધીરજલાલ દોકરશી શાહ

ॐ नमः ।

લેખિકા તરફથી

સંસાર તરવાને માટે જ્ઞાની પુરુષોએ ભવ્યાત્માઓને મુખ્ય ત્રણ રસ્તાઓ બતાવ્યા છેઃ જ્ઞાનયોગ, કર્મયોગ અને ભક્તિયોગ. તેમાં પ્રથમ જ્ઞાનયોગ. એ યોગ પૂર્વસંગ્રિત દ્વયો-પશ્યને આધારે પરિણત થાય છે. બીજો કર્મયોગ. એ આચર-ણને આધારે અનુગમ્ય છે અને તે કઠિન છે. પાત્ર ત્રીજો જે ભક્તિયોગ છે, તે અતિ મુગમ છે. આખાલવૃદ્ધ તેને આચરવા ઉચ્ચત થઈ શકે છે. અનાદિ કાળથી કર્મજંતુરમાં જકડાયેલા જીવને છૂટવાને માટે અને નવીન કર્મબંધથી બચવા માટે ભક્તિયોગ એ ઘણો સફળ ઉપાય છે. આ ભક્તિયોગને આધારે અનેક ભવ્યાત્માઓ મોક્ષાભિમુખ બન્યા છે.

ખરેખર ! શ્રી વીતરાગદેવની ભક્તિરૂપ પ્રાર્થના આ ભવમાં પ્રત્યક્ષ રીતે ગિરજાંતિનું આસ્વાદન કરાવી વિષયોથી વાળુગ્રી ગયેલા વિચારોને વિશુદ્ધ બનાવે છે, કપાયોથી ઢલુપિત બનેલા ચિત્તને ચક્રચકિત બનાવે છે અને જીવનસાહચર્યરૂપ

સમકિતની પ્રાપ્તિ કરાવી, ભવાંતરમાં પણ પાથેય રૂપ બની, પરમપદની પ્રાપ્તિ માટે સહાયક બને છે.

સંસારી કર્મધીન પ્રાણીઓના ચિત્તમાં નિર્રર્થક વિચારોની સારમાળા વગર પ્રયત્ને શુંથાતી જતી હોય છે. એવા અર્થ વગરના વિચારોની સારમાળામાં અટવાયેલો મનુષ્ય કદી પણ સ્વ કે પરના શ્રેયને સાધી શકતો નથી, બદકે અશ્રેયને જ નોતરે છે. પણ સમકિતથી સુવાસિત બની શ્રી અશિક્ષિતની ઉપાસનામાં જોડાયેલો આત્મા અર્થહીન અને ચિત્તને ઉપધાતક એવા વિચારોને દૂર સ્કંદેલી કલ્યાણકારી ચિંતનમાં જ મસ્ત રહે છે.

“ પ્રેરણા વગર શક્તિ પાંગરતી નથી.” કેઈ પણ કાર્ય કરવાની શક્તિ હોય તો પણ તેમાં પ્રેરણાની ખાસ જરૂર રહે છે. સત્પ્રેરિત કાર્ય હમેશાં સફળતાને પામે છે. જેમ સાકરમાં મીઠાશ અને શીતળતા દૃષ્ટાયેલી પડી છે, એનો સાકર ખાતાં અનુભવ થાય છે, તેમ પ્રાર્થનામાં સાકર કરતાં પણ અધિક મીઠાશ અને શીતલતાનો જે ભાવ લયે છે, તેનો આદ્ભુત અનુભવ અને આ પ્રાર્થનાસ્વરૂપ મણકાને શબ્દ-ઢેડુ આપતી વખતે અવસ્કમેવ થયો છે.

“ સારું તે મારું ” એ લક્ષ્યમાં રાખી કેઈપણ ભવ્યાત્મા આ એકસો ને આઠ મણકાનું મનનપૂર્વક વાંચન કરી, ચિંતનથી ચિત્તનું શુદ્ધિકરણ કરી, સંસારથી પરાદ્મુખ બની વીતરાગની ઉપાસનામાં જોડાયે, તો હું સ્વ-પર કલ્યાણનો જેવડો લાભ મેળવવા ભાવ્યશાળી બનીશ.

આ મણકા દ્વારા આત્મસ્વરૂપે મેં પરમાત્માની સ્તવના કરી છે. તેમાં મેં લિંગબેદ રાખ્યો નથી. આત્મસ્વરૂપે નર કે નારી, સ્ત્રી કે પુરુષ, માધુ કે સાધ્વી બધા સમાવ્યા છે.

મને ઉપાસનાના માર્ગે હમેશાં વ્યગ્રત રાખનાર પરમ ઉપકરી મારા ગુરુજી પરમ વિદુષી પૂ. શ્રી સુનંદાશ્રીજી મહારાજના ઉપકારનો બાલો આ ભવમાં કેઈ રીતે પણ વાળી શકું એમ નથી. “ વસંત ગીતગુંજન ” અને “ ધર્મઝરણા ” એ બે મારાં પૂર્વ પ્રકાશિત હોદ્યપ્રિય ગ્રંથો છે, એ એમની જ દૃષ્ટાનું ફળ છે.

સોળ વરસની ઉંમરે વિ. સં. ૨૦૦૪ની સાલમાં જ્ઞાનમહોદય પૂ. પ્રવર્તિની શ્રી ખાંતિશ્રીજી મહારાજ અને પરમવિદુષી બા. પ્ર. પૂ. શ્રી સુનંદાશ્રીજી મહારાજ સંઘની વિનંતિથી મોટી ખાખરમાં દ્વિતીય આતુર્માંસ પધાર્યા. તે વખતે ધાર્મિક અભ્યાસ કરવાનો મુયોગ સાંપડ્યો અને મારે ધાર્મિક જીવનમાં ઉદ્ગમ થયો. પ્રભુદર્શન કરતાં અનેરો આનંદ થતો. શુરુદર્શન થતાં જીવનનું પાસું બદલાઈ ગયું. માતાપિતાના પ્રવેશો સંસારમાં જોડી દેવા માટે ગાડુ હતો. પણ શુરુદર્શને પૂર્વ પુણ્યોદયે મારું દિલ સંયમયાત્રા ભાળી ખેંચાયું. તેમાં માતાપિતાની સદર્શ ગંતિ ભગતાં જાણે હૃદયમાં સાકર ભાળી ! મનર ભાળી ઉંમરે વિ. સં. ૨૦૦૫ના સાગરાર સુદિ છઠ્ઠે ને મારવારના સૌમ્ય પ્રભાતે ગય રજવનોથી અંકિત ગેવા

સંસ્કૃત વાંચન સમૃદ્ધ બન્યું. તે સિવાય ન્યાયમાં ‘તર્કસંગ્રહ’ અને ‘પ્રમાણનયતત્ત્વલોક’નો અભ્યાસ થયો. પરંતુ આ તો અગાધ એવા શ્રુતસાગરનું ણિંદુ માત્ર કહી શકાય. આમ છતાં દેવ-ગુરુ-કૃપાથી મને જે પ્રાપ્ત થયું છે, તે મારા માટે મહાન વસ્તુ છે.

ગીતો રચવાનો શોખ, સામાન્ય રીતે સ્વયં જાગૃત થયેલ. આવડે તેવી ભાષામાં પ્રભુલક્ષિતગીતો અને ગુરુગાદુંલી ગીતો, તેમજ પ્રસંગગીતો બનાવ્યાં. જેના પરિણામે “વસંત ગીતગુંજન” પુસ્તિકા પ્રસિદ્ધ થઈ. ૨૦૨૪ની સાલમાં માદુંગા ચાતુર્માસમાં ગુરુપ્રેરણાથી ‘બ્લોક બોર્ડ’ પર દરરોજ નિયમિત સુવાક્યો લખાતાં ગયાં, જેના પરિણામે “ધર્મઝરણા” પુસ્તિકા બહાર પડી. ત્યારબાદ ગદ્યમાં પ્રાર્થના સ્વરૂપે “મનમાળાના મણકા” ગુંથવાની પ્રેરણા મળતાં એ લેખનકાર્ય પૂર્ણ કર્યું. આ રીતે જે લેખનકાર્ય મારા હાથે થઈ શક્યું છે, તેમાં ગુરુપ્રેરણાએ જ બળ આપ્યું છે.

મારું હૃદય નથી કોઈ વિશેષતાભર્યું કે નથી કોઈ વિશિષ્ટ પ્રકારની આરાધનામય ! વીતરાગનું શાસન પ્રાપ્ત થયું, ઘેઘુર વલ્લાની છાયા મસાન પ્રેરણામૂર્તિ, વાન્સસ્થમૂર્તિ ગુરુથી સજ્યા. એ દેવગુરુના ચરણે હૃદય વિતાવવામાં મદાપ્રભૂત બનનાર સૂરલ અને સંત એવા સાતાપિતા સજ્યા. એ પણ મદાન પુણ્યની નિશાની છે. ભયાંતરમાં પણ વ્યાં સુધી જન્મ લેવા પડે. ત્યાં સુધી આભિક ગુણોને ઉત્તરોત્તર

એટલે જીવાળાઈને દીક્ષાના વિચારે આવતા, પણ તે પ્રગટ કરી શક્યા નહિ.

ચૌદ વર્ષની વયે નાગલપુરની નજીક રાયજી ગામે રામજીભાઈ મંજુ સાથે તેમનાં લગ્ન થયાં, પરંતુ માત્ર સવા વર્ષમાં જ સંસારચુખ નાટ થયું. તેમના પતિ સ્વર્ગવાસ પામ્યા. આ કારમે આઘાત જીરવવા માટે જીવાળાઈએ ધર્મમાં મન પરોવ્યું અને સત્તર વર્ષની વયે મં. ૧૬-૭૪ના વૈશાખ વદિ પના રોજ પાર્શ્વચંદ્રગચ્છના અગ્રેશ્વર પૂ. મુનિરાજશ્રી પુનમચંદ્રજી મહારાજના વરદ હસ્તે અમદાવાદમાં દીક્ષા ગ્રહણ કરી પૂ. ગુરુણીશ્રી લાલશ્રીજી મહારાજના શિષ્યા બન્યા. તે સમયે તેમનું ખાંતિશ્રીજી એવું નૂતન નામકરણ કરવામાં આવ્યું.

પૂ. ખાંતિશ્રીજી મહારાજ હવે વિદ્યાભ્યાસમાં એકચિત્ત બની મંથમને શોભાવવા લાગ્યા. અનુક્રમે તેમની બુદ્ધિનો સુંદર વિકાસ થયો અને જ્ઞાનસમૃદ્ધ બન્યા. પછી તે વ્યાખ્યાન આપવા લાગ્યા અને પ્રસિદ્ધ વકત્રી બન્યાં. તે પછી ક્રાંતિકારી લેખિકા બની પુસ્તકો પણ લખ્યાં. તેમાં નારીજીવન અને માધ્વીજીવનને સજીવન કરવા ઘણું ઘણું લખ્યું. આચાર્યો, ઉપાધ્યાયો અને મુનિરાજોને પ્રશ્ન પૂછી જ્ઞાન મેળવતાં અને માધ્વીજીઓ જ્ઞાન મેળવી વ્યાખ્યાન આપે એ માટે ટકોર કરતાં અચકાતા નહિ. તેઓશ્રીએ ચાર શિષ્યાઓ કરેલ. દાસમાં તેમના બે શિષ્યાઓ પરમવિદુષી સુનંદાશ્રીજી

મહારાજ તથા હેંકારશ્રીજી વિદ્યમાન છે. પૂ. સુનંદાશ્રીજી મહારાજને આઠ ગ્રંથો અને પાંચ પ્રગ્રંથો છે. પૂ. હેંકારશ્રીજીને ૩ ગ્રંથો છે. પૂ. જ્ઞાંતિશ્રીજી મહારાજશ્રીને ધાંગધા શહેરમાં પૂ. જાલચંદ્રજી મહારાજના વરદ હસ્તે શ્રી સંઘ સમક્ષ સંવત્ ૨૦૧૧ના માહ શુદ્ધિ ૧૦ ના દિવસે પ્રવર્તિની પદ અર્પણ કરેલ છે. હાલ તેઓશ્રી કચ્છમાં વિચરી રહ્યા છે.

માધ્વી સુનંદાશ્રી

ૐ નમઃ ।

પૂનાનું યશસ્વી ચાતુર્માસ

ભારતભૂમિની પવિત્રતા એટલે જ અંકાય છે કે તેમાં સર્વત્યાગી સાધુજનો અને મહાસતીની પરંપરાને શોભાવનાર પરમ પવિત્ર પૂ. સાધ્વીજી મહારાજે મહાવીર ધર્મનો ઝંડો ફરકાવતા અવનીતલને શોભાવી રહ્યા છે. એમનું જ્ઞાનમય, ત્યાગમય, તપોમય અને વૈરાગ્યમય જીવન દરેકના અંતરમાં ઊંડી છાપ પાડી નીચ છે. મધ્યસ્થ વૃત્તિ આત્માઓ સાધુ અને સાધ્વીજી જાનેને જૈનશાસનના આધારસ્તંભ માને છે.

પાર્શ્વચંદ્રગચ્છીયા જ્ઞાનમહોદય પૂ. પ્રવર્તિની શ્રી ખાંતિશ્રીજી મહારાજ તથા તેમના પટ્ટધરા શિષ્યા પરમવિદુષી પ્રગર વક્તા બા. પ્ર. પૂ. શ્રી સુનંદાશ્રીજી મહારાજ પાતાના દીર્ઘ પરિવારથી પરિવૃત્ત જની આજે વરજ્ઞથી શાસનસેવા જાતવતા ધર્મોદ્યોતક તરીકે વિચરી રહ્યા છે. એમનું સુદીર્ઘ સંયમી જીવન અનેક ધર્મપ્રભાવક કાર્યોથી મધમધી રહેલું છે. અદ્વિનિશ માત્ર ધર્મપ્રભાવનાના

મનોરથોને સેવતાં પરમવિદુષી પૂ. શ્રી મુનંદાશ્રીજી મહારાજ,
વસંતપ્રભાશ્રી “મુતેજ” આદિ શિષ્યા-પ્રશિષ્યાના પરિવાર
સહિત સં. ૨૦૨૩ની સાલમાં લાવિકેના લાવલયા સ્વાગત
આથે મુંબઈ પધાર્યાં. તેઓશ્રીનું પ્રથમ આતુર્માંસ “પાર્શ્વચંદ્ર-
સૂરિગચ્છસંઘ” મુંબઈની વિનંતિથી મચ્છુદળંદર-પાટાગડી-
મહારાજનવાડીમાં થયું. ચોવીસની સાલનું બીજું આતુર્માંસ
“કુન્દરી જૈનસંઘ-સાદુંગા”ની વિનંતિથી સાદુંગા શ્રી સહસ્રકાયા
પાર્શ્વનાથ પ્રભુના દહેરાસરના ઉપાધ્યયમાં થયું.

આ બંને આતુર્માંસો ધર્મની જાહેરાતલાક્ષીપૂર્વક પસાર
થયાં અને મુંબઈ ગ્રાહેરમાં તેમજ પરાઓમાં પાત્ર ધર્મ-
પ્રભાવનાની અનેરી છાપ પાડી ગયાં. મુંબઈનાં આંગણે આવા
પ્રખર વક્તા પૂ. સાધ્વીજી મહારાજના વ્યાખ્યાનોનો લાભ
મેળવવા એ ધર્મરાગી આત્માઓ સાટે સાનેરી અવસર બની
ગયો. ધર્મરસ નીતરની વાણીથી આકર્ષિત બનેલા હૃદયો
લોકો ધર્મસન્મુખ બન્યા. આમ મુંબઈનાં આંગણે બે આતુર્માંસો
ભગ્ન અને શાદગાર બની ગયાં.

સાદુંગાના આતુર્માંસ પછી પૂ. મહારાજશ્રી પાલધુની
પધાર્યાં. ત્યાં એક મહિનાની સ્થિરતા દરમિયાન તેઓશ્રીને
મહારાજનાં વધુ દેવો સ્પર્શવાની ભાવના ધર્તા પૂતા તરફ
જવા સાટે વિદાર કરી ઘાટકોપર પધાર્યાં. પાપ ભુદિ આસનના
ઘાટકોપરથી વિદાર કરી ભાંડુપ. ધાણા ધઈ અનુક્રમે પન્વેલ
પધાર્યાં. અને ત્યાંથી તેરસના બારવઈ પધાર્યાં કે ત્યાં વૈત્તેનું

એકે ચ ઘર નથી. મુંબઈથી પાર્શ્વચંદ્રજીના આગેવાન શેઠ શ્રી સુંદરલાલભાઈ દલપતભાઈ ઝવેરી અને દેવશીભાઈ સુંદરજી લોદરીયા મોરળીવાળા મહાકુટુંબ પૂ. મહારાજશ્રીને વંદન કરવા આવ્યા. આહીં શ્રી સુંદરલાલભાઈએ એક અતિ દુઃખદ સમાચાર વિદિત કર્યા કે આપણા ગુરુદેવ પૂ. શ્રી વૃદ્ધિચંદ્રજી મ. સા. બિકાનેર મુકામે પોપ સુદિ ૧૦ ની રાતે દશ વાગે અચાનક હાર્ટફેઈલથી કાળધર્મ પામ્યા છે. આવા દુઃખભર્યા સમાચાર સાંભળતાં જ પૂ. મહારાજશ્રીને ભારે આઘાત થયો. આંખમાંથી અશ્રુપ્રવાહ સરી પડ્યો. કુદરત દેવા કપરા સંયોગ સરજે છે ને !

કિહાં જનમ્યા કિહાં ઉછર્યા, કિહાં તનુ લડાવ્યા લાડ !

કોણે જાણે કઈ જાડમાં, જઈ પડ્યો આ હાડ !

મહાપુરુષોનાં આ વાક્યો યથાર્થ છે. દુઃખાતે દિલે દેવવંદન કર્યાં. બનવા કાળ હોય તે બન્યા જ કરે છે, એવી વિચારણા કરતાં અનિત્યભાવના ભાવતાં દિવસ ગમગીનીભર્યો પસાર થયો.

ખીજા દિવસે ત્યાંથી વિદ્યાર કરી અનુક્રમે લોનાવલા પધાર્યા. ત્યાં પૂજ્યશ્રીના સંસારી ભાઈ છોટાલાલ ખી. શાહે ગુરુભક્તિનો સુંદર લાભ લીધો. ત્યાં ત્રણ દિવસની સ્થિરતામાં ગ્યાખ્યાનો આપતાં લોકો પ્રભાવિત બન્યા. આ રીતે સાંધવીજી મહારાજ પાટ પર બેસી વ્યાખ્યાન આપવાનો કાળલો પહેલોજ હોવાથી દરેકને નવાઈ લાગી. ત્યાં સ્થિરતા માટે

શ્રાવણેએ ખૂબજ આચકુ ક્યો, પણ તેઓશ્રીને આજ વરસમાં મુંબઈ પાછા ફરવાની ભાવના હોવાથી ત્યાંથી ત્વરિત વિદાર કરી કાસએટ પધાર્યા. ત્યાંના સંઘપર અગાઉથી પૂ. શ્રી વૃદ્ધિચંદ્રજી મ. સા.નો પત્ર હોવાથી સંઘમાં આનંદ ફેલાયો, પણ જ્યારે પૂ. મહારાજશ્રીના મુળેથી પૂ. શુરુદેવના અચાનક કાળધર્મ પાચાના સમાચાર સાંભળ્યા, ત્યારે એ પૂર્વપરિચિત શ્રાવકસમુદાયને ભારે આઘાત લાગ્યો. દરેકે દુઃખભરી લાગણી વ્યક્ત કરી અને પૂ. શુરુદેવની સરલતાનાં શુભગાન ગાયાં. ત્યાં જો દિવસ લાભ આપી સંઘના આચકુને અનુદૂળ જવાળ આપી આગળ વિદાર ક્યો.

અનુકેને પૂના શહેરના પ્રવેશદાર સમા ખરડી ગામમાં પધાર્યા. ત્યાં પૂના શહેરમાં રહેતા અને પૂ. સદારાજશ્રી પ્રત્યે અંતરંગ ભક્તિ ધરાવતા શ્રાવક કેશવજીભાઈ વીરજી અને ભક્તિવંતા શ્રાવિકા શ્રીમતી સુદરભેન કેશવજી કનૈયાતી ખાખરવાળા વંદન કરવા આવ્યા. તેમના સુપુત્ર ખનુભાઈ તો લોનાવણથી સોડી દરરોજ દરેક ગામોમાં પૂજ્યશ્રીના ખખર પૂજવા આવતા. પૂ. સદારાજશ્રીના કનૈયા-માટીખાખરનાં આતુસંગિ દરગિયાન તેઓશ્રીની વાણીથી પ્રતિજોષિત ધ્યેક્ષા હોવાથી ધર્મપ્રેમ અને શુભભક્તિ તેમની રંગેરંગમાં વ્યાપ્ત બનેલી હતી. પૂ. મહારાજશ્રીના પરિચયથી આજુ દુરંજ ધર્મરાણી બન્યું હતું. પોતાના માનવર શુરુદેવ પૂનાના આંગણે પધારતા હોવાથી આજે એમનો દર્શ સમાપ્ત ન હતો.

પૂના શહેરમાં પ્રવેશ કરવા માટે પો. વ. ૧૩ નો દિવસ નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો અને તે અંગે પત્રિકા છપાવી જાહેર આમંત્રણ અપાયું હતું. શિવાજીનગરથી નિર્ધારિત દિવસે પૂ. મહારાજશ્રીએ જેન્ડવાળાં સહિત ભારે દળદળા-ભર્યા સ્વાગત સાથે પૂના શહેરમાં પહેલી જ વાર પ્રવેશ કર્યો. પ્રવેશના દિવસે શાહ ચુનીલાલ પ્રેમજી સહકૃદ્દાન મુંબઈથી ખાસ આવ્યા હતા.

રસ્તામાં અનેક ગાડુલીઓથી અને મંગલ ગીતોથી વધાવાતા પૂ. મહારાજશ્રીની સ્વાગતયાત્રા સકલ સંઘ સાથે મુખ્ય રસ્તાઓ પર ફરી સંઘના દહેરાસરે ઉતરતાં પ્રભુજીનાં દર્શન કરી દહેરાસરના વિશાળ ચોકમાં પૂ. મહારાજશ્રીએ મંગલ દેશના આપી. આ રીતે પૂના શહેરના આંગણે એક સાંધીજી મહારાજનું જેન્ડવાળાંથી સાંધાયું અને દહેરાસરના ચોકમાં જાહેર રીતે પાટ પર જેમ્ની વ્યાખ્યાન આપવાનો પ્રસંગ પહેલી જ વાર ઉજવાયો. પૂના શહેરના ભાવિકો પૂજ્યશ્રીના વક્તવ્યમાંથી ઘણા વીરવાણીના ધોધથી પ્લાવિત બન્યા. છેવટે ધર્મની પ્રભાવનાસૂચક પ્રભાવના લાઈ સૌ વિખરાયા.

તે દિવસથી માંડી હરરોજ પૂ. મહારાજશ્રીનાં વેધક શૈક્ષિભર્યાં બોધપદ વ્યાખ્યાનો સાંભળવા લોકો ઉમંગભર્યા હોયે આવવા લાગ્યા. એક સાંધીજી પણ પ્રગર વક્તા હોઈ શકે છે, અને સંકેત વગર વ્યાખ્યાનો આપી શકે છે, એની પ્રતીતિ થઈ. ખરેખર જૈનગ્રાસનની બક્ષિદારી છે !

અનેક ઠેકાણેથી પૂ. મહારાજશ્રીને વ્યાખ્યાનો આપવા માટે વિનંતિઓ આવવા લાગી. દહેરાદૂરજીના ચોકમાં પૂરા વીસ દિવસ સુધી વ્યાખ્યાન—સરણી ચાલુ રહી. હજારોનાં હૈયાં પાવન થયાં. થોડા દિવસ પછી પૂ. વિદુષી વક્તા સાધ્વી શ્રી મૃગાવતીશ્રીજી મહારાજ ત્રણ ઠાણા પાસુ પૂના પધાર્યા. જાને વિદુષી સાધ્વીજી મહારાજે સંયુક્ત રીતે પાટ પર બેસી સાથે વ્યાખ્યાનો આપવા લાગ્યાં. બંને દ્વિધમાં સાકર ભળી. જેમ સોનું અને સુગંધ પરમ આદર પામે છે, તેમ જાને વક્તા સાધ્વીજી મહારાજ પૂના શહેરમાં પરમ આદરને પાત્ર બન્યા. ધર્મની સુંદર છાપ પડી. નિરંતરતાપૂર્વક અપાતાં વ્યાખ્યાનોથી અનેક આત્માઓ અચરજ પામ્યા. દરેકના દિલમાં વચ્ચી જાયું કે આ રીતે પૂ. શ્રી સાધ્વીજી મહારાજને વ્યાખ્યાનો આપવાની છૂટ મળી જાય, તો સાધુ ભગવંતો જેટલું કામ કરી શકે. બદકે એથી પાસુ વધુ શાસનપ્રભાવનાનાં કાર્યો કરી શકે, કેમકે સતી સાધ્વીજીઓ એક સાતૃહૃદયમાં વજનળા સમાન છે. એમની પાસે સાતૃહૃદય છે. સાતૃહૃદયમાંથી વહેતા વાત્સલ્યના ઝરાના આસ્વાદથી હોય અઘડાય છે? આજે દુનિયામાં સાતૃહૃદય જેવી હોઈવસ્તુ ન હોય તો દુનિયા હશે નાર્જો હોય એ ન કહી શકાય એવી વાત છે. વજનળા પવિત્રતા ફેલાવનાર જો હોઈ હોય તો સાતૃહૃદય જ છે. એની કિંમત ખુદિશાળી સત્ત્વનો જરૂર આંકી શકે છે. અત્નુ !

પૂના—લગ્નકરમાં પાસુ વિનંતિપૂર્વક સસ્વાગત પધાર્યા. ન્યાં પાસુ પાટ પર બેસી આઠ દિવસ સુધી વ્યાખ્યાનો

આખ્યાં. ત્યાં જને સાંધવીજી મહારાજોનાં સંયુક્ત જાહેર વ્યાખ્યાનો થયાં. સોલાપુર જાહેરમાં પણ સંઘની વિનંતિથી પધાર્યાં. ચાર દિવસ વ્યાખ્યાનો આખ્યાં. તે સમયે પૂ. મહારાજશ્રીની વાણીથી પ્રભાવિત જાનેલા શાહ ધનજી દેવશીના પુત્રવધૂ સાકરજેન પ્રેમજી પોતે સ્થાનકવાસી હોવા છતાં તેમને પોતાની જગમગાહુર ડ્રીમલેન્ડ હોટેલમાં ધામધૂમથી પૂજા લણાવવાની ભાવના જાગૃત થઈ અને તેમણે પૂ. મહારાજશ્રીને પોતાની ડ્રીમલેન્ડ હોટેલમાં પધારવાની ખાસ વિનંતિ કરી. એ વિનંતિને સ્વીકાર થતાં જાહેર પત્રિકા છપાવી સકલસંઘને પૂજારાં પધારવાનું આમંત્રણ આપ્યું. ફગણ સુદિ એકમના પૂ. મહારાજશ્રી ભાવભર્યા સ્વાગત સાથે વાજતે ગાજતે ડ્રીમલેન્ડ હોટેલમાં પધાર્યાં. તે વખતે શ્રીમતી સાકરજાહેને સોનાની ગીનીથી અને તેમના સુપુત્રો સાગરભાઈ અને રમણીકભાઈ વગેરે ઘરની તમામ વ્યક્તિઓએ ચાંદીના રૂપિયાથી જાહેરમાં પહેલીજ વાર ગુરુપૂજન કરી વાસકેષ લીધો. તે દિવસે સાકરજેનનાં નજીક શ્રીમતી જીવેજાહેન પોપટલાલ પૂ. મહારાજશ્રીને વંદન કરવા માટે તથા પૂજારાં લાગ લેવા માટે મુજબથી ખાસ આજ્ઞા હતા.

પૂ. મહારાજશ્રીની નિશ્રાણાં ડ્રીમલેન્ડ હોટેલમાં પહેલીજ વાર ભારે ઉત્સાહથી પ્રભુજીને પધારાવીને શ્રી પાર્શ્વનાથ પંઠ્યાજીક પૂજા, ધામધૂમથી પૂજા શહેરના શ્રી વીર વનિજા મંડળે લણાવી હતી. સકલ સંઘને પૂજારાં આવવા માટે આમંત્રણ હોવાથી લોકો કીડીચારાની માફક ઉભરાયા હતા.

નાના મોટા દરેક માટે હોટેલના માલીક શ્રી સાકરગોહેન તરફથી આ-નાસ્તાની સુંદર વ્યવસ્થા રાખવામાં આવી હતી. ભોજ-ભૂષિ હોટેલ બંને આગે તીર્થભૂષિ બની ગઈ હતી ! પૂવત બાદ તેમના તરફથી શ્રીફળની અને મુંગઈથી વંદનાર્થે આવેલ શ્રી સુંદરલાલભાઈ ઝવેરી, શ્રી રૂંગરાજભાઈ ગંધર. તેમજ ગાંધીભાઈ તરફથી આટાની એસ એ પ્રભાવના ઘડી હતી. પૂ. મહારાજશ્રીના પૂનિત પગલે દ્વીસેન્ડ હોટેલ પાવન બની ગઈ. આનંદસંગળ વસ્તાઈ ગયો. સાકરગોહેન તથા તેમના કુટુંબી યોગ્ય પ્રભુભક્તિ, ગુરુભક્તિ અને સંઘભક્તિના સુંદર દાવા લઈ ફેરાર્થતા અનુભવી.

કાગળ સુદિ ૩ ના પૂ. મહારાજશ્રીની પાંચીમ્મની દીક્ષા તિથિ હોવાથી તે દિવસે તેઓશ્રીની જન્મભૂષિ (ઉત્તર સુન્દરાના) ઉનાવાના વતની અને પૂનામાં રહેતા ભાદિક ભાઈગોહેન તરફથી પૂવત ભગ્યાવવાની ભાવના થતાં ભાદે ઉસંગથી શ્રી સંઘના મોટા સોડરામરે પાર્વપંચકગ્યાય પૂવત વીરભક્તિના મંડળે ભાગ્યવી. પૂવતના અંતે લાકુની પ્રભાવના ઘડી હતી. તેમ જ પ્રભુદેને લીલાની ભવ્ય આંગી રમવામાં આવી હતી. આવા સુંદર મહાકાર્ય એક પાટી એક થતાં હેર હેર પૂ. મહારાજશ્રીનાં સંપ્રોગાન ગવાતાં હતાં. દરેકને મેલ લાગી ગયું કે આવા પ્રખર વક્તા પૂ. મહારાજશ્રીના મનુજીએના લાભ સર્વાં ભવ્ય તે આનંદમાળી મહાપ્રભાવના પ્રાર.

પૂના મહેરમાં ઉત્તર સુન્દરાતના ભાઈની લગ્ન પાંચીમ્મનીના

લગભગ ૧૦૦ ઘર છે અને “કચ્છી જૈન સમાજ”ના પણ લગભગ સોએક ઘરો છે. એ બધાને ભાવના બતી છે પૂ. મહારાજશ્રીનું આવતું આતુર્માસ પૂના શહેરમાં જ થવું જોઈએ. તે માટે દરેકે વિનંતિ પણ કરેલ, પરંતુ મહારાજશ્રીને મુંબઈ પાછા ફરવાની ભાવના હોવાથી ‘ના’ જ પાડતા હતાં. કિંતુ એ બંને સંઘોની અતૂટ ભાવભરી વિનંતિ પાસે પૂ. મહારાજશ્રીને પણ નમતું આપવું પડ્યું.

મુંબઈ પાછા ફરવાના લક્ષ્યથી વિહાર કરી ચેરવડા પધાર્યા, ત્યાં “કચ્છી જૈન સમાજ”ના આગેવાન ભાઈઓ શ્રી બચુભાઈ કેશવજી, રામજીભાઈ દેવજીભાઈ તથા હ્રીમદેન્ડ હોટેલવાળા શ્રીમતી આકરબેન વગેરે ભાઈ-બહેનો તેમ જ “ઉત્તર ગુજરાત સંઘ”ના આગેવાન ભાઈઓ શ્રી અમૃત-લાલભાઈ, ધૃંગાલાલભાઈ, નટવરભાઈ, તારાબેન જેમંગલાલ વગેરે ભાઈબહેનો તથા ગુરુવાર પેઠમાં નાનુભાઈ ઉપાશ્રયના કાર્યકર્તા સુશ્રાવિકા બગલીબહેન ખાસ પોતાના જ ઉપાશ્રયમાં આતુર્માસ કરાવવા માટે વિનંતિ કરવા આવ્યા.

આ આતુર્માસનો લાભ ગમે તેમ કરીને અમને જ આપો એવી જોરદાર વિનંતિ કરી. પૂ. મહારાજશ્રીએ પણ ભાવિકોનો અતૂટ ભાવ જોઈ વિનંતિનો સ્વીકાર કર્યો. આવનાર ભાઈ-બહેનોએ એકદમ ઉદ્વાસમાં આવી જઈ આતુર્માસની જય ગોલાવી. પૂ. મુનિરાજશ્રી વિદ્યાચંદ્રજી મ. સા. અને પૂ. શ્રી રામચંદ્રજી મ. સા. પાસેથી પૂના આતુર્માસ માટે આજ્ઞા મંગાવી

પૂનામાં આતુર્ભાસ કરવાનું કરાવી દીધું. ત્યાંથી સાયંપ્રસ
પધાર્યા. ત્રણ દિવસ આજ્યાનો આખ્યાં. શ્રી ચંપકલાલ લીલા-
ચંદ્રભાઈએ પોતાને ઘેર પ્રભુજી પધરાવી, આમંત્રણથી સગાં-
વડાલાંઓને બોલાવી, ધામધૂમથી પૂજા ભણાવી. આમ પૂ.
મહારાજશ્રીનાં પૂનિત પગલે જ્ઞાનભક્તિનાં ઝરણાં વહેવા લાગ્યાં.
બુધવાર પેઠમાં પાણુ પૂજ્યશ્રીનાં આજ્યાનો થયાં. આજ્યાનમાં
એક ગૃહસ્થે સભેડે ચતુર્થ વ્રત વિધિપૂર્વક ઉચ્ચર્યું. ગંધાર
ભારવતની પૂજા પ્રભુસંદિરે શ્રી વીરવનિતા સંડળે ભણાવી.
પતાસાની પ્રભાવના થઈ. આતુર્ભાસ પૂનામાં નિશ્ચિત થતાં
મુંબઈ પાછા ફરવાની ભાવના સ્થગિત ગતી ગઈ.

ભુવ્નર તરફ વિચરવાની ભાવનાએ ત્યાંથી વિદાર કરી
દસારવાડી થઈ ચાકણ પધાર્યા. ત્યાં ફાગણ ચૌમાસીની આરાધના
કરાવી. ફા. સુ. પૂનમના નવ્યાગ્રું પ્રકારી પૂજા શ્રી અમૃત
બહેન તરફથી ભણાવાયેલ. ત્યાં પાણુ તેઓશ્રીનાં આજ્યાનોથી
સ્થાનકવાસી તથા મૂર્તિપૂજક બહેનોમાં સારી ભગતિ આવી.

ત્યાંથી જોડ થઈ સંચર પધારતાં આજ્યાનો આખ્યાં.
તે વખતે ચીનોલીમાં રહેતા તેમના સંસારી ફાઈ ચંપાબહેનના
સુપુત્રા શ્રી નરેન્દ્રમહારાજભાઈ. બાળુભાઈ અને ભરુભાઈએ પૂ.
મહારાજશ્રીને પોતાના ગાર ચીનોલીમાં પધારવાને પૂજા ન
આપડ હોય. અને સુખ નિવેડે ભાવભર્યા સ્વાગત સારે સારે
પૂર્વક પૂ. મહારાજશ્રીને તેડી ગયા. ત્યાં તેમના ગાળુ નર
સેવા પદ્ધતિ તેમના ભાવભક્તિ પાસે પૂ. મહારાજશ્રીને સંભ.

આખ્યાન આપતા હોવાથી પૂ. મહારાજશ્રીએ હીર્ષદષ્ટિ વાપરી
 આખ્યાનનો સમય બપોરના અઢીથી સાડાત્રણનો મુકરર કર્યો
 હતો અને તે બહેનો તથા ભાઈઓને અનુકૂલ આવી ગયો
 હતો. સુનંદાવાણીનું પાન જીવનનો એક અણમોલ લઢાવો
 હતો, એટલે ઘણા ભાઈ-બહેનો દૂર દૂરથી પણ ગરમીની
 દરકાર કર્યા વિના ત્યાં નિયમિત આવતા હતા અને અમૃત-
 રસભરી વાણીનું પાન કરીને કૃતાર્થતા અનુભવતા હતા.

આ અમૃતરસભરી વાણી માંભળતાં આતુર્ભાગની શરૂ-
 આતમાં જ ખુશાલી નિમિત્તે દરેકને ઓચ્છવ કરવાની ભાવના
 થઈ અને પંચાહિકા-મંડોતસવ કરવાનો નિર્ણય થયો. અષાડ
 સુદિ આઠમથી તેનો પ્રારંભ થયો. નાનુળાઈ ઉપાશ્રયમાં
 પ્રભુજીને પંચરાવવામાં આવ્યા અને પાંચેય દિવસ ભારે ઠાંથી
 સંગીતકાશેએ તથા શ્રી વીર વનિતામંડળે પૂજા તથા ભાવનામાં
 ભક્તિરસની ભારે જમાવટ કરી. આ ઓચ્છવમાં ભાગ લેવા
 માટે એટલી મેઢની જામતી કે ત્યાં પણ મૂકવાની પણ જગ્યા
 ન રહેતી. આ ઓચ્છવનો લાભ “કચ્છી જૈન સમાજ” અને
 ઉનાવાવાસી ભાઈબહેનોએ લીધો હતો.

નોંધપાત્ર વસ્તુ તો એ હતી કે અહીં જે કિંચકાંડો
 થતા, તે ગચ્છના હેઈ પણ જાતના ભેદભાવ વગર થતા અને
 પૂજ્ય મહારાજશ્રી પોતે જેને જે કિંચા કરવી હોય, તે પૂર્ણ
 પ્રેમથી કરાવતા. તેમની શિષ્યા-પ્રશિષ્યાઓ પણ એ જ રીતે
 વર્તતી. દરેકને અનુરૂપ બનીને રહેવાનું શિશુ પૂ. મહારાજ-
 શ્રીએ તેમને બહુ સારી રીતે આપ્યું હતું.

આપાડી ઔમાસીની આરાધના વ્રત-તપ સ્વચ્છમુદાયમાં પણ તપસ્યા, જ્ઞાનાભ્યાસ દરેકને વાલતાં હોઈ, તે માટે પણ ઉચિત વ્યવસ્થા કરવામાં આવી.

આ રીતે ચાતુર્માસની યજ્ઞસ્ત્રી શરૂઆત થતાં મહાનુંદર્યાં અનેક આનંદથી ઉભરાવા લાગ્યાં અને ‘જેની શરૂઆત આરી તેનો છેડો પણ આરો’ એ ઉક્તિ અસ્તિત્વ ધરાવે.

આપાડ વદિ આતમથી ‘આત ઔજ્ય આઠમાસ’ની તપસ્યા પાંચથ-શરૂ થતાં તેમાં ૧૨૫ ની સંખ્યા જોવાઈ. પ્રભાવનાઓ ઘણી થઈ. પારણુંના લાભ કંઈકી જૈન ગુરુઓ લીધા.

તે પછી ખીરનાં એકસણાં અરિયંતપદના વદપર્વક દેવાતાં ૫૫૦ જેટલી સંખ્યા જોવાઈ. તેના લાભ થઈ પ્રેમી શ્રી જૈન, ખી. સાવલાએ લીધા.

આપાડ મુદિ ત્રીજમી શ્રી સંજેતર પાર્વનાથ પ્રભુના વદપર્વક અટકાવની તપસ્યા થઈ. તેનો લાભ ૮૦ અકિતરેખાએ લીધા. પારણું શ્રી નંદ તરફની મારાં અટકાવ મળ્યાને ૨૬ પ્રભાવનાઓ આપવામાં આવી. જે પૂ. ગણગણનીના નિહાં વાળીથી જેટલી વાળુતિ આવી હતી. તેની અતિશય કરવે છે.

આપાડ મુદિ ચોથાને દિવસે પૂ. ગણગણનીના નિહાં ગા. પ્ર. માં રીધી દુર્ગલતાથીજેને અત્યંતે સ્વતઃ કોરે. તેના નામ જેના સાવધાન તપ કરવાની બધા આપના આપના પત્ની પૂ. મણગણનીએ મહામુલિ આપી અને માં રીધી દુર્ગલતા જેટલી

જેશંગભાઈ મોહનલાલે સંઘની આકરના પાણીથી ભક્તિ કરી હતી.

ભા. સુદિ અગિયારમના રોજ મુંબઈ નાગરા - દાદર થી પાર્થિવંદ્ર ગંઘનો લગભગ ગરમ લાઈ-ગહેનોનો સંઘ વંદનાથે આવ્યો હતો. તેમની ભક્તિનો દાહ આકર ગલેન પ્રેમજી દૂરલેખવાળાએ લીધો હતો.

કોંઈવહી, નાલાયકપારા વગેરે બીજા ગામોના સંઘો પણ પૂ. મહારાજશ્રીને વંદન કરવા આવ્યા હતા. દરેક સંઘનું સ્વાગત કંઈ જોન સમાજે સરસ કર્યું હતું. મુંબઈ પાર્થિવંદ્ર ગંઘ સંઘ તરફથી પૂજનાં ઉપકરણો દહેરાસરમાં મૂકવામાં આવ્યાં હતાં. તેમ જ આલાની લાખી કરી હતી.

સાંઘી કુંજલતાશ્રીના રાસથરાણુ નિમિત્તે તથા સાંઘી રાજ્યશાસ્ત્રીની પ્રથમ અહાઈ નિમિત્તે કંઈ જોન સમાજ તથા ઉનાવાળા ભાઈઓએ સિદ્ધચક્રપૂજનમણિત અહાઈ મહોત્સવનું આયોજન ભાદરવા વદિ પાંચમથી કર્યું હતું. તે અંગે રોનારની વાડીમાં પ્રભુજીની મૂર્તિ પધરાવવામાં આવી હતી અને ત્યાં ભક્તિની રસબટ બતી હતી. પ્રથમના ત્રણ દિવસ શ્રીરવનિતારાંડળે, તેમજ અન્ય સંગીતકારોએ પૂજા અને ભાવનામાં રંગ જમાવ્યો હતો. બાકીના પાંચ દિવસ સાટે સંગીતકાર શ્રી રાનુભાઈ પાટણવાળા મુંબઈથી આવતાં પૂજા તથા ભાવનામાં ભક્તિની અનેરી અલક આવી હતી.

ભા. વદિ નામના શ્રીસિદ્ધચક્રપૂજન ભણાવવાનો દાહ

સાકર બહેન પ્રેમજી તથા તેમના સુપુત્રો સાગરભાઈ તથા રમણીક તરફથી લેવાયો હતો. પૂજનવિધિ હોમવાળા શ્રી હીરાલાલભાઈએ કરાવ્યો હતો. પૂજનના અંતે લાડુની પ્રભાવના થઈ હતી. અનાયાશ્રમમાં પણ લાડુ વહેંચવામાં આવ્યા હતા.

આ આખાથે મહોત્સવ દરમિયાન લોકોની હાજરી ચિંતાર રહેતી. મહોત્સવને સફળ બનાવવા માટે શ્રી બચુભાઈ કેશવજી અને શ્રી ધુળાલાલભાઈએ ખૂબજ જહેમત ઉઠાવી હતી, તેમજ આખા આતુર્ભાસ દરમિયાન પણ તેમણે જાતિભોગ આપીને દરેક કાર્યને શોભાવ્યું હતું. આ પ્રસંગે દહેરાસરજીના મુનિસતું શ્રોત્ર સન્માન કરવામાં આવ્યું હતું. પૂજારીને સંઘ તરફથી સોનાની વીંટી આપવામાં આવી હતી.

પ્રભાવશાળી પ્રવચનો, વિપુલ તપશ્ચર્યાઓ અને ઠાઠભર્યા પૂજન-મહોત્સવો આદિથી પૂના શહેરમાં ધર્મનો ડંકો વાગી ગયો હતો, તેથી કચ્છી ભાઈઓનો હર્ષ સ્પષ્ટાતો ન હતો. પર્યુષણ પછી પણ આતુર્ભાસના અંત સુધી વ્યાખ્યાનો ચાલુ રહ્યાં હતાં અને ભાવિકો પણ એ જ ઉમંગ અને ઉત્સાહથી તેનું શ્રવણ કરવા આવતા હતા.

ઓળીની આરાધના સુંદર થઈ. દીવાળી તપ-જપ પૂર્વક પસાર થઈ અને જ્ઞાનપંચમીની આરાધનાએ ધાર્મિક વર્ગમાં અનેરો ઉત્સાહ પ્રકટાવ્યો.

ઠા. મુદિ આઠમનો દિવસ પણ એવો જ સંગલક્ષરી

નીવડયો. તે દિવસે નાણુ મંડાવવા પૂર્વક અતુર્થવ્રતનું ઉચ્ચારણુ તથા ભવોભવના પુદ્ગલ વોસિરાવવાની ક્રિયા, તેમજ અન્ય વ્રત-નિયમો ધારણ કરવાનો વિધિ ઘણા ઉમળકાપૂર્વક થયો.

એમ કરતાં આતુર્માસની પૂર્ણાહુતિ નજીક આવી. એટલે ભાવિકો તરફથી આતુર્માસપરિવર્તન ખેતાને ત્યાં કરવાની વિનંતિઓ થવા લાગી, પરંતુ તેમાં શ્રી ગચ્ચુભાઈ કેશવજી અલંકાર સ્ટોરવાળાની આગ્રહભરી વિનંતિનો સ્વીકાર થયો. પુણ્યરેખા પ્રગળ હોય તેમને જ આવા લાભો પ્રાપ્ત થાય છે, એમ કહીએ તો અનુચિત નથી.

આ આતુર્માસ એકંદર ખૂબ યગ્નસ્વી નીવડયું અને પૂનાવાસીઓના હિલમાં કાયમને માટે સોનેરી સંભારણું મૂકતું ગયું.

કાર્તિક વદિ ૧ ના દિવસે પૂ. મહારાજશ્રીએ ખેતાની શિષ્યા-પ્રશિષ્યાઓ તથા શ્રી સંઘ સાથે વિહાર કર્યો, ત્યારે અનુપમ દૃશ્ય સર્જાયું હતું. વાર્ગિત્રો મંગલ સૂર કાઢી રહ્યાં હતાં અને સ્ત્રી-પુરુષનાં હૈયામાંથી આનંદની અપૂર્વ ધારા વહી રહી હતી, તેમજ ઠેર ઠેર ગહુંલીઓ સ્વાઈ રહી હતી. વચ્ચે શ્રી ગંગલી બહેનને ત્યાં પગલાં કરતાં, તેમણે ગુરુપૂજન કરી કામળી વહોરાવવાનો લાભ લીધો હતો અને પ્રભાવના કરી હતી. રસ્તામાં પ્રેક્ષકોનાં જૂથ જમા થતાં હતાં, તેમના અંતરપટ પર આ અનુપમયાત્રાનું ચિત્ર અનેરી છટાથી અંકિત થઈ જતું હતું. આવા પ્રસંગોએ જ દેટલાક હજુકમી

જીવોને સમ્યક્ત્વનો સ્પર્શ થઈ જાય છે, એ કોણ નથી જાણતું ?

અનુક્રમે પૂ. મહારાજશ્રી આદિ નારાયણ પેઠમાં શ્રી અચુભાઈ દેશવજી વીરજીના નિવાસસ્થાને પધારતાં પરમ ભક્તિવંતા અને અનન્ય ગુરુગુણરાગી શ્રાવિકા મુંદર ગાહેને પૂ. મહારાજશ્રીનું પૂજન કરી તેમને અપૂર્વ ભાવોથી વધાવ્યા અને સંઘનું પણ ઉમંગકાભેર સ્વાગત કર્યું. ગાદ મહારાજશ્રીની મંગલ દેશના સાંભળતાં સહુનાં હૈયાં ભાવ-વિભોર બન્યાં. ત્યાં શ્રી સંઘની દૂધ-કોદરૂંગથી ભક્તિ કરવામાં આવી. શ્રી દેશવજીભાઈ વીરજી મોટી ખાખરવાળાનું આખું કુટુંબ ધર્મપ્રેમી છે. તેની દરેક વ્યક્તિએ આ આતુર્ભાસ દરમિયાન સારો લાભ લીધો હતો. તેમના અતિ આગ્રહથી એ દિવસ તેમના ઘેર સ્થિરતા કરવામાં આવી. આ દિવસોમાં કેટલીક ગાહેનોએ ચંદનખાળાના અકુમ કરેલ, તેનાં પારણાં ટુંવરજીભાઈએ પોતાના ઘેર કરાવ્યાં હતાં.

ત્યાર પછી ભાવિકોની વિનંતિને માન આપી પૂ. મહારાજશ્રી સપરિવાર લશ્કર, ભવાની પેઠ, વાનવડી વગેરે સ્થળોએ પધાર્યા હતા અને ત્યાં સહુને વીર-વચનામૃતનું પાન કરાવ્યું હતું. ભવાનીપેઠમાં શ્રી ધરમશીભાઈએ મંજેડે ચતુર્થ ત્રી પૂ. મહારાજશ્રી પાસે વિધિપૂર્વક ગ્રહણ કર્યું હતું. લાડની પ્રભાવના થઈ હતી અને બપોરે ખૂબ ઠાંઠથી ગારત્રતની પૂજા ભણાવવામાં આવી હતી.

૧૧ ના પૂ. મહારાજશ્રી પાસે દીક્ષા લેવાના હોઈ વૈશાખ સુદિ ૪ ના ભાવળદાથી વિહાર કરી અનુક્રમે ચેમ્બુર પધાર્યા. ત્યાં પાંચ દિવસના મહોત્સવપૂર્વક મીડીબેનની પૂ. મુનિબ્રવર શ્રી શ્રી યશોવિજયજી મહારાજ સાહેબના વરદ હસ્તે દીક્ષા થઈ. તેમને પૂ. મહારાજશ્રીના શિષ્યા બા. પ્ર. સુરલતાશ્રીજી મહારાજના શિષ્યા તરીકે જાહેર કરી સુચશાશ્રીજી નામ સ્થાપન કર્યું.

જેઠ સુદિ ત્રીજના ત્યાંથી વિહાર કરી ઘાટકોપર મંઘાણી એસ્ટેટ, વીઝાલી, ભાંડુપ, મુલુન્ડ અને ઠાણા સુધી વિચરી અપાડ સુદિ બીજના આતુર્માસ અર્થે ચેમ્બુર પધાર્યા. આ આતુર્માસ પાણુ ઘણું યશસ્વી નીવડ્યું.

દ્વંકમાં પૂ. મહારાજશ્રીના મહારાષ્ટ્રમાં પધારવાથી તેમના પરિચિત વર્તુલોમાં, તેમ જ અન્ય સ્થળોએ પણ ધર્મ તેજનાં અજબાણાં પથરાયાં અને અનેક આત્માઓ દૃતાર્થ થયા. સાંધવી શક્તિ પણ કમતાકાત નથી, એનો અનુભવ સહુને થયો. પૂ. મહારાજશ્રી અને તેમના પરિવારના હાથે જિનશાસનની વધુને વધુ પ્રતાવના થાય, એવી અભિલાષાપૂર્વક આ લઘુ લેખ સમાપ્ત કરીએ છીએ.

બની મોક્ષમાં જઈ વિરાજ્યા. મને પણ આપ જેવા આત્મ પુરુષની કેડીએ ચાલવાનું જૂથ મન છે. પણ જખ્ખાર એવા મોહરાજ પાસે હું સાવ લાચાર બની ગયો છું ! આપ તારે તો તરી શકું. કેઈ માર્ગે ગતલાવશે ? હેયે સમાવશે ? આપના ચરણની રજ છું.

મણકો બીજો...

સહકાર

મારા સ્વામી !

આપના નામનો આટલો બધો પ્રભાવ શાથી પ્રસર્યો કે એ પવિત્ર નામનું સ્મરણ કરતાં કરતાં જ અનંત આત્માઓ સંસારી મટી સિદ્ધ બની ગયા ? એવું આપે કયું રસાયણ બાધું કે આપ અજરામર બની ગયા અને એના પ્રભાવથી સમસ્ત ભવ્યલોક પણ અમરતાની કેડીએ ચડી ગયો ? આપ સ્વયંસિદ્ધ બની, અન્ય આત્માઓને પણ સિદ્ધ બનવાનો માર્ગ બતાવી, સાચા પથદર્શક બની રહ્યા છે. પ્રભો ! હું પણ આપના માર્ગનો પથિક બનવા આહું છું. મારા પથદર્શક બનશે ? અત્યારે મારી સ્થિતિ ઘણી કફોડી છે. આઠ કર્મના સકંઠમાં પડી ભારે પાયમાલી ભોગવું છું. પરંતુ હવે એ પાપની શૃંગલા તોડી, આપના પવિત્ર સ્નેહ સાથે જીવન બેઠી, આપના નામની સ્મરણમાળામાં લીન બનવું છે. જો.

આપ મને થોડી શી સહાય કરશો તો જરૂર હું કર્મરાજના કારમા દેવળાનામાંથી છૂટી શકીશ. મને આપ જેવા બળિયાનો સાથ-સહકાર જોઈએ છે. મારે આપના સહારે સિદ્ધ થવું છે. કૃપા કરો ભગવન્ ! આપની કૃપામાં મહાન શક્તિ સમાયેલી છે. એ શક્તિ મારાં સર્વે પાપોનો નાશ કરશે, સર્વે ક્રમેનો કચ્ચરઘાણુ વાળી નાખશે અને હું.....હું આપના સહકારે અદર્શ સિદ્ધ બની શકીશ.

મણકો ત્રીજો...

વાતસલ્ય

અંતર્યામી !

પાંચ મહાવ્રતો અને પંચાચાર પાળી સર્વવિરતિધર બની આપ જગત્પૂજ્ય બન્યા. આપની માફક જે આત્માઓ પાંચ મહાવ્રતો અને પંચાચાર પાળી સર્વ વિરતિધર બને, તે આત્માઓ આપની માફક જ જગત્પૂજનીય અને વંદનીય બને છે. જ્ઞાનસ્વરૂપે આપ ઘટઘટનું બણો છો, મારા અંતર્યામી છો. મારા અંતરને આપ તપાસી બુઝો. એની અંદર કેટકેટલી વિરંબનાઓ ભરી છે ! પાંચ મહાવ્રતો અને પંચાચાર પાળવાની અને આપના માર્ગે ચાલવાની ઈચ્છા હોવા છતાં પણ મારી કચરતાએ મને સાવ કંગાળ બનાવી દીધો છે. શારીરિક અને માનસિક બળ ખોવાઈ ગયું છે. એ કચરતાએ મને

અનેક રીતે પરેશાન કરી મૂક્યો છે. એને જાંજોરવાનો ઉપાય રહે જાતલાવશે ? નહીં જતાવો તો મારી કઈ દશા થશે ? મારા નાથ ! જેમ પિતા પોતાના પુત્રનો હિતસ્વી બની તેના શુશ્રુષ્ઠીપને જોયા વગર અપૂર્વ વાત્સલ્ય વરસાવે અને એના દરેક કાર્યમાં હિત જ રાખે, તેમ આપ પણ રહે પુત્રવત્ મારી મારા પર હિતવર્ધક વાત્સલ્ય વરસાવશે, તો હું પણ કૃતકૃત્ય બની જઈશ, મારામાં અપૂર્વ આત્મગણ પ્રગટશે અને કાયરતા આપોઆપ પલાયન થઈ જશે. આપ તો મારા હિતચિંતક અને તારણકાર છો. મારી ઉપેક્ષા તો નહીં જ કરો ને ? પ્રભો ! મારા હૈયે વસો અને નિર્ભય વાત્સલ્ય વરસાવો.

મણકો થોથો...

જ્ઞાન

સર્વજ્ઞ પ્રભો !

સંપૂર્ણ જ્ઞાન આપના આત્મપ્રદેશોમાં ગ્રાસ્ત બન્યું છે. એ જ્ઞાનરૂપ દિવ્ય નયનથી આપ રહે નિદાગી રહ્યા છો કે મારી અભ્યાસે કેવી કરુણાજનક સ્થિતિ છે ! અજ્ઞાનથી મારું ભ્રમ્યું અવરોધ ગયું છે ! બુદ્ધિ ભુકી બની ગઈ છે ! એ અંધારે અટવાતો અટવાતો હું મંડારની ગિદારાગી ભૂમિ તરફ જોવાઈ ગયો છું. પ્રભો ! મારા કેઈ આદેશ-આવાદેશ રહ્યો નથી.....એ અજ્ઞાનતાને વશ પડી અવિન્યાદિ અનેક

કૃત્યો કરી હું બંધનામ થયો છું; દુનિયાની નજરે હલકો પડી ગયો છું અને હવે એના આખરી અંતમરૂપ દુર્ગતિમાં ખેંચાઈ જવાનો ભય મને ખૂબ ખૂબ સૂતાવી રહ્યો છે !

મને આત્માસનરૂપ થોડી શી જ્ઞાનલિપ્તિ આપો. તેનાથી હું જરૂર અજ્ઞાનને દૂર હડસેલી શકીશ. મને આપનો પ્રીતિ-ભાજન બનાવો, જ્ઞાનભોજન આપી સંતુષ્ટ કરો. પછી બુદ્ધિ દે હું આપના ભજનરસમાં કેટલો તરબોળ બનું છું ! આપના જ્ઞાનનું એકમાત્ર કિશકુ સારા અંતરને પ્રકાશિત કરવા સાટે બસ છે. એ પ્રકાશથી અજ્ઞાનરૂપી અંધારું વિલય પામી જશે અને હું સંયમની સોહામણી ભૂમિ પર મારું આસન જમાવી સર્વજ્ઞ થવાના પાઠો લાણી શકીશ.

મણકા પાંચમો...

સદ્ભાવ

સાધ્ય દેવ !

આપ એક વખત સાધક હતા, આજે આપ સૌના સાધ્ય બની ગયા, તેમાં પ્રતાપ કેનો ? સાધુતાનો જ ને ? આપ સાધુતાના સદ્ગુણે સિદ્ધ બન્યા. એ સિદ્ધપણું પ્રાપ્ત કરવા આપે પ્રબલ પુરુષાર્થ આપ્યો હતો. કોટીગમ કંટો ચૂકવ કરી આપ કષ્ટિના સાધક બન્યા હતા. પ્રભો ! હું પણ

એ જ ઈષ્ટતાનો સાધક છું, પણ મારો પુરુષાર્થ સાવ પાંગળો છે. ક્યાં આપ? ક્યાં હું? આપ મોક્ષનગરને આત્મગણથી સર કરનાર પ્રતાપી વીર! અને હું સંસારના ખાળોચિયામાં શાંતિ મેળવવા મથતો પામર જીવડો!

ભગવન્ ! હું મારા દિલની વાત જણાવું? મેં સાધુતાનો સ્વાંગ તો સજ્યો, પણ હૈયામાં દુનિયાનો કચરો જ ભરીને બેઠો છું. છતાં મને આપની સાધનાનો માર્ગ ગમ્યો છે, તેથી જ આપને વિનંતિ કરું છું કે મારામાં આપના જેવો સાધકભાવ પ્રગટાવો, આપના જેવું ગળા આપો, જેથી મેં સ્વીકારેલી સાધુતા મને અમરફળ ગ્રાહકે અને આપણી યાત્રાની વચ્ચે રહેલો સેવ્ય-સેવકભાવ સફળ બને. આપ મારા સેવ્ય છો, આધ્ય છો. આપના મુદ્દભાવથી જ હું મારા સેવક-પણાને અને સાધકપણાને સફળ કરી શકીશ.

મણકો છહો...

ક્ષમા

ક્ષમાશીલ ભગવન્ !

આપે આપતું જીવન ક્ષમાધનથી ભરી દીધું. ક્ષમા-પ્રધાન જીવન જીવી ઝેરી જીવડાઓના ઝેરભરેલા ડાંખ આપે સમતાથી સઘ્યા. ક્ષમાના શીતલ નીર પીને આપ પરમ શીત-

લતા પામ્યા. આપની સાન્નિધ્યમાં વસનાર આત્માઓને “વેરથી વેર શમે નહિ” એ સફાસંત્ર આપી દર્શાનાજ પાઠ ભણાવ્યા. આપે કૌંધીઓના વચનભાણુ ધીરજથી સહ્યા, દુષ્ટોના મરણાંત ઉપસર્ગ પ્રસન્નતાથી સહ્યા, આપના હૈયામાં પ્રસાંત-ભાવ રમતો રહ્યો, વદન પર દિવ્ય હાસ્ય ફરકી રહ્યું અને આપનું અંતર કોઈ અનેરા આનંદમાં જુલતું રહ્યું !

ત્યારે મારું હૃદય કપાયપ્રધાન છે. હૃદયમાં કૌંધની લગ્નલાઓ ગમે ત્યારે સંગમી ઉઠે છે, અને તે આલવી આલ-વાતી નથી. કોઈ કંડવું વચન ગોલ્યું કે કોઈએ અણુછાજતું વર્તન કર્યું કે તરત કૌંધનો અગ્નિ પ્રજ્વલના લાગે છે.

ભગવન્ ! મારી સામે તો જુઓ ! હું કેટલો નિસ્તેજ અને નિરુસાહી બની બેઠો છું. દર્શનાના અમૃતસિંચનથી મારું હૈયું પ્લાવિત બનાવો, સ્નેહાર્દ્ર બનાવો. એ દર્શારસના અમીઝટોરા પી.....પી.....ને હું કોમળ દિલનો બનું.... સર્વનો શાંતિદાતા બનું !

મણકો સાતમો...

શાંતિ

શાંતિના હે અપૂર્વ સાગર !

આપનું દિલ હમેશાં સર્વ જીવો પ્રત્યે સરભાવ દાખવતું રહ્યું છે. આપના નયનમાંથી સદા અમીવૃષ્ટિ વરસતી રહી છે.

આપની વાણી અંગારતપ્ત આત્માઓનાં દિલદુઃખ શાંત કરવામાં પરમ ઔષધ ગ્રામ્ય છે. આપનું રૂપ તેજસ્વી છતાં નિર્વિકારી છે. સર્વથી અનોખું એવું આપનું દિવ્ય સ્વરૂપ સારા અંતરે વસી ગયું છે. પ્રતિ પ્રાતઃકાળે આપના સ્વરૂપમાં લીન થવાનો પ્રયત્ન કરું છું, મરત બનવા રાશું છું, પાણુ દોળ બાળે કેમ મારું મન ચિથર રહી શકતું નથી. તે વાનરની જેમ આહીંથી તહીં દૃઢા જ કરે છે. આપની પ્રતિષ્ઠિતિનાં નિર્માણ નયનોમાં નયન મિલાવું છું, ત્યાં પણ તે આડું આસે છે અને ગંધા રંગ બગાડી નાખે છે.

શું કરું ? મારું માનસિક ઘડતર બહુ ગોઠું છે, એથી હું કેઈના પ્રત્યે પણ સમભાવ રાખી શકતો નથી. આ દુનિયામાં હું કેઈને પણ શાંતિ-અંતોષ આપી શક્યો નથી, તો મને શાંતિ-અંતોષ ક્યાંથી મળે ? અને આપનાં દર્શન પણ મારા માટે શી રીતે શાંતિદાયક બને ?

લાગ્યતું ! હું ચિર શાંતિનો આલ્લક હોવા છતાં ઘડીભરની પણ શાંતિ પ્રાપ્ત કરી શક્યો નથી ! બ્યારે આપ શાંતિના સાગરમાં જ હૃલેલા છો. આપ આનંદના ધામ અને સારા મનના વિશ્રામ છે. મારા હૃદય-સિંહાસને એક વખત-દ્વિત એક વખત આવી બિરાજે, પછી મારા જેવો બરબાગી બીજો કોણ હોય ? આપની અખંડ શાંતિનો વારસો મને મળવાનો જ મળવાનો !

લાઞ્ચમણિ લગવન્ !

આપ સર્વ હવે પ્રત્યે પ્રીતિલાવ રાખો છો, તો શું મારા પ્રત્યે આપને આણુગમો હોઈ શકે ? ના....ના....કદાપિ નહીં. છતાં હું આપની સુનજરથી વંચિત છું, એ સાચું છે. મેં શું આપને પરમાત્મા તરીકે માન્યા નથી ? શું હું આપનાથી અપરિચિત છું ? નહીં....નહીં....લગવન્ ! મેં આપને મારા લાઞ્ચમણિ માન્યા છે. શું હું આપની સુનજરને લાયક નથી ? હું આપનો દાસ છું. મેં ચોચાંચી લાખ હવેચોનિમાં ફરતાં ફરતાં અનેક ખરાબીઓ પસાર કરી. મહાસુશીળતે સત્પુણજન્મ પામી આપના શાસનમાં સૈનિક તરીકે જોડાયો. હવે શું સ્વામીની ફરજ નથી કે પોતાના સેવકને ઊંચે ચડાવવો ? જો શેઠ પોતાના વફાદાર નોકરની કહર ન કરે તો એ કેવો કહેવાય ?

પ્રભો ! હું આપનો અદનો અને નાનકડો પણ વફાદાર સૈનિક છું. આપના જેવા સમર્થ સ્વામીનું દાસત્વ પ્રાપ્ત થવા બદલ મેં મારી જાતને મહા લાઞ્ચશાળી માની છે. શક્તિવંત સ્વામી પાસે કરાચેલી પ્રાર્થના કદી નિષ્ફળ જતી નથી. મને સંભારના દુઃખથી મુક્ત થવા માટે શક્તિ આપો. આ મહાન-શીલતા આપો. હું સુખશાંતિનો રસિયો હોવા છતાં કદી મેં એનું દર્શન કર્યું નથી. આપની કૃપાનજર-સૌમ્ય સુનજર

મારા તરફ થશે કે તરત જ મારાં બધાં પાપ પલાયન થઈ જશે....મારાં દિલનાં બધાં દર્દ દૂર આવ્યા જશે. હું આપની કૃપાથી પતિતપાવન બની જઈશ અને મારો લાગ્યરૂપી સૂર્ય સોળે કળાએ ખીલી ઉઠશે.

મણકો નવમો....

નમસ્કારભાવ

મનનીય વિભો !

માન, અભિમાન, સ્વમાન અને ગુમાન વગેરે આકુંકારના આકૃતિયાઓને દેશવટો આપી આપ અતિનમ્ર બન્યા. સાર્દવતાના મર્મ અને નમ્રતાના મહાન ભાવને હૃદયમાં સમજી જીવનમાં ઉતાર્યા. એના હાર્દ સમજી એ ગુણોને જીંદગીના તારેતાર સાથે ગુંથી દીધા ! પરિણામે આપ સૌને નમનીય બન્યા.

સૌ પ્રભાતે ઉઠી અન્ય કોઈને નહિ પણ આપને નમસ્કાર કરે છે. છતાં આપ કદી કોઈનો તિરસ્કાર કરતા નથી અને સત્કાર પણ કરતા નથી. તો એ આપના ચરણમાં નમનાર દરેક વ્યક્તિઓ ઉર્વગામી જરૂર બને છે.

હું પણ આપને દરરોજ નમું છું. પણ.....“ નમન નમનમેં ફેર હૈ, બહોત નમત નાદાન.” મને લાગે છે કે મારા નમસ્કાર પણ આવજ હોવા જોઈએ. સાથે જ હું નાદાન છું.

માન અને અભિમાનને વશ પડ્યો છું. ખોટા ગુમાનમાં અંધ બન્યો છું. સહજ સાત સ્વમાન ધવાતાં હું રઘવાયો બની જાઉં છું. મેં અહંપદથી સદા મારું મસ્તક ઉન્નત રાખ્યું છે. “જાણું થોડું ને તાણું ઘણું” એવી મારી પ્રવૃત્તિ છે. “ઉપરથી મીઠો ને અંદરથી ધીઠો” બની જ્યાં ત્યાં મેં મારો સ્વાર્થ જ પોષ્યો છે. પ્રભાતના પહોરે હું આપનાં દર્શન.....પૂજા..... ભક્તિ કરું તો મારી છાપ સારી પડે એવી બગવૃત્તિ જ મમાયેલી છે.

પ્રભો ! રહી રહીને હવે મારી આંખ ખૂલે છે. મારી ખોટી રીત-રસમો, હવે મને સમજાય છે. જો કે ઘણું મોડું થઈ ગયું છે, પણ આપ જેવા પૂજ્યો તરફ પૂજ્યભાવ પ્રગટે, સાચા નમસ્કારભાવ પ્રગટે અને અહંભાવ મીઠુની માફક ઓગળી જાય એ માટે મારી હૃદયભૂમિને નમ્ર બનાવો, કોમળ બનાવો !

મણકો દશમો....

ધર્મરંગ

નિર્મોહી પ્રભો !

આપ તો ખટપટને કપટથી પરાદ્મુખ બની, સંયમ-સાધનામાં રૂઝા રહી, નિર્ભેજ ધર્મરંગથી દિલની દિવાલોને રંગી, સમક્ષિતના તરંગોમાં સ્નાન કરતાં કરતાં પરમોદ્દૃષ્ટ એવા

તીર્થ'કરપદને પ્રાપ્ત કરી સર્વેન્દ્રિય સિદ્ધિસ્થાને જઈ ધિરાજ્યા. માયાનો સદંતર નાશ કર્યો હોવા છતાં દરેક ભવ્યાત્માને આપની માયા લાગે છે ! નિર્મોહી બની ગયા હોવા છતાં સૌને આપની પ્રતિકૃતિ મોહ લગાડે છે, એ આશ્ચર્યની વાત છે ! પ્રભો ! મને પણ આપની દિવ્યતાનો પડઘો પાડતી આપની પ્રતિકૃતિના સૌંદર્યનો મોહ લાગ્યો છે ! એ સુંદર છળીને જોતાં હૈયું આનંદવિભોર બની નાચી ઉઠે છે. પણ હજી અંતરમાં લાગળી માફક ચીટકેલા ફૂડકપટ ને કપાય ઘર કરી ઘેડા છે. હૃદયમાં માયાની જટિલજલ્લ એવી પથરાઈ ગઈ છે કે જેના પરિણામે હું સાવ જડ બની ગયો છું.

મારી વિવેકબુદ્ધિ નષ્ટપ્રાયઃ બની ગઈ છે. વિનય, બહુ-માન, સૌજન્ય વગેરે સદ્ગુણોને હજી મારા દિલમાં ચિરસ્થાયી સ્થાન મળ્યું નથી. માત્ર એટલું જ કે પૂર્વના કોઈ પુણ્ય જાગૃત હોતાં આપના પ્રત્યે કંઈક ઝાંખો.....ઝાંખો પ્રીતિભાવ જાગી રહ્યો છે. આપના પ્રત્યે મારું દિલ આકર્ષાયેલું રહે છે. તેથી જ હું આપને વિનંતિ કરું છું કે આપ મારા....તારક છો.....ઉદ્ધારક છો....અને પ્રોત્સાહક છો. મારા અંતરમાંથી ઉદ્ભાસક એવા માયાના રંગ ભૂંસાઈ જાય....કપટના દુરંગ ઘસાઈ જાય....અને મનોભૂમિ સ્વચ્છ બની જાય એવા પ્રેરણાનાં પીયૂષ છંટકાવો. ધર્મરંગ સચોટ, પાકો અને કોઈદિ ન ભૂંસાય એવો લાગે એવું કંઈક કરો. મને તો માત્ર આપનો જ ભરોસો છે. મારો વિશ્વાસ છે કે આપ મને જરૂર તારશો ..... મારું જીવન સુધારશો !

સુક્રિપુરીના મહારાજા !

આપે સંસારી સંપત્તિને વિપત્તિ માની તરછોડી દીધી, રાજ્યકલ્પિને ત્યાજ્ય માની ત્યજી દીધી. માતપિતાને આ ભવના જ સંબંધી માની તેમનો મોહ ન લગાડ્યો. મનને ખેડેલાવે.... દિલને ડોલાવે.... ચિત્તને ચમકાવે એવા પ્રિય ભોગો સ્વાધીન હોવા છતાં તેમને રોજના ઘર માની છોડી દીધા. ખરેખર ! આપનું અંતઃકરણ કોઈ જુદા જ પ્રકારનું હોવું જોઈએ કે જેને સંસારના રંગરાગ કંસ્ય પાત્ર (કંસાના વાસણ)ની જેમ જરા પાણુ સ્પર્શી શક્યા નહિ ! ખરેખર ! આપનું વ્યક્તિત્વ અજોડ હતું. આપે નિઃસ્પૃહી બની દુન્યવી રાજ્યને છોડ્યું તો સુક્રિપુરીના મહારાજા બન્યા ! આ બધો પ્રતાપ આપે સ્વીકારેલા ત્યાગમાર્ગનો જ છે.

એ ત્યાગમાર્ગ મને ગમી ગયો છે, પરંતુ અનાદિકાળથી હું સંસારના રંગથી રંગાયેલો છું. જે પદાર્થને આપે લંગાર માની છોડ્યા, તેનો જ મને રાગ છે. પણ દુન્યવી સંપત્તિનો રાગ છોડવા જેવો છે, એ હવે મને સમજાયું છે. પદાર્થના રાગમાં કે ઉપભોગમાં મુગ્ધ નથી, એનો મને હસણું અનુભવ થયો છે, એથી જ હું આપને શરણે દોડી આવ્યો છું. આપ મર્યા ઉદાર છે, મારી ઉપેક્ષા તો નહિ જ કરે એની મને ખાતરી છે. પ્રભો ! આપના ત્યાગમાર્ગના પગથીએ ચડાવો ! હું સંતમનજરનો રસિયો છું.

મણુકો ખારમો....

સ્થાન

પરમ તપસ્વી પ્રભો !

ઉઘ્ર તપ કરીને આપે ક્રમોને તપાવ્યાં.... ન્યારે હું એ ક્રમોના તાપથીજ તવાઈ ગયો.... સેકાઈ ગયો....ભુંગઈ ગયો. સંસારના તાપથી પરિતાપ પામતાં એવા મને કયાંય ચેન નથી. જેચેન દિલ કંઈક ઝંખી રહ્યું છે. પરમ તારક એવા આપને શરણે આવેલો છું. આપ શરણાગતના વિશ્રામ છો....મને આપના ચરણમાં રહેવાનું સ્થાન આપો. કયાયરૂપ અગ્નિ મારા હૈયામાં લાડ....લાડ....મળગે છે....તેથી તપ કરવાની શક્તિ ખવાઈ ગઈ છે. કર્મના ગાઢ આવરણની પાછળ અનંત શક્તિનો ઘણી એવો આત્મા છૂપાઈ બેઠો છે, પણ તેની એ શક્તિ કર્મના લારથી દટાઈ ગઈ છે. એથી મન અતિ નિર્બળ બની ગયું છે....શરીર નિસ્તેજ થતું રહ્યું છે....વાણીમાં વિપગતાનું વિષ લાગી ગયું છે....કંઈ સૂઝતું નથી. પ્રભો ! આપના ચરણમાં સ્થાન આપો. મને સુરક્ષિત સ્થાન મળશે તો હું જરૂર કંઈક કરી શકીશ. આપના ચરણમાં મને હાથમી સ્થાન મળશે તો જરૂર મારા નમાલા બની ગયેલા મનની નિર્બળતા ખંખેરવા શક્તિમાન બની શકીશ અને નંધર શરીરની નિસ્તેજતા તપોબળથી ખંખેરી શકીશ. ત્રિશેષ શું ? આપની અમોઘ અને દિલ્લચ્પથી ચરણસેવાથી કડિન એવો તપ તપવા શક્તિશાળી બની આપની રાક્ષક ક્રમોને તપાવવા સમર્થ થઈશ.

પ્રભો ! આપને સારી વારંવાર એક જ પ્રાર્થના છે કે
આપનાં ચરણમાં સ્થાન આપો.

✽

મણકો તેરમો....

મનોજય

સુસંયમી પ્રભો !

આપ સહેલાઈથી મનોજયી બન્યા....પાંચે ઈન્દ્રિયોના
ત્રેવીશ વિષયો આપે ક્ષણસાત્રમાં છોડી દીધા. એ વિષયો આપને
વિષ સમાન લાગ્યા....ખરેખર....શરમની વાત છે મારા માટે કે
આપ જે મનને છતી મનોજયી બન્યા....એ જ મનથી હું
છતાઈ ગયો ! જે વિષયોને વિષ સમાન માની આપે છોડી
દીધા, એ જ વિષયોના રંગ-રાગમાં મારું મન રમ્યા કરે છે !
એ વિષયોને મેળવવા....ભોગવવા....અને કાયમ ટકાવવાની
લાંજગડમાં હું અમૂલ્ય એવું માનવજીવન વેડફી રહ્યો છું !
આપનો ત્યાગ....આપનો સંયમ....અને એ માટેનો આપનો
ઉપદેશ મને રહે છે ખરો, પણ જીવનમાં ઉતારવાનું બગ
ક્યાં ? ખરે....મનની નિર્બળતા મને આગળ વધવા દેતી નથી.
પ્રભો ! મારા....આ દુર્જય એવા મનને છતી સંયમી અને
નિયમી જીવન જીવી બાણું એવી શક્તિ આપશે ? મનોજય
વગર જીવનની કોઈ ચોલા નથી. “મન જત્યું તેણે સ્વધણું
જત્યું” એ કહેવત યથાર્થ છે. મનોજય વગર નથી આગિત

મદ્દગ કે નથી તપ-ત્યાગ સદ્ગ ! આપ મનોજયથી તરી ગયા. હું મનને વશ થવાથી રૂળી ગયો.... ! લગવાનું ! મન સાંકડું દુન્યવી રંગરાગ પાછળ જે કૂદાકૂદ કરી રહું છે, તેને સ્થિર કરવા, મને મનોજયના પાઠ લણાવો ! જેથી હું મનોજયી બની, આપના સ્વરૂપમાં લીન બની, સુખશાંતિનો ભોક્તા બનું.

મણકો ચૌદમો....

સત્યનો માર્ગ

સત્યસ્વરૂપી સ્વામિન્ !

સત્ય એ જ આપનું જીવન છે, સત્ય એ જ આપનો આદર્શ છે, સત્ય એ જ આપનું કર્તવ્ય છે, સત્ય એ જ આપનો મહામંત્ર છે, સત્ય એ જ આપનો ઉપદેશ છે અને સત્ય એ જ આપનો રાહ છે. સત્યને માર્ગે ચાલવું અને આપને અનુસરવું એ બંને એક જ છે ! આપ સત્યસ્વરૂપી છો. આપનું પરમાત્મસ્વરૂપ એ જ સત્ય સ્વરૂપ છે. પરમાત્મદશા પ્રાપ્ત કરવી એ જ સત્યનો આગરી પાત્ર ભવ્ય અંગતમ છે.

ત્યારે કર્તવ્યમૂઠ બનેલા એવો હું અસત્યના પડદાની પાછળ સંતર્ક બદિસત્ત્વ દશાના કુલે કુલી રહ્યો છું ! અસત્યના ઝોળામાં અટવાયેલા એવા મને બીજું કંઈ જ સૂઝતું નથી....આથી અંતરાત્મ દશા તો ગ્રાવ ઢંકાર્ત ગયેલી છે, પડી

પરમાત્મજ્ઞાના દરવાજે હું ક્યાંથી પહોંચી શકું ? સત્યપથે
આલસુ એ કંઈ જેવી તેવી વાત નથી. સત્યનો રાહ પકડવો
એ મહેલું નથી. છતાં ગુરુગમથી કે આપના આગમશ્રવણથી
હું સત્યને માર્ગે ચડી ગયો, તો પણ તેને હૃદયગીર્ધર ત
નિભાવવો મુશ્કેલ છે. આપની પરમ કૃપાથી સત્યનો રાગી તો
હું બન્યો છું અને એના પગથીએ પણ પહોંચ્યો છું, પરંતુ
“પડી દેવ તે તો ટળે કેમ ટાળી ?” એ પ્રમાણે અસત્યના સંસ્કાર
એવા વતસી ગયા છે કે એ ભૂંડા ભૂંસાતા નથી. પ્રભો ! સત્યના
માર્ગે આગે કદમ ભરવાનું બળ આપો....જેથી રાત્રી અસત્યની
કાર્તવ્યવાહી બદલાઈ જાય અને એના સ્થાને સત્ય ભરપૂર સોડા-
માથું કાર્યો થાય.

મણકો પંદરમો....

પવિત્રતા

‘પવિત્રમૃતિ’ પ્રભો !

પવિત્રતાનું પૂનિત તત્ત્વ આપે સંપાદન કર્યું, પવિત્ર-
તાની દોષ આપ ગિરજસ્થાન થયા. પવિત્રતાની પરાક્રમ્યતાએ
મોખનું આપનું હૃદય કોઈ અનેરી પર્મસૌરભ દેલાવી
રહ્યું છે ! જ્યારે મારું હૃદય અપવિત્રતાની દુર્ગંધથી ભરેલું
આનાવનજી સરજી રહ્યું છે ! કમનસીબી એ છે કે આપના

એ પૂનિત અરણ્યામાં સ્નાન કરી પવિત્ર ચત્રાની પ્રગળ ઈચ્છા-
ભાવના હોવા છતાં રાગ, દ્વેષ અને મોહના પ્રગાઠ પડલ
તળે એટલો દગાઈ ગયો છું કે તેની નજીક જ આવી શકતો
નથી અને કદાચ આવું છું તો પ્રગલ વેગથી અપવિત્રતાની
ખાઈમાં પાછો ધકેલાઈ જાઉં છું.

પાવનકારી પ્રભો ! હું આપના પવિત્ર ચરણે શિર ઝુકાવું
છું. આપનું પરોક્ષ છતાં પ્રેરાલ વાત્સલ્ય મને પવિત્રતાના
શિખરે ચડાવે એવા હું આપના આશીર્વાદ માગું છું, જેથી
ગતિશીલ એવો મારો આત્મા પ્રગતિશીલ બની પરમાત્મદશાને
પ્રગટ કરવા માટે અંતરાત્મદશાના પગથીએ ચડવા લાગ્યશાળી
બને અને છેવટે પંચમગતિનો અધિકારી બને. આપ પતિતપા-
વન છે. મારા જેવા પતિત આત્માને પવિત્ર બનાવવો, એ આપનું
પરમ કર્તવ્ય છે. પવિત્રમૂર્તિ એવા આપના ચરણકરમળની છાયા
રાખતાં મારા મંગલમય જીવનનું પવિત્ર પ્રભાત અવસ્ય ખીલશે,
એવી મારી પરમ શ્રદ્ધા છે. પછી તો મારા સર્વ પ્રત્યનિક્ષે
નાશ પામી જશે, મારાં બધાં વિદ્વેનો વિલય પામી જશે. માત્ર
એક જ આપ મારા દિલમાં આવી વસો. મારાં તન અને મન
બંને આપને અધીન છે. આપને મારા સર્વસ્વ માનું છું.
આપના વિના મારે કોઈનો આધાર નથી.

સમૃદ્ધિશાળી ભગવન !

આપની પાસે એનું, રૂપું, હીરા-માણિક-મણિ-મોતી-રત્નો વગેરે કંઈ નથી. તેથી આપ અકિંચન છે. મારી પાસે પણ એમાંનું કંઈ નથી, હું પણ અકિંચન છું. આપણું બંને આ દૃષ્ટિએ સરખા છીએ. આપણી વચ્ચે તફાવત શો ? પરંતુ આપની પાસે કંઈ ન હોવા છતાં આપ આનંદતરંગમાં ઝંકો છો. ત્યારે મારી પાસે કંઈ નથી, એના અને જુળ બળાંમાં છે. આપની પાસે કંઈ નથી, એના મૂળમાં વિરાગ છે. એ પદાર્થોના ઈચ્છાપૂર્વકનો આપનો મહાન ત્યાગ છે. ત્યારે મારી પાસે કંઈ નથી, એના મૂળમાં મારો ગાદ મોડ રહેલો છે, રાગ રહેલો છે. આપનું અકિંચનપણું આપની મહત્તા બતાવે છે. મારું અકિંચનપણું મારી દીનતા અને તલકાઈ પ્રગટ કરે છે. તેથી આપના અકિંચનપણાથી હું પ્રભાવિત થયો છું. એની બિંહાણમાં તપાસ કરતાં મને સુસન્નથું છે કે ત્યાં સુધી આપના જેવા વિરાગ નહિ આવે ત્યાં સુધી હું હુન્નવી સંપત્તિનો રાગ....મોહ છોડી શક્યાનો નથી. એ નિઃસ્વર સંપત્તિ પ્રત્યે આપને નફરત લાગી, વૈરાગ્ય લાગ્યો. ત્યારે મને એના પ્રત્યે પ્રીતિ છે-રાગ છે. આપ વિરાગની મસ્તીમાં મસ્ત છે અને હું રાગના રમણાણમાં રમ્યો-પડ્યો છું. આપની અને મારી તુલના શી રીતે થઈ શકે ?

પ્રભો ! આપનું દિવ્ય-દર્શન અને અમૂલ્ય એવું શાસન પામી હવે એ રાજના રમણાણોનો અંત લાવવો છે. એ રાજની રમતો રમતાં હવે હું થાક્યો છું. આપનું અતુલ મુખ લેઈ મને એની કંખના બાળી છે. આપની પાસે મારી એટલીજ માગણી છે કે રાજની અને મોહની કાપણી કરવામાં મારા સહાયક બનો. મારામાં વિરાગ પ્રગટે, એ માટે આપની એક જ ચીનગારી બસ છે.

મણકો સત્તરમો....

આત્માનંદ

આત્માનંદી પ્રભો !

આપનો આનંદ અવર્ણનીય છે. આપ પરમ તૃપ્ત છે, એનું કારણ એ જ છે કે આપે એકત્વપાત્રું સ્વીકાર્યું છે. ત્યાં કૈંત છે, ત્યાં દુઃખ છે; અકૈંત છે, ત્યાં આનંદ છે. અકૈંત બની આપે એવા આત્માનંદને પ્રાપ્ત કરેલ છે કે જે આપના આગરાથી મેં બાળ્યો છે. આપ જેવા આમ પુરુષની વાણી એ જ આગરા. તેનું જ્ઞાન અસારા જેવા આત્માઓને શુભગાથી પ્રાપ્ત થવું શક્ય છે અને એ જ અસારા પુણ્યોદય છે.

પ્રભો ! આ ભવમાં રાત્રે મારા ભાગ્યોદયે આપ જેવા આમપુરુષને આગળઆદ્યનાર આગરાશાસ્ત્રની વિશદ વાણી શુભપાસેથી સાંભળવા મળી, તેથી મેં મારા હૃદયને ધન્ય માન્યું.

છે. મારા દિલ અને દિમાગ બંને તેના તરફ આકર્ષાયા છે, કેમકે તેમાં મને માયા આત્મિક આનંદનો રણકો સંભળાયો છે. આપને મારી એટલી પ્રાર્થના છે કે મને લંબાણવામાં આપના આગમની વાણી જ સંભળવા મળ્યા કરો. હાલ તો આપ અમારા માટે પરોક્ષ બની ગયા છે, પણ આપે પ્રરૂપેકું આગમજ્ઞાન અમારી આંખ સામે પ્રત્યક્ષ છે. એ જ આગમજ્ઞાનના આધારે અદ્વૈતાત્મરસિક અનેક આત્માઓ આત્માનંદ મેળવી રહ્યા છે. એ જ આગમજ્ઞાન મારા હૃદયનું પ્રાણપૂરક બની રહ્યો અને પુરુષલક્ષ્મી ધણિક આનંદ દૂર થઈ આત્માનંદનાં અમીઝરણાં મારી હૃદયભૂમિમાં સ્ફુર્વા કરો, એ જ આપ જેવા આત્માનંદી આમ પુરુષ પાસે મારી અંતરની આરજૂ છે.

માણકો અદારમો....

યોગ્યતા

અનન્ય સંગંધી પ્રેમો!

અનૂક્રમણે આપણે બંને સરખા જ હતા! સંભવ છે કે કાલ્ય મારું સ્થાન આપનારી હોયું પણ હોય!!! પણ હવે તો ક્યાં આપ! અને ક્યાં હું!!! ક્યાં મેક! અને ક્યાં સરખવ!!! આપણા બંનેની એકતા સંગમ હોવા છતાં આપ એકતાને વિકસાવી હિન્નતિના શિખરે પહોંચ્યા અને હું તો એ જ સંગમરૂપ અનન્યતિના ખડામાં ધબકતો

બહુ છું ! લાન ભૂલો જની મેં આપનો સંગાથ છોડી દીધો. આપે અપૂર્વ આત્મવીર્ય ફેરવી, સંસારનો અંત કરી, સિદ્ધ-શિલાને સ્વાધીન બનાવી કાયમને માટે તેમાં વાસ કર્યો. હું એકલો-અટુલો પડી ગયો, દુઃખી-દુઃખી થઈ ગયો.

ભગવન્ ! આપ શું આપણો પહેલાનો સંગાથ ભૂલી ગયા ? મને આપની સાથે જ રાખ્યો હોત તો આજના જેવી મારી દશા ન હોત. પણ હું ભૂલું છું ! જે અંતરદુઃખનોને આત્મગળથી છૂતી આપ અરિહંત બન્યા, એ જ દુઃખનોથી હું ઘેરાઈ ગયો છું. એમને હંફાવવા માટે મેં મારી શક્તિનો બેઠ એ તેવો ઉપયોગ કર્યો નહિ. એમાં આપનો શો વાંક ? છતાં આપ ભગવાન છો, મારા જેવા નાનકડા ભક્તની હબરે ભૂલોને માફ કરવા સમર્થ છો. મારી ગાંડી-ઘેલી વાતો પર ધ્યાન ન આપશો. હજી પણ મારામાં ચોખ્ખતા લાગતી હોય તો મને આપની સમીપે બોલાવો અને આપણા બુનોપુરાણો સંગાથ સાર્થક કરી મારા અનન્ય સંગાથી બનો. અથવા તો કર્મશત્રુ સામે બરાબર લડી લઉં એવી મારામાં તાકાત આપો કે જેથી હું સ્વયમેવ આપની પાસે પહોંચવાની યોગ્યતા પ્રાપ્ત કરી શકું.

નિત્યનામી પરમાત્મન!

આપનું નામ નિત્ય છે, શાશ્વત છે, કદી પાણુ તેનો લય નથી. માત્ર આપના નામનું રસરણ જ શુભાશાંતિને આપનાર છે. એવું મેં બાણુ હોવા છતાં આપના નામ-સ્મરણમાં એક ચિત્ત થઈ શકતો નથી, કેમ કે મારા ચિત્તમાં પાર્થિવ પદાર્થોના રાગ એટલો બધો ઘૂસી ગયો છે કે એની અંદર અન્ય કોઈ વસ્તુને સ્થાન જ મળતું નથી. આપે સંસારની સાહેબીને અનિત્ય બાણી લાત ચારી દીધી, અંધારે રાતે એની જ લાત બમે છે! હું (આત્મા) જ્ઞાનસ્વરૂપે નિત્ય હોવા છતાં રાગના લોભામાણુ અને લલચામાણુ રંગથી અનિત્ય પદાર્થોના મગ્ની બન્યો છું. એની પાછળ આંધળી દોટ મૂકી છે. અને એના મિલાચ પીળું કંઈ શુભપ્રદ લાગતું નથી. પણ એ રાગ ઊંચે ચડાવીને નીચે પાગડે છે. ત્યારે હું હુણી હુણી થઈ બેઠું છું. પ્રભો! મારી તો લાત જ મું કરું? એની પછડાટો ખાઈને પણ હું એની પાછળ પડ્યો છું! રાગ-આજુરાગ વચ્ચે એલા ખાતો હું વિરાગના પડછાંચે આવતો નથી! અત્તાનના અંધારે ભટવાતા એવા મારા હૈયામાં બે આપના જ્ઞાનની સર્વલાઈટના પ્રકાશ પડે તો જરૂર અજવાળું પથરાય. હું એ જ આશાએ આપની સામે ઉપરિધિત થયો છું. અને આપના મનઝગરતા નામરસરણની લગની લાગે અને મારા દૃષ્ટ્યમંદિરમાંથી સંસારના દારૂના

રાગના અંધારા વિલય પામે, જ્ઞાનના અજવાળાથી જગદુગ્મતું
 બને, એ જ મારી અરજ છે. હું ક્યાંય શાંતિ ન પામ્યો,
 તેથી બરજનો સાર્યો આપની સમીપે હાજર થયો છું. મને
 આપના સિવાય કોઈ સહાયક નથી. આપ જ પ્રકાશદાતા છે.
 વિકાસકર્તા છે અને ભવભ્રમકર્તા છે. મને પ્રકાશ આપો,
 પ્રકાશ આપો.

મણકો વીસમો....

રક્ષણ

શરણ પરમાત્મન,

આ સંસારમાં અનેક સંબંધીઓ અને સ્નેહીઓ વચ્ચે
 રહેલો હોવા છતાં મને કોઈએ સહારો આપ્યો નથી. કોઈ
 મારા દિલની વાત સમજી શકતું નથી. હું સરાજની પણ
 શકતો નથી ! વનમાં રજાતું હરખિયાતું બચ્ચું જેમ જ્યાં
 ત્યાં અથડાય, તેમ હું પણ સંસારરૂપી વનમાં જ્યાં ત્યાં
 ભટકાયા કરું છું, અથડાયા કરું છું. મારા પ્રત્યે સદ્ભયી ભાવ
 તો દૂર રહો, પણ સામાન્ય પ્રેમભાવ પણ કોઈ તરફથી
 અનુભવી શકતો નથી ! મારી આવી કંઠંગી સ્થિતિ છે !
 આપનો વાતસત્ક્રિયાવ નિહાળી રક્ષણ મેળવવાની અંખનાએ
 હું આપની સમીપે આવ્યો છું. આપના વિના મને આશરો
 આપનાર આ સંસારમાં કોઈ દેખાતું નથી. સંસારના

સંબંધીઓ તો બધા સ્વાર્થી છે. સૌ પોતપોતાના સ્વાર્થના ચાહક છે. એમની વચ્ચે રહેતાં મને ક્યાંય પણ શાંતિનો આસ્વાદ દેશ માત્ર પણ માણવા મળ્યો નથી. પણ આરે બાબુથી અશાંતિના દાવાનળથી જ દાઝતો રહ્યો છું. ત્યાં ગયો ત્યાંથી દુઃખ .... દુઃખની જ સરગમ સાંભળવા મળી છે.

પ્રભો ! મારા શરણુભૂત બનો ! આપના સિવાય મને કોઈ શરણુચર્ય દેખાતું નથી. આપના ધર્મ સિવાય કોઈ મારું રક્ષણ કરનાર નથી. આપનું નિઃસ્વાર્થી હૃદય નિરંતર સર્વ હિંસા પ્રત્યે વાત્સલ્યના ધોધ વડાવ્યા જ કરે છે. આપના અનુપમ એવા વાત્સલ્યનું વહેણ મને પણ ભીંજવી ગયું છે. એથી જ આપના પ્રત્યે મને ભક્તિભાવ અને આર્પ્વ સ્નેહ જાગૃત થયો છે. મારા પર દયાભાવ રાખો, સ્વાર્થી સંબંધી છોડવાની તાકાત આપો. શક્તિહીન અને અશક્ત એવા હું આપના ચરણે સમાવા માણું છું. પ્રભો ! આપના શરણે રાખી મારું રક્ષણ કરો .... રક્ષણ કરો.

૬

માણકો એકપીસમો....

દયાદ્રીભાવ

શક્તિરશિક ભગવન્,

આર્પ્વ અદાસ એવા મોહનુભાઈ લીન બની આપ એકલા જ એ સુખની મલ્લ માણો છો. એનો અનંદો આસ્વાદ

હ્યો છે, તે શું આપને ચોગ્ય લાગે છે? લોક કહે છે કે આપ તો દયાના અવતાર છો, કૃપાના સાગર છો તો એ દયા ....એ મયા .... ક્યાં ચાલી ગઈ? મને એ પરમ સુખનો ભાગીદાર કેમ ન બનાવો? આપ જ સાચા સુખના દાયક છો. સંસારમાં તો બહુયે વિચિત્રતાઓ નજરે ચડે છે. ઘડીએ ઘડીએ અને પળેપળે એના ભાવો બદલાતા હોય છે. એક પ્રત્યે પહેલી ઘડીએ પ્રીતિ જાગે .... બીજી ઘડીએ અપ્રીતિ....! એક સમયે રાગ .... બીજે સમયે દ્રેષ ....! એક વસ્તુ એક સમયે સુખદાયક, ક્ષણ પછી દુઃખદાયક! આપને સંસારના આવા રંગતરંગો રુચ્યા નહિ, તેથી જ આપે એ સંસારને ધંધ્લો માર્યો! અને તેની માયાથી પર રહી સુખિપદની સાધના કરી. પણ હું આપના જેવો બળવાન નથી કે જે સંસારની માયા શીઘ્ર છોડી શકું ....! સંસારની માયાના બાંધન મજબૂત છે, બપોરે મારું મન સાવ ઢીલું છે અને શરીર સાવ નમાલું છે. તેથી આપનો સહારો લેવા આવ્યો છું. આપ મારા પ્રત્યે દયાદ્રાવ્ય દર્શાવી મારા પર કરુણા વરસાવો. મોક્ષસંપત્તિના દર્શન કરાવી મને આપના સુખનો ભાગીદાર બનાવો. મોટાઓ તો હંમેશાં આપવા જ ચાહે છે અને નાનાઓ લેવા! આપનો દયાદ્રાવ્ય મારા હૃદયને ભીંજવી મને સાચા સુખતરંગોમાં તરબોળા બનાવજો. આપ મારા સાચા મનેદી અને પરમ પ્રિયસ્ત્રી બની મને સાચા માર્ગે ચલાવો. આપના દયાદ્રાવ્યની બલિદારી છે!

પરમાત્મન,

આ જગતની અંદર હું એકલો જ આવત્યો છું ! મારું હોઈ નથી ! એવા ચથાર્થ બોધકે વાક્યોનું રહસ્ય આપ સમજાયા. એનું ચિંતવન કરતાં આપના અંતરમાં વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન થયો અને આપે સ્વસ્વરૂપમાં લીન બની પરમતૃપ્તિ અનુભવી.

ભગવન ! જે શરીરને લઈને જન્મ્યો હતો, તે શરીર પાત્ર હોઈને જ જવાનો ! હાથે કરેલા પાપ-પુણ્ય મિલાય અન્ય કોઈ તેનો સંગાથી નથી. ભવોભવના સંગાંધીઓ વૃદ્ધ ! કોણ કોના હાથે જાણે ? આવું હોવા છતાં પાત્ર અને જે જે સંગાંધીઓ મળતા ગયા, તેમના પ્રત્યે સમતા બાંધાતી ગઈ. વર્ગી ગમતાઓ પ્રત્યે સમતા અને આગમતા પ્રત્યે નફરત એ બે વસ્તુઓ તો મારા દાટ વાળી નાખ્યો, સંસારની રાગદ્વંદ્વી જૂજજ વધારી દીધી, અને હું બેડાલ બન્યો.

હવે મેં આપને જ મારા ભવોભવના સંગાંધી તરીકે સ્વીકાર્યા છે. આપના સંગે રહી મારું આત્મલીનતાનાં અનુભવ કરેલા છે. અને એકત્વનો અપૂર્વ અનુભવ કરી ભવની પરંપરા તોડી છે.... પ્રભો ! મારા ભાન ભૂલેલા મનને આનંદમાર્ગી-પરમાનંદમાર્ગી બનાવવા માટે આપ કંઈક સરસ કરો.... સદાય કરો !

મણિકા ત્રેવીશમો....

છટકારો

જગદ્ગંધ પ્રભો !

સંસારના લાવો દક્ષિણ છે, ઘડીઘડી એના રંગો પલટાયા કરે છે, એવા અસ્થિર લાવોમાં હું સુખની કલ્પના કરી તેને પ્રાપ્ત કરવા દોડી રહ્યો છું....! કસ્તુરીઓ મૃગ જેમ સુગંધ પોતાની પાસે હોવા છતાં તેને મેળવવા જંગલમાં ચારેબાજુ દોડાદોડ કરે છે, તેમ હું પણ સંસારનાં દક્ષિણ સુખો પાછળ ત્યાં ત્યાં ફાંફાં માર્યા જ કરું છું, પણ સુખ તો મારા અંતરમાંજ છૂપાયેલું છે, એ સમજી શક્યો નથી. સંસારનાં કહેવાતાં સુખોમાં ફાણુભર મળત આવે છે, પણ એ મળતમાં સળ પાણ સાથે જ રહેલી છે, એ હું ભૂલી જાઉં છું. અને વિચિત્રતા તો એ છે કે મનને માનીતું સુખ મળી નત્ય તો તરત તેના જેવા બીજા ઇચ્છિત સુખની તમન્ના જાગે છે. પછી તો ત્રીજી....ચોથી....પાંચમી એમ અનેક જાતના સુખની ઇચ્છાઓનો સફાકો ફાટે છે ! આમાં પ્રાપ્ત સુખ પણ માણી શકાતું નથી. અને મનોરથોની પરંપરામાં જ આયુષ્ય પૂર્ણ થવાની તૈયારી આવી જાય છે. છતાં હું ચેતતો નથી ! મને કોઈ કોઈ વાર એવો વિચાર આવી જાય છે જારે કે ‘અરે....રે મેં સંસારની માયામાં પાણી વડોળ્યું. હું પાત્રીને દારી ગયો....’ પણ વિશેષ કંઈ કરી શકતો નથી.

ભગવન્ ! સંસારી માયાના તાણાવાણામાં હું ગુંથાઈ ગયો છું, તેમાંથી છૂટકારો મેળવું એવો કંઈ ઉપાય બતાવો. આપ પરમતત્ત્વમાં સ્થિર બની ગયા છે, તો મને પણ આ અસ્થિરતાના આરામાં ચક્રર ખાતો અટકાવો. ખરેખર ! અસ્થિરતાની ભીંસમાં હું ખૂબ ભીંસાયો છું. એમાંથી કોઈ પણ રીતે છૂટકારો મેળવી મારે તો આપનેજ મળવું છે.

મણકો ચોવીશમો....

પ્રાર્થના

દિવ્યમૂર્તિ વિભો !

મને માનવશરીર મળ્યું. મારે એમાંથી માનવતાની સુવાસ પ્રગટાવવી જોઈએ, પણ મેં તો એમાંથી ઈશ્વરો અને અદેખાઈની અશ્રુચિભરી દુર્ગંધ જ ફેલાવી. મને માનવદેહ-રૂપી સુંદર કુંજ મળી, પણ મેં એમાં પવિત્રતાનો પુંજ ભર્યો નહિ. આ જીવન સુધારવાનું, સુંદર બનાવવાનું ક્ષણ મળ્યું, પણ મેં તો અનેક વતના દુર્ગુણો ભરીભરીને તેને દુર્ગંધમય બનાવી દીધું, જ્યાં ત્યાં આધડી....આધડીને આગ ખાગણ બનાવી દીધું. જ્યારે શક્તિ હતી, ત્યારે સમજાયું ન હતી, હવે સમજાયું આવી, ત્યારે શક્તિ ખોડે ખેડે છે. ઘણું જ નિર્ગળ બની ગયો છું. હું કરું....! ખૂબ વિચારણા પછી મને એમ લાગ્યું છે કે આપના નામનું પવિત્ર સમરૂપ હું.

કરું, દિવ્યમૂર્તિ એવા આપનું ધ્યાન ધર્યાં કરું તો જ મારા નિસ્તાર છે.... પણ તે માટે હૃદય પવિત્ર જોઈએ. ત્યારે મારા હૃદયમાં તો અપવિત્રતાના પડના પડ જામ્યા છે. એણે મારા જીવનને પોતાનું ઘર માન્યું છે. તેથી જ હું આપને એક પ્રાર્થના કરું છું કે આપની પવિત્રતાનો પડછાયો મારા જીવન પર પડે....આપની પવિત્ર વાણીનો પડછો મારી મનોભૂમિ પર પડે અને આપની દિવ્યમૂર્તિ મારા દિલમાં સદાને માટે અંકિત થઈ જાય એવું કરો.

પ્રભો ! મારી પ્રાર્થના સ્વીકારો.... મને પવિત્ર બનાવો. ઇર્ષ્યા-અદેખાઈ વગેરે અવગુણોનું અપહરણ કરો. મારી પ્રાર્થનાને સફળ બનાવવી એ કંઈ આપના માટે બહુ મોટી વાત નથી. હું પ્રાર્થક છું. આપ પ્રાર્થ છો. અને મારી પ્રાર્થના પણ તદ્દન નજીવી છે.

મણકો પચીસમો ...

આત્મલક્ષ્મી

દયાનિધિ !

આપ દુન્યવી આસક્તિને છોડી, મન-વચન-કાયાના યોગેને ભક્તિમાર્ગે જોડી, આઠ કર્મોની એકસો અઠાવન પ્રકૃતિઓને તોડી આત્મલક્ષ્મીને વર્યા અને તેથી આપના અનાદિ સંસારનો અંત આવી ગયો. જ્યારે હું આસવના દરવાજા

ચારે બાજુથી ખુલ્લા મૂંઝી આત્મારૂપી દ્રુવામાં કર્મરૂપ પાણી વધારી રહ્યો છું અને સંસારને વિસ્તારી રહ્યો છું. મેં આપના આગમોમાંથી સાંભળ્યું છે કે કર્મબંધન જેમ જેમ વધતું જાય, તેમ તેમ સંસાર વધતો જાય. કર્મબંધન જેમ જેમ ઘટતું જાય, તેમ તેમ સંસાર ઘટતો જાય. જો કર્મનો ઘણો ધાવ. અંત આવે તો સંસારનો પણ અંત આવે. સંસારની દિશ્વતિ કર્મો પર નિર્ભર છે.' અને અનેક સ્વરૂપે મેં—કર્મોના તમાચા જેવા છે. તે મને ખૂબ અનિષ્ટ અને અકાર લાગ્યા છે. પણ સંસારરૂપ દ્રુવો ઘણાં ઊંડાં ને ગાઢ છે. એ દ્રુવાના આગ પાણી પી....પી....ને મારી વૃત્તિ અને પ્રવૃત્તિ અવગી વેતરાણી છે. જેથી કર્મો છોડવાને સ્થાને પણ મારાથી ચીકણું કર્મો બંધાઈ જાય છે. મારી તરસ છીપવાને બદલે વધતી જ રહી છે. આપની માફક હું આત્મલક્ષ્મીના ભાગીદાર શ્રી રીતે બની શકું!

ઓ દયાનિધિ! દયા દરમ્ભાવે, કરુણા વરમ્ભાવે અને મારી પ્રવૃત્તિ સોહામણી બને એવા કોઈ સાર્ગ બતાવે. હું આપની દયાનો ખાસી છું. આપની દયાનું માત્ર એક જ બિંદુ આત્મલક્ષ્મીનું દાર લિધાડવામાં સરખું છે. મને આત્મલક્ષ્મીનો સ્વામી બનાવે. એનો ભોખ્યા બનાવે. હવે સંસારરૂપ દ્રુવામાં એક પણ ધાવુ પસાર કરવી નહીં.

નયસ્વરૂપી જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરું તથા તત્ત્વનો જ્ઞાતા બની લોકલોક સ્વરૂપનો દ્રષ્ટા બનું. અનુક્રમે કેઈ સુભગપણે ચાર ઘાતી કર્મોનો ક્ષય કરી આપના જેવો કેવલજ્ઞાની બનું, સર્વ ગ્રહગ્રહ લાવોનો બાણકાર બનું અને પરમ શાંતિ, પરમ સુખ, તથા પરમ ઐશ્વર્યનો ભોક્તા બનું. પ્રભો! મારી વિનંતિ સ્વીકારો....મને સર્વ કર્મોની નિર્જરા કરવાનું બળ આપો.

મણકો અઠાવીશમો....

ઉન્મત્ત દશા

તત્ત્વજ્ઞ પ્રભો !

આ જગતના ક્ષણિક-વિનશ્વર લાવોને જોઈ આપનો. વૈરાગ્ય વૃદ્ધિ પામ્યો, ક્રમે ક્રમે ઉચ્ચ કોટિનો બન્યો. તેથી આપનું જીવન પણ સર્વોત્કૃષ્ટ બન્યું. વળી આપે સુખિનાં સુખ પ્રાપ્ત કરી સર્વોન્નત દશા સાધી લીધી. દેવ અને મનુષ્ય સંબંધી દુન્યવી સુખો આપને લલચાવી શક્યા નહિ....સુખી દેખાતા આત્માઓના સુખ આપને આકર્ષી શક્યા નહિ. પણ જો આત્માઓ પ્રત્યે આપને ભાવકરુણા તો જરૂર ઉપજી. તત્ત્વજ્ઞ એવા આપનો હૃદયભાવ અલૌકિક હતો. પ્રભો ! મારી વાત શું કરું ? લોકસ્વરૂપ નજર સામે દેખાય છે, ક્ષણ-વિનાશી ભાવ સામે તરવરે છે, છતાં એનો રસ ચોષાય તો નથી. આ લોકમાં તો એક વખત સુખી, તો એક વખત

હુઃખી; એક વખત નિરોગી, તો એક વખત રોગી; એક વખત
ખંગલામાં મહાલવા મળે, તો ખીલ વખત સ્તા પર સુવું
પડે; આ બધી પુણ્ય-પાપની લીલામાંજ મારો અનંતો સમય
ચાલ્યો ગયો. પુણ્ય પાંસરાં હોય ત્યારે સુખની પથારીમાં
આળોટું છું. તે વખતે ઉન્મત્ત બનીને ભાન ભૂલી જઈ છું,
પણ ત્યારે પાપનો ઉદય જાગે છે, ત્યારે હાથ....વોથ....કરી
બૃહરાજ મચાવું છું. ભગવન્ ! ક્યાં આપની ઉન્મત્ત દશા !
અને ક્યાં મારી ઉન્મત્ત દશા ! આ દશામાંથી મુક્ત થવાનો
રાહ મને શું નહિ જતાયો ?

મણકો ઓગણત્રીશમો.....

ભવનો ભય

ભવમુક્ત ભગવન્ !

આપે ધર્મના રાગી બની વીતરાગી દશા પ્રાપ્ત કરી
અને મોહનીય કર્મનો સર્વથા ક્ષય કરી ક્ષાત્રિક સમક્ષિત
પ્રાપ્ત કર્યું; તથા દર્શનાવરણીય અને જ્ઞાનાવરણીય કર્મના
સંપૂર્ણ ક્ષય વડે આપ કદી નાથ ન પામે એવું દેવજ્ઞાન
અને દેવજ્ઞાન પામ્યા. ત્યારે હું તો સંસારનો રાગી હોઈ
રખડી પડ્યો ! સમક્ષિતની સુખડી ભવની ભૂખ મટાડે છે, પણ....
મારા જેવાને એ ઉત્તમ ભોજન ક્યાંથી પ્રાપ્ત થાય ? દ્રવ્યચારિત્ર
તો ઉદયમાં આવી ગયું, પણ સમક્ષિત વગર એ ચારિત્ર સફળ

આપની લાક્ષિત્યભર સ્તુતિ કરી, સહુએ જીભે આપનાં ગુણ-
ગાન ગાયાં, જીવનભર આપનું દાસપણું સ્વીકારી આપના
સાચા સેવક બન્યા, તો યે એના પ્રત્યે આપે રાગ ન બતાવ્યો,
પીડાના સમયે ઉદ્દાસ ન બન્યા, સેવાના સમયે ઉદ્દાસ ન
બતાવ્યો. બંને સ્થિતિને એક ભરખી માની. ક્યાં રાંગરંગી
કૂરતા ! ક્યાં ઇન્દ્રનો લાક્ષિત્યાવ ! એ બંને વચ્ચે સમાન વૃત્તિ
રાખવી, એ જેવું તેવું કામ નથી. આપના જેવી મધ્યસ્થ વૃત્તિ
તો વિરલા જ દાખવી શકે. ઉપસર્ગો કે અપમાન સહેવા કદાચ
સહેલા બને, પણ શ્લાઘા પચાવવી મહા કઠિન છે.

પ્રભો ! મારી રીત તો આપનાથી સાવ અનોખી જ છે.
જરા જેટલી શ્લાઘા મારા કાને પડે. ત્યાં હરખાઈ ઉડું છું !
અને કોઈ નાનો શો મારો અપરાધ કરે, થોડું અપમાન કરે,
એકાદો અપશબ્દ સાંભળાવે ત્યાં એકદમ હુકાઈ ઉડું છું !
મને શ્લાઘા સાંભળવી ખૂબ રુચે છે અને નિંદા સાંભળવી
ખૂબ ખૂંચે છે ! જો, આપના અનુભવથી મને આપના જેવી
મધ્યસ્થ વૃત્તિ—આપના જેવા સમાન ભાવ—આપના જેવી હૃદયની
વિશાળતા પ્રાપ્ત થાય, તો કદી સારી અવદશા ન થાય. મારામાં
હૃદયની વિશાળતા જગડે અને જીવન આંદની શું અમડે,
એવી આપને પ્રાર્થના કરું છું.

મણુકો પાંત્રીશમો....

સમકિત દીવેલ

ત્રિભુવન સ્વામી !

ચોયાંશી લાખ હવયોનિમાં આયડી મહા મુશીખતે હું માનવ તરીકે અવતર્યો. પણ સવાંતરમાં મેં પાપરૂપી મહેલનો પાથો એવો મનખૂત નાખ્યો છે કે મને ક્યાંય પણ કળ વગતી નથી. શું કરવા જેવું છે અને શું નથી કરવા જેવું? એની વિવેકબુદ્ધિ આવ નષ્ટ થઈ ગઈ છે, તેથી એની વિચારણા કરવામાં પણ મગજ ભ્રમિત થઈ ગયું છે. મોંઘેરું માનવજીવન તો મળ્યું; પણ એને સાચવી શકીશ કે કેમ, એમાં શંકા છે! કેમકે ધર્મભાવના જેવી જોઈએ તેવી વિકસિત નથી. પ્રાપ્ત થયેલું સુખ પણ શાંતિપૂર્વક ભોગવી શકતો નથી હાય... વેાય....ની વરાળમાં હવન વેડકાઈ રહ્યું છે. તેમાં આત્માનું કંત્યાણ તો થાય જ ક્યાંથી?

આપ તો અપૂર્વ વીસ્તા દાખવી, ત્રણેય ભુવન પર વિજય મેળવી, ત્રિભુવનસ્થાની બન્યા. હવનની આખાદી સમજનારા એવા આત્માઓ આપની જ આજ્ઞા શિરેધાર્ય કરી આપનાં પાવન પગલે ચાલવા હમેશાં પ્રવલ્નશીલ રહે છે. અને આખરે તેઓ આપની સદૃશ પરમાત્મા બની બંધ છે. ત્યારે હું તો આપની આજ્ઞાને છડેચોક અવગણી રહ્યો છું. મારી બરગાદી ન થાય તો ખીલું શું થાય! અણુમોલું એવું આપનું ચામુન પાનીને પણ જો હું ન સુધરું તો ખીજે ક્યાં જઈને સુધરીશ?

પરિચય કરાવ્યો, આપનો પંચિત્ર સંદેશો સંલગ્નાવ્યો, આપના સ્વરૂપનું દર્શન કરાવ્યું, છતાં આપના વીતરાગી પંથે ચડવાને બદલે રાગનાજ માર્ગે ખેંચાતો જાઉં છું. આંખે રાગદેષના ચરમા ચડાવી હીધા છે, તેથી મારું પોતાનું સ્વરૂપ અંધારામાં અટવાઈ ગયું છે. સ્વસ્વરૂપને શોધવાની ઝંખના હોવા છતાં હું આંતરિક મળથી એવો મલિન બની ગયો છું કે શુદ્ધ થવાનો કોઈ આરોવારો નથી. અરે પ્રભો ! મારું શુ થશે ! સ્વસ્વરૂપે હું તેજસ્વી હોવા છતાં હાલ તો સાવ નિસ્તેજ બની બેઠો છું.

આત્મસ્વરૂપે આપણે એક જ છીએ, છતાં આપ તો સૂક્ષ્મ અહિંસાપાલનથી પરમાત્મસ્વરૂપને સાધી ગયા, બ્યારે મેં તો મારું પોતાનું સ્વરૂપ પણ અનુભવ્યું નથી. કરુણા-સમુદ્ર ! મારા પર કરુણા વરસાવો. મને વિવેકચક્ષુ આપી સ્વસ્વરૂપ નીરખવા ભાગ્યશાળી બનાવો. કર્મવિપાકને હઠાવવા માટે સંપૂર્ણ અહિંસાપાલન કરવા શક્તિશાળી બનાવો. સ્વસ્વરૂપને ઝીલવા અંતરની અભિલાષા પૂરી કરવા ‘સુતેજ’ પ્રગટાવો.

*

મણકો આડવીશમો. ..

નિસ્તાર

જિતેન્દ્રિય પ્રભો !

વેગમાં અધ્વગતિએ ચાલતી પાંચે ઇન્દ્રિયોને જીતી આપ જિતેન્દ્રિય બન્યા, દેહથી પ્રહસ્યરૂપી બન્યા, જીહ્વાથી ભવ્યાત્મા-

એને ધર્મદાતા બન્યા. નામિકાથી સંસારની દુર્ગંધ છોડી સંયમસૌરભના રસીયા બની મોક્ષનગરના શાશ્વત સુખો રૂપી પુષ્પપરિભ્રમમાં લીન બન્યા. નેત્રથી વિકારી અને વિપરા દષ્ટિ છોડી અવિકારી અને અમૃતવર્ષી બન્યા. અને શ્રોતથી મારા જેવા એક નહિ, પણ અનેક એવા દુઃખી આત્માઓનાં દુઃખ સાંભળી સમુદ્રસમ ગંભીર બન્યા. પાંચે ઇન્દ્રિયોનો સદુપયોગ કરી, સંયમિત બની, આરિત્ર ધરી, સંયમિત અને નિયમિત બની, આરિત્રભાવમાં એકાકાર બની ગયા. જે મારનાર હતી તેને તારનાર બનાવી. જ્યારે હું એ જ ઇન્દ્રિયોનો શુભાસ બની ગયો છું. જે માગે, તે ગમે તે પાપ કરીને પણ આપ્યા જ કરું છું. જેમ જેમ એ ઇન્દ્રિયોરૂપી અશ્વોને મનગમતું આપ્યા કરું છું, તેમ તેમ એ અશ્વો વકે જ બનતા જાય છે અને તેમ છતાં હું તેમને પંપાળ્યા જ કરું છું. જીલલડીને ગમતા સ્નાદ આપવામાં હું પાછું વાળીને જોતો નથી. એના પરિણામનો પણ વિચાર કરતો નથી. નાકને સંસારનાં અવનવા પુષ્પોની સુગંધ આપ્યા જ કરું છું, આંખલડીને અવનવા રંગ-રાગમાં જીલ્લાવ્યા જ કરું છું અને કાનને સંગીતના અવનવા સૂર સાંભળવા દઉં છું. જે માગે તે આપીને, જેમ જેમ એ વકે અશ્વોને જીતવા પ્રયત્ન કરું છું, તેમ તેમ તે અને વધારે ને વધારે પજવે છે. હે નાથ ! મારો નિસ્તાર કઈ રીતે થશે ?

મણકો ઓગણચાલીશમો....

ગુણવત્તા

ગુણનિધિ લગવન્ !

મારામાં મમતા ભરી છે અને આપનામાં સમતા !
હું મોહી, આપ નિર્મોહી ! હું રાગી, આપ વીતરાગી ! હું
અહંભાવી, આપ સરલ સ્વભાવી ! હું દાણે દાણે રુદ્ધ થાઉં છું,
આપ સર્વ દાણે તૃપ્ત-સદા પ્રસન્ન રહો છો ! આપ ગુણસર્યા !
હું અવગુણહર્યો ! આપે દરેક ગુણોને સદ્ગુણ બનાવી
અપનાવ્યા, બધારે મેં સર્વગુણોને અવગણી નાખ્યા ! ક્યાં
આપ ! ક્યાં હું ! આપની અને મારી વચ્ચે બુદ્ધાઈ પૂર્વ-પશ્ચિમ
જેટલી ! મેં કાળાં કાંચોં કરી આત્માને લોઢા સરખો
બનાવ્યો. હું લોહું ! આપ પારસ ! હું કાળમીઠ પથ્થર !
આપ ઉન્નત્વલ આરસ ! લગવન્ ! ભલે હું ગમે તેવો છું,
તોય આપનો જ છું. જે પારસમણિમંગે લોહું સુવર્ણ
બને છે, તેમ હું પણ આપ સમા પારસમણિના મંગે
મારા લોખંડસમા આત્માને અવશ્ય સોનાસમો ઉન્નત્વલ બનાવીશ.
આપ મને આપના જેવો ગુણવાન નહિ બનાવો તો કોના
આશરે જઈશ ? આપનો આશરો મળશે તો જ હું આપ
સમી ગુણવત્તા પ્રાપ્ત કરી શકીશ. કહેવત છે કે “મોટાના
ગુણથી ગુણ આવે.” આપની ચરણરજ મળશે, તો
પણ હું મારા આત્માને લાગ્યશાળી માનીશ. આપના અંતરમાં
ગળ્યા ગળાય નહિ, એટલા ગુણો ભરેલા છે. તેમાંથી એકાદ

શકે. પ્રભો! હું આપનાં ચક્ષુઓમાં પડી, લગી લગી લૂંછણું લઈ, માત્ર એક જ દિનંતિ કરું છું કે આપ મારા અવશુષ્ણ સામે ન જોશો. મારા અવશુષ્ણો જોઈ લોહો લાલે મારી હાંત્રી ઉડાવે, પણ આપ તો મને આપનો ધનાવો જ ધનાવો. આપના પ્રતાપે હું અજર-અમર બની અશય-અનંત સુખ મેળવી શકીશ. આપના જેવા અનન્ય ઉપકાર કરનાર પરમાત્મા મને મળી ગયા, હવે મારે બીજાની શી જરૂર !

*

મણકો એકતાલીશમો.... મનની પ્રકૃલ્લતા

વંદનીય વિભો !

સજ્જનો આપને વંદન કરે છે, નમ્રભાવે સ્તુતિ કરે છે; અને દુર્જનો આપની નિંદા કરે છે, તો પણ આપને જરાય તોષ કે રોષ ઉત્પન્ન થતા નથી ! મહા આશ્ચર્યની વાત છે ! આપે મનને કેવી જાતની કેળવણી આપી હશે ! તે મહા આનંદના પ્રસંગે તુષ્ટ થતું નથી, લયંકર રોષના પ્રસંગે રુષ્ટ થતું નથી. હું તો આપના મનની સ્તુતિ કરતો વિચાર કરું છું કે આપના જેવું મન હું ક્યારે સાધી શકીશ ! મારા મનની પારાયણ તો બહુ મોટી છે. એમાં જો આપના વ્યવસ્થાપિત ચમત્કાર વાગી જાય તો મારું કામ જરૂર પાકી જાય. આપનાં વ્યવસ્થાપિત સુધારક છે, સુધારનું નવું નિર્માણ કરનાર છે.

અને કાયા ! આંખની કાયાને તો હું કોટીકોટી વંદન કરું તોય
ઓછા છે. તપમાં, જપમાં, ધ્યાનમાં તેણે કેટલી સહાય કરી
છે ? તેણે અનેકવિધ કષ્ટો સહન કરીને આપનો માર્ગ
સરલ કરી આપ્યો છે. એ કાયા દ્વારા આપે અમરપદ સાધી
લીધું. એથીજ આપ વિશ્વવંદ્ય બન્યા. આપના મન, વચન
અને કાયા એક એકથી ચડિયાતા છે.

ભગવન્ ! હું આપને નતમસ્તકે પ્રાર્થના કરું છું કે
આપની સાદેકે હું પણ કાયાની પવિત્રતા સાધી, વચનની નિર્મ-
ળતા પ્રાપ્ત કરી, મનની પ્રકુલ્લતા મેળવું; અને નિબ્બનંદમાં
મસ્ત બનું. મન, વચન અને કાયાની મારી ત્રિપુટી મંસારના
ત્રિવિધ તાપથી અકળાઈ ઉઠી છે. તેના પર કૃપારૂપી શીતલ
નીર છાંટી પ્રકુલ્લતા બંધો, શાંતિ બંધો.

*

મણકો ખેંતાલીશમો....

અદૃત્રિમતા

સહુબ્ધનંદી ભગવન્ !

સાદુજ આનંદ એટલે સ્વાભાવિક આનંદ. એ સ્વાભાવિક
આનંદ પ્રાપ્ત કરવા માટે આપે સાધના આદરી અને સહુબ્ધનંદી
બન્યા. આપનો આનંદ ચિરંજીવી અને ચિરસ્થાયી બન્યો....
અદ્યય બન્યો....પરિપૂર્ણ બન્યો....અદૃત્રિમ બન્યો. જેમ આપ

આનંદપ્રિય છો, તેમ હું પણ આનંદપ્રિય છું ! પણ આપના આનંદ અને મારા આનંદ વચ્ચે આકાશ-પાતાળ જેટલું અંતર છે. એના સાધનોમાં પણ મહદંતર છે. આપના આનંદપ્રાપક સાધનો અદ્વિતિય હતાં, એટલે આપનો આનંદ અદ્વિતિય બન્યો, જ્યારે મારા આનંદપ્રાપક સાધનો દ્વિતિય છે, ક્ષણભંગી છે, એટલે મારો આનંદ પણ દ્વિતિય અને ક્ષણભંગી છે. આપની અને મારી ઈચ્છામાં કોઈ તફાવત નથી. આપ પણ આનંદ પ્રિય ! અને હું પણ આનંદપ્રિય ! પરંતુ પુરુષાર્થ અને પરિણામમાં કેટલો બધો તફાવત છે ? આમ છતાં એટલું નક્કી કે મારે પણ આપના જેવા સહજાનંદી બનવું છે. હું દ્વિતિય માર્ગે ખૂબ આચર્યો, પણ હવે મને થોડી શી એવી શક્તિ આપો કે હું દ્વિતિમતા દૂર કરી, અદ્વિતિમતા ધારણ કરી સ્વાભાવિક આનંદ સાચી શકું અને છેલ્લે આપના જેવા જ સહજાનંદી બની શકું.

*

મણકો તેંતાલીશમો...

સમતા-રસાયણ

પ્રશાંત ભગવન !

હું બહુ પાપી છું. મારા પાપની કોઈ સીમા નથી. મેં જીવન ધરી ઘણાં પાપો કર્યાં છે. વચન અને કાયા કરતાં મનનાં પાપો ઘણાં મોટાં છે. તેની મલિનતા ધોઈ

ધોવાતી નથી. એ સમયે મને કોઈ સદ્બુદ્ધિ આપે તો પણ મારા દિલમાં રચતી નથી. સાચો અને હિતકારક ઉપદેશ પણ હૈયામાં જ્યોતો નથી. કોઈ હિતસ્વી મને હિતવચનો કહે તો પણ કડવાં ઝેર લાગે છે. ગુરુજનની શીખામણ પણ ગણકારતો નથી. અંતરમાં ક્રોધ તો એટલો બધો લયો છે કે જલામાત્ર નિમિત્ત મળતાં આગની જેમ લાભૂષી ઉઠે છે. એ દોષની આગમાં હું મારું જ્ઞાનભાન ખોઈ બેઠો છું. કુટિલ દોષનાં કડવાં ફળો આ લવમાં જ પ્રત્યક્ષ અનુભવું છું. પરલવમાં સારી શી દશા થશે? જ્ઞાનસિક પાપોનો ભાર એટલો બધો વધી ગયો છે કે મને પલભરની શાંતિ મળતી નથી.

પ્રભો! આપ તો સમતા-રસાયણનું સેવન કરી પરમ પવિત્ર બન્યા. પરમ શાંત અને સ્થિર બન્યા. મને પણ એજ સમતા-રસાયણનું સેવન કરાવો. એનો એક કટોરો પીવરાવશો તો પણ હું ઠરીને ઠામ બેસીશ. દોષરૂપી રાક્ષસને કાઢવા માટે એ સિવાય અન્ય કોઈ ઉપાય નથી. આપની કૃપાથી જો મને એ સમતા-રસાયણ મળી જાય તો હું ખીલને પણ ઠારનારો બનીશ. લડકે બળતાં ક્રોધરૂપી અગ્નિથી મને બચાવો. મારાં જ્ઞાનસિક પાપો દૂર થાય અને સમતાનો સંગ્રામ થાય. એ જ હું ઇચ્છું છું.

મણુકો ચુમાલીશમો...

ચીનગારી

દિલહર દેવ !

એક જ એવી ચીનગારી મારા દિલમાં મૂકે કે જેથી મારી બધી વાસનાઓ બળીને ખાખ થઈ જાય અને મારું દિલ ઉપાસનામય બની જાય. પ્રભો ! હું માનવજીવન તો પામ્યો, પણ માનવતાથી બહુ દૂર છું ! મનન કરવા માનવ બન્યો, ચિંતન કરવા ચેતનતા મળી, પરિશીલન કરવા પ્રાણનો સમૂહ પ્રાપ્ત થયો, તોય આત્મસ્વરૂપ સમજવા પ્રયત્ન કરતો નથી. ભગવન્ ! હું આમને આમ શું માનવજીવન જોઈ નાખીશ ? આપ તો માનવમાંથી સહામાનવ બન્યા અને આત્મસ્વરૂપનો સાક્ષાત્કાર કરી પરમાત્મા બન્યા. કેવી અજબ કોટિની આપની સાધના ! કેવી ઉચ્ચ કોટિની આપની આરાધના ! જ્યારે હું તો નીચે ને નીચે જ ગળડતો જાઉં છું, વાસનાના પુરમાં તણાતો જાઉં છું. ક્યાં જઈને પટકાઈશ, એ બગર પડતી નથી. મારી સ્થિતિ કેવી કરુણાજનક છે ? એ કરુણાજનક સ્થિતિ પ્રત્યે આપને કરુણા ઉપજે છે ખરી ? મારા પ્રત્યે આપને કરુણા જાગતી હશે તો હું મારી જાતને ધન્ય માનીશ. આપની કૃપાને પાત્ર બનવાની મારામાં લાયકાત આવી જાય તો મારે ખીલ્લું જોઈએ પણ શું ? જો આપની કૃપાથી મારા દિલમાં ચેતનમય ચીનગારી ચંપાઈ જશે તો હું સાધનાની સીડીનાં પગથિયાં સરસડાટ ચડી

ઉપાસનાદ્વારે પહોંચી જઈશ. પછી તો વાસનાઓ યાત્રીને
ખાખ થઈ જશે અને હું આપની સાફકે મહામાનવ, રે!
પરમાત્મા પણ યાત્રી શકીશ.

✽

મણકો પીરનાલીશમો....

મનમોહન

મનમોહન સ્વામી !

મારું મન જડ છે, વક છે, અવગચ્છંડાઈથી ભરેલું છે.
જે કરવા જેવું છે, તે કરતું નથી; અને ન કરવા જેવું પહેલું
કરે છે. નજર સામે નુકશાન દેખાવા છતાં વિષયોની આધીન-
તાને તથા કપાયોની પરાધીનતાને છોડવા તે તત્પર થતું નથી.
એને પરમાત્માની ભક્તિધૂનમાં જરાય રસ આવતો નથી.
શુભચાણીરૂપી વીણાના સૂર તેને ખેંચૂરા લાગે છે. તેમ જ
દયા, નમ્રતા, આર્જવતા, સરલતા, નિર્લોભતા અમૃત સ્રાવન
હોવા છતાં તેને વિષ સ્રાવન લાગે છે. પ્રભો ! મારા મનની
અવગચ્છંડાઈ જોઈ? એની આવી અવગચ્છંડાઈના પ્રતાપે જ હું
આથડી રહ્યો છું. તથા પગલે પગલે સંકટ-વિકટપો કરવાને
લાંબે હું વિપાદસય છવન પસાર કરી રહ્યો છું. મારા મનની
આ વિવશતાથી ભવંતરમાં પણ માત્ર દુઃખની જ પરંપરા
સરળવાનો સંભવ છે. પરંતુ આપ મારા મનમોહન બનશો
તો મારું મન જરૂર સ્ત્રીધું ચાલશે અને આપના તરફ અનેરું

આકર્ષણ જાગતાં-જ એ આપની લક્ષિત અને ધૂન પાછળ
ઘેલું બનશે. વળી ગુરુવાણીરૂપી વીણાના ગુંજનથી હમેશાં
જાગ્રત રહેશે અને વિષયોની આધીનતા તથા કષાયોની પરા-
ધીનતાથી મુક્ત બની જશે. પછી તો હું દ્રવ્યથી પવિત્ર
બની, ભાવથી વિશેષ પવિત્ર બની, આત્મિક આરોગ્યતા પ્રાપ્ત
કરી આપના જેવી જ જીવન-મુક્તિદશા પ્રાપ્ત કરીશ.

*

મણકો છંતાલીશમો...

રખવાળાં

ચારંગત પ્રભો !

આપ તો પ્રેમના પારાવાર છે, ભવ્યાત્માઓનાં હૈયાના
હાર છે, દિલના દરિયા છે, સુખના સાગર છે અને
સંસારી જીવોની દીર્ઘ દુઃખશ્રૃંખલાને તોડી નાખવામાં
સમર્થ છે.

પ્રભો ! મારા જીવનક્ષેત્રના રખેવાળ બનશો ? જો આપ
મારા જીવનક્ષેત્રમાં દષ્ટિ ફેરવશો તો પાણુ નુકસાન કરનારા
વિષય-કષાયરૂપ પંખીઓ અને ઈર્ષ્યા-અદેખાઈરૂપ કુદ્ર
જંતુઓ પલાયન થઈ જશે, વિનષ્ટ થઈ જશે અને મારા
જીવનક્ષેત્રની શુદ્ધિ થશે. આપ તો પારંગત છે. આપના
પ્રેમનું એક ઝિંદુ પાણુ મારા જીવનને પવિત્ર બનાવશે. આપના

દિલરૂપી દરિયામાં મને ફળકી જાવા દેશે તો મારા જીવન-
ક્ષેત્રના તમામ ચળો ધોવાઈ જશે અને આપનાં સ્નેહમય
નયનોમાંથી સ્નેહનાં અમી વરસાવશે તો મારા જીવનક્ષેત્રમાં
અનેક મીઠાં મધુરાં ફળો પાકશે.

આપના હીલોળા મારતાં સુખસાગરમાંથી મને એક
પણુ ણિદુ મળશે તોય મારા સમગ્ર દુઃખનો અંત આવશે.
પ્રભો ! આપ જરૂર મારા જીવનક્ષેત્રના રખેવાળ બનો. આપ
જેવાનાં અત્યુત્તમ રખવાળાં મેળવી હું કંચનસમેા નિર્મળ
બની સુકિતનગરનો પ્રવાસી બની શકીશ.

પ્રભો ! આપ જેના રખેવાળ બનશો, તેનો વાળ પણ
વાંકો કરવાની કોઈનામાં તાકાત નથી. આપનાં જ રખવાળાં
અલૌકિક લાભદાયી છે. પારંગત પ્રભો ! પાર ઉતારો.

✽

મણકો સુડતાલીશમો...

પરમ તૃપ્તિ

મોહજીત પ્રભો !

કોઈથી પણ ન જીતાય એવા મોહને જીતી આપ મોહજીત
બન્યા છે, નિર્મોહી બન્યા છે. કોઈના પ્રત્યે આપને લેશમાત્ર
પણુ મોહ રહ્યો નથી. બીજું તો હીક, પણ સદાના સાથીદાર
સમા શરીર પ્રત્યે પણ આપે મોહ નાખ્યો નથી, મમત્વની
લાગણી બતાવી નથી. કુધાવેદનીય કર્મ પણ આપને પરાજીત કરી

શક્યું. નથી ! સ્વાદપ્રિય છુલલડીને તો આપે એવી ફટકારી કે બિચારી લગકારા મારતી જ અટકી ગઈ. શરીરને નિઃસ્વાદ પોષણ આપી, ક્ષીણકર્મી બની, આપ આખંડ સુખના ભોક્તા બન્યા. “દેહદુઃખં મહાફલં” એ વાક્યને આપે અસ્થિત્રાઈ બનાવ્યું. પરમ તૃપ્તિને પ્રાપ્ત કરી તૃપ્ત બન્યા. જ્યારે હું મોહથી પરાજીત બનેલો સ્થાને સ્થાને ઠેળા ખાતો જ ફરું છું. મને ખાવાની ખૂણ જ લાલચ છે. દરરોજ મનગમતા સ્વાદિષ્ટ પદાર્થો આરોગતા થાકતો જ નથી. આખો દિવસ જે મળે તે ખા....ખા....કરતાં પાપનો પણ જરાય લાયક રાખતો નથી. આ ખાઉં ને તે ખાઉં ! જુદા જુદા રસનો સ્વાદિલો બની આસ્વાદ માણ્યા જ કરું છું. તૃપ્તિ-સંતોષ મેળવવા ખૂણ ખાધું....ખૂણ પીધું....તોય જરાય સંતોષ મળ્યો નથી. શરીરનો એટલો ગયો મોહ છે કે એની ટાપટીપમાં અને મારાં ભાગમાંથી જ ઊંચો આવતો નથી. આમ છતાં સુખનો અંશ સાંપડ્યો નથી. લગવન્ ! મને મોહજીત બનવાની કુંચી બતાવો, જેથી સંતોષઝરાણુને ઝીલી પરમ તૃપ્તિ પ્રાપ્ત કરું.

✱

મણકો અડતાલીશમો...

આકર્ષણ

તેજસ્વી પ્રભો !

આપે તૃષ્ણાનો ખાડો ત્યાગથી પૂરી દીધો ! આપના જીવનમાંથી તૃષ્ણા વિલય પામી ગઈ, અને આત્મતેજ પ્રગટ્યું !

એ તેજ પ્રગટાવવા આપે આદરેલા મહાન પુરુષાર્થની કહાણી મારા જેવો ચર્ચાજીવી જીવડો શી રીતે કથી શકે? આપના તેજોમય જ્ઞાનનો....તેજોમય દર્શનનો અને તેજોમય ચારિત્રનો અદ્ભુત ત્રિરંગી દીવડો ઝગમગ ઝળકી ચોમેર પ્રકાશ પાથરી રહ્યો છે. એના તેજપુંજથી આકર્ષાઈ અનંત આત્માઓ આપના તેજપુંજમાં સમાઈ જવા સુલાગી બન્યા છે. જેને જેને આપના તેજપુંજતું આકર્ષણ જાગે છે, તે તે અવશ્ય આપના એ તેજપુંજમાં લીન બની જાય છે. લાગવન! મને આપના એ ત્રિરંગી દીવડાનો તેજપુંજ આકર્ષી રહ્યો છે. પણ અનેકરંગી સંસારરૂપ ટમટમિયું અનાદિ કાળથી મારા દિલ પર આકર્ષણ જમાવી બેઠેલું હોવાથી મારું દિલ આપના એ તેજસ્વી ત્રિરંગી દીવડા પ્રત્યે મીઠ માંડવા પણ સમર્થ થઈ શકતું નથી.

પ્રભો! એ સંસારરૂપ ટમટમિયાની પાછળ પતંગિયાની માફક ઘેલો બની, અનેક વખત જાતનો ભોગ આપી, ફરી જન્મ ધારણ કરી, દુઃખજન્ય દશાને પ્રાપ્ત થયો છું. હવે તો જન્મ-મરણનો ખૂળ થાક લાગ્યો છે. એ થાક ઉતારવા આપના ત્રિરંગી દીવડાની સમીપે આવી શકું અને તેમાં લીન બની જાઉં, એવી શક્તિ આપો. આપને વિશેષ શું કહું પ્રભો?

મણકે! યોગણપચાસમે....

ભદ્રતા

દિલઠારક પ્રભો !

કપાયરૂપ અગ્નિને સમતારૂપ પાણી છાંટી આપ પરમશીતલ
ગન્યા. આપની ભાવના વિશાળ હુતી કે હું પોતે ઠરું અને
ખીંતને પણ ઠારું ! હું શીતલ ગની ખીંતને પણ શીતલતા
આપું ! એ ભાવના આપે સિદ્ધ કરી ગતાવી. અનેકોને ઠારનાર
અને તારનાર ગન્યા. આપના જેવી ભદ્રતા-કલ્યાણકામના મેં
ખીંતે ક્યાંય પણ જોઈ નથી. આપે એવો ઉપદેશ આપ્યો છે
કે દિલને દર્પણ સમાન સ્વચ્છ રાખવું, પણ ભાગવત્ મારું
દિલ કેવું છે એ આપે જોયું ? મારી વૃત્તિ કેવી છે એની તપાસ
કરી ? મારા દિલમાં ક્યાંય ભદ્રતાનું નામનિશાન છે ખરું ?
માત્ર ભદ્રતાજ ભરી પડી છે. ક્યાંથી મારે ઉદ્ધાર થાય ? આપ
પોતે ઠાર્યા અને ખીંતને પણ ઠારનારા ગન્યા. જ્યારે હું પોતે
ગણું છું અને ખીંતને ગણું છું ! મારું હૈયું કલુષિત છે,
તેથી ખીંત ગધાને પણ દોષભાર્યા માનું છું. “ દૃષ્ટિ તેવી
સૃષ્ટિ ” તે આનું નામ ! મારું અંતઃકરણ ગળી ગળીને
બૂઠા થઈ ગયેલા બાવળીયા સરખું છે. એને ઘસી ઘસીને
દર્પણ જેવું બનાવવા માટે મને ભદ્રતારૂપ કિસિયો આપો.
દિલને દર્પણ જેવું બનાવી એમાં મારે આપનું પ્રતિબિંબ
પાડવું છે અને આપના જેવા ભદ્રપુરુષ બનવું છે. ભદ્રતા
સિવાય હું આપની પાસે-કંઈ પણ માગતો નથી. ભદ્રતા આપો,
પ્રભો ! ભદ્રતા આપો.

મહાત્મન!

આપની મહાનતા અપૂર્વ છે. તેથી જ મહાત્મા બની આ જગતના દરેક આત્માઓને મહાન્ બનાવવાની અલિલાષા ધરાવે છે.

સંસારતાપથી ભરેલ જગતા ભલ્ય પ્રાણીઓ સંસારતાપથી ખૂબ અકળાયાં, ત્યારે શાંતિ મેળવવા આપના શરણે દોડી આવ્યાં. આપે પણ તેઓના પ્રત્યે મહાનુભૂતિ બતાવી, તે દરેકને હૈયામાં સમાવી લીધા. તેઓ આપના શમરસભર્યાં સુખદર્શનથી પ્રશાંત બન્યા. તેમણે મનનાં પાપ ધોઈ નાખ્યાં, તનના તાપ દૂર કરી નાખ્યા અને વચનથી પોતાની બધી કાયરતા ખંખેરી નાખી. સંસારના ત્રિવિધ તાપથી તપ્ત બનેલા એ આત્માઓએ આપના પ્રત્યક્ષ દર્શનનું અમીપાન કરી પરમશાંતિ પ્રાપ્ત કરી. તે સમયે શું હું આપના દષ્ટિપથમાં આવ્યો નહિ? હાજર હોત તો ચોક્કસ તરી જત. પણ “અકર્મીનો પડિયો કાણો!” ખરેખર! હું અકર્મી જ છું. મારા પુણ્યરૂપી પડિયો કાણો નીકળ્યો. એમાં આપનો શો દોષ? આપના તેજોમય દર્શનથી વંચિત રહ્યો! સાચે જ હું અભાગી છું! ભાગ્યેયે કદાચ આપના પ્રત્યક્ષ દર્શન ભવાંતરમાં કર્યા હુયે તો પણ કેવડિયા મગની ચાક્રક પડેલ્યા વગર રહી ગયો! આપના રમેહુદર્શનથી વંચિત રહી ગયો!

મરી પરવારી છે. માત્ર ગાહ્યાનંદમાં રાચીભાચી રહું છું. પુદ્ગલાનંદી ધની જ્યાં ત્યાં સુખ માટે ફાંફાં માર્યા કરું છું. ગાહ્ય શાંતિ અને આનંદ માટે હું મારો અમૂલ્ય માનવજન્મ વેડફી રહ્યો છું. મનની કસ્ટોડી શાંતિ મેળવવા ગમે તેવાં પાપકર્મો આચરતાં પણ અચકતો નથી ! પૂર્વ સંચિત પુણ્યની પેટીનું તો તળિયું દેખાવા આવ્યું છે. શું કરું ?

આપના પ્રભાવથી પ્રભાવિત ધની આપની પાસે આવ્યો છું. કેઈ રીતે આપના નામનો કે કામનો પ્રભાવ મારા જીવન પર પડે તો મારે ગેડો પાર થઈ જાય. આપના જેવા પ્રભાવ-શાળી પ્રભુજીને પામીને પણ શું હું જીવનની ગાજી હારી જઈશ ? નહિ....નહિ....નહિ....કદાપિ નહિ....! આપના પ્રભાવે ચોક્કસ પવિત્ર ધનીશ, કૃતકૃત્ય થઈશ.

મણકો છપ્પનમો....

આરજી

ઓ પતિતપાવન !

હું પતિત છું, દ્રવ્ય અને ભાવ બંનેથી પતિત છું. મારા જેવા અનેક પતિત આત્માઓને આપે પાવન બનાવી સાર્યા છે. મારે પણ પાવન બનવું છે, કેસ કે દુનિયામાં પતિતની કેઈ કિંમત નથી. માટે જ આપના સંજો રહેવા આવ્યો છું, આપના પંથનો પથિક બન્યો છું. હવે મને કેઈનો

પણ ભય નથી. પરંતુ મારા જીવનમાં સુખશીલિયાપણું એટલું બધું વ્યાપી ગયું છે કે આધ્યાત્મિક પ્રવૃત્તિ કંઈ પણ કરવી ગમતી નથી. આપની દૃષ્ટિએ તો હું સાવ મગતરા સરખોજ છું ! ત્યાગમાર્ગની ભૂમિકાએ મેં માંડ....માંડ....પા....પા.... પગલી માંડી, પણ હૃદયભૂમિમાં “અડું અને મમનો” લાલો જ લોંકાયા કરે છે. અડું ઘવાતા ક્રોધ ઉત્પન્ન થાય છે અને હું અંધ બની જાઉં છું. પછી માર્ગ સૂઝતો નથી. મનની અધમતાએ મને સુખશીલિયો બનાવી દીધો છે, એટલે કંકોર સાધનાપથ પર પગલાં માંડી શકતો નથી. આ બે કારણોથી હું સાવ પતિત બની ગયો છું. પ્રભો ! મારી મનોભૂમિમાં ત્યાગના રંગ જમાવો. જો ત્યાગની રંગત લામશે, તો અડું અને મમની સંગત છૂટી જશે અને મારો માર્ગ નિષ્કંટક બનશે.

ઓ પતિતપાવન પ્રભો ! મારી આટલી આરજુ ધ્યાનમાં લ્યો. ત્યાગના પંથે પા....પા....પગલી ભરતા એવા મને જોર-દાર ટેકો આપી સિદ્ધિના સોપાને ચડાવો. હું આધ્યાત્મિક જીવન જીવી દ્રવ્ય અને ભાવથી પાવન બનું એવી પ્રેરણા કરો. મને હુઝી દેખી શું આપને દયા નથી આવતી ? હવે તો મારો નિશ્ચય અફર છે. હું આપના જ સંગ રહેવાનો છું. કદી તરછોડ્યો તો પણ હું આપનો સંગ છોડનાર નથી. ભગવાંતમાં પણ મને આપની પાસે જ રાખજો. મારી આરજુ ધ્યાનમાં લઈ મને આટલી સહાય જરૂર આપજો.

તારણુહાર દેવ !

હું જે વળતે પુણ્યની પથારીમાં પોઢ્યો હતો, તે વળતે મને એમજ લાગતું કે સર્વત્ર સુખજ છે, પણ એ પુણ્યની પથારી નીચે લયંકર સાપ જેવું પાપ સંતાઈને બેઠું છે, એની ખબર તો ત્યારે જ પડી કે ન્યારે પુણ્યની પથારી ઘસાઈને ફાટવા આવી ! પ્રભો ! દેવના ભવમાં મેં અનર્ગલ સુખ માણ્યું, પણ પુણ્યખજનો ખલાસ થતાં ખીજી ગતિઓમાં અથડાવાનો વખત આવ્યો અને લયંકર સાપ જેવું પાપ સામે આવીને ઊભું રહ્યું, ત્યારે હાથકારો નીકળી ગયો. માનવભવમાં ન્યારે ગુરુજનોએ પુણ્યનો મહિમા સમજાવ્યો, ત્યારે હું મારી આંખે ઊંધા ચશ્મા ચડાવીને બેઠો હતો ! આથી હું ઊંધે પાટે ચડી ગયો. જે કરવાનું હતું, તે ન કર્યું અને જે ન કરવાનું હતું, તે પ્રેમથી કર્યું ! પાપો નોતા કરવાનાં, તેને આદરથી કર્યાં. પુણ્ય કરવાનાં હતાં, તેનો અનાદર કર્યો ! પણ પાપનાં ફળરૂપે દુઃખ ભોગવવાનાં આવ્યાં, ત્યારે માથું ફૂટવા બેઠો ! આ વાત કોને કહું ? “હાથનાં કર્યાં હૈયે વાગ્યાં.” મારી ભૂલનો ભોગ હું જ થયો.

હૈ તારણુહાર ! હવે ભૂલ સમજાણી છે, તેથી સજાગ રહેવા પ્રયત્ન કરીશ. પાપનાં કાર્યો છોડી પુણ્યનાં કાર્યો કરવા છે, ધર્મમાર્ગે વિચરી મારા આત્માની શુદ્ધિ કરવી છે, અને

પૂર્વસ્નેહ પણ શું ચાદ નથી આવતો? મુક્તિરાણી તો આપ જેવા સ્વામીને પ્રાપ્ત કરી જાણે કૃતકૃત્ય બની ગઈ હોય, એમ બીજાની ઈચ્છા જ કરતી નથી. પણ એમાં મારું શું વળ્યું? મારા માટે તો એની એજ બ્રાંતિ ને બ્રમણ રહ્યા! મરણ પહેલાં જો મને આપનો ધર્મસ્નેહ મળી જાય, આપના ચરણનું શરણ મળી જાય અને આપના નામનું સ્મરણ પ્રાપ્ત થઈ જાય તો જ મારું કામ પાકે. તેથી પ્રભો! ધર્મસ્નેહનું સિંચન કરી મૃતપ્રાયઃ બની ગયેલી મારી જીવન-શક્તિને સંજીવન કરો. હું આપના પ્રેમનો ખ્યાસી છું, પણ કર્મરાજના મારથી લગભગ બેભાન બની ગયો છું, સાવ દુર્બાળ ગયો છું. મારું લેખું અશાંત વાતાવરણથી અવરાઈ ગયું છે. મુક્તિરાણીના હાથની મીઠી સુખડીનો સ્વાદ માણવાની મારી અભિલાષા પૂરી કરવી એ આપના હાથની વાત છે. શુષ્ક બની ગયેલા મારા તન-મનને ધર્મસિંચનથી વિકસિત બનાવો.

✽

મણકો એકસઠમો....

સદાચાર

વિશ્વપતિ !

આપના જીવનમાં સદાચારના સાથિયા પૂરાયા, તેથી એ જીવન અત્યંત સોહામણું બની ગયું અને ત્રણેય લોકનું

આકર્ષણ કરવા લાગ્યું ! સુરો, અસુરો તથા મનુષ્યો આપને ફરી ફરી વંદવા લાગ્યા, આપના પાયને પુન : પુન : પૂજવા લાગ્યા. આપના જેવી સદાચારની સુંદરમૂર્તિ આ જગતમાં અન્યત્ર ક્યાં મળે ? “ સર્વે જીવ કરું શાસ્ત્રનરસી ” એવી ઉદાત્ત અને ઉચ્ચત્તમ ભાવનાને ભાવતાં ભાવતાં આપ આપનું જીવન સુધારી ગયા, કસ્ટ્યાણુ સાધી ગયા. વિચાર, વાણી અને વર્તનમાં કોઈ જાતનો ભેદ ન હતો. જેવી ભાવના હતી, તેવો જ બોધ આપી સૌના તારણકાર બન્યા. આપની જીવનશુદ્ધિ પણ સંપૂર્ણ હતી. આપ મદાચાર અને વિક્ષિત ભાવનાના સુમેળથી ભવજલ તથાં. અને મેં દુરાચારથી અને કલુષિત ભાવથી ભરને વધાર્યા કર્યા ! ભવમંડપમાં રાસડા રમતાં રમતાં ખાસડાં ખાવાનો જ વખત આવ્યો. ગયો હતો આનંદ લેવા, પણ આકંઠ લઈને આવ્યો ! ભગવન્ ! મારા દિલમાં આપના જેવી સોદામણી ભાવના જ્યારે દરવાનો સુંદર કિમિયો બતાવે. કલુષિત ભાવથી મેં ખૂણ કલ્પના સાધી. હવે તો મારી એક જ ઈચ્છા છે કે જલ્દી મારું ભવ-બ્રમણ ટળે. જીવનમાં મદાચાર આવશે તો જ મારા વિચાર, વાણી અને વર્તન સુધરશે તથા મારો બેડો પાર થશે.

મણુકો ખાસઠમો...

ગુણુરત્નો

ગરીબનિવાજ!

આપની પાસે ગુણુરત્નોનો અખૂટ ખબ્બો લયો છે, તેથી જ આપ રાજરાજેશ્વરના સ્થાનને શોભાવો છો. ત્રણે જગતની ઠકુરાઈ આપના ચરણમાં આજોડે છે, પણ તે અતિ તુચ્છ છે. આપ અંતર અને બાહ્ય સંપત્તિથી તવંગર છો, છતાં આપનામાં અભિમાનનો લેશ નથી. મારી પાસે થોડીક બાહ્ય સંપત્તિ છે, પણ અંતરની સંપત્તિથી હું સાવ રહિત છું. મારી પાસે ગુણુરત્નો રત્ન એકપણ નથી, છતાં અભિમાનનો પારો આસમાને પહોંચી જાય છે ! આપની પાસે ગુણુરત્નોનો જે સહાન લંકાર છે, તેમાં સમ્યગ્દર્શન, સમ્યગ્જ્ઞાન અને સમ્યક્ચારિત્ર એ ત્રણ રત્નો અનોખા તેજથી ચમકી રહ્યા છે.

પ્રભો ! આપ ગરીબનિવાજના બિરૂદને સાર્થક કરો. મને થોડાં શાં ગુણુરત્નો આપી શ્રીમંત બનાવો. સૂર્ય પાસે ખલ્લુઓ થોડો પ્રકાશ માગે તો એમાં કંઈ સૂર્યને ખોટ પડતી નથી. એ તો પ્રકાશ પાથરતો જ ફરે છે, તેમ આપ મને થોડાં ગુણુરત્નો આપી નવાજશો તો ક્યાં ઓછાશ પડવાની છે ? આપનો ખબ્બો અખૂટ જ રહેવાનો છે. કર્મોનું કાસળ કાઢવા માટે મારે એ રત્નોની ખાસ જરૂર છે. તેથી જ ગરીબનિવાજ એવા આપની પાસે લિપ્તા માગવા આવ્યો છું. આ લિપ્તુકની માગણી પૂરી કરો.

*

મણકા ત્રેશઠમો..

અંતરના નાથ !

લવાંતરમાં એકઠાં કરેલા કર્મરૂપી હાથડાને, જાણે મારે
પાસે એટલો બધો ભયો પડે, કે જે જેમ જેમ પડે,
થતો જ નથી. આઠ કર્મની એકેના અપાન પ્રવૃત્તિનાં
રૂપી છે. એટલું જ નહિ પણ એના પ્રકારને બદલે
જ થતો રહે છે અને એ પ્રવૃત્તિના ઉત્તરનાર આઠ બળને
જાય છે. ઘટ-ઘટનું બાહ્યનાર, કેમ કેમને પીડાપીડાના
એવા આપ જરા મારા અંતર તરફ તો નજર નાખો આપની
દષ્ટિ પડતાં જ એમાં આપની શુભ પ્રવૃત્તિના પુરસ્કારે
પ્રવેશ કરશે અને મારા અંતરમાં સંસ્કૃતિના વાતે થશે
સંસ્કૃતિ વગર વિકૃતિ ટાળવાની નથી અને પ્રવૃત્તિ નિર્ધારની
નથી. એ નિશ્ચિત છે. મારા જેવા નિર્ધાર અને નિર્ધાર તર
મન-વાળા આત્માઓને આપ જેવા પરમાત્માના મારાં હોવા
વગર છૂટકો જ નથી ! મારા અંતરના અંતરના અંતરના
આધ્યાત્મિક ખોરાક ખૂલ્યું છે. તેથી જ મારા અંતરના
ભયો ત્યાં રખડું છું અને હોવાને બદલે મારાં અંતરના
આપને મારા અંતરના નાથ તાની અંતર પાડે
મારા હૃદયોરૂપી ભાવનમાં સંસ્કૃતિના પાનનાં મારાં
મારે એ મિષ્ટ ભાવન જમી. વિકાર દૂર કરી, પ્રવૃત્તિ
પિરને યોગાળી નાખવા છે. વળી જાનરૂપી અસિમા કર્મરૂપી

લાકડાં બાળીને ખાખ કરવા છે. એની રાખ ઉડાડી જીવનની સાખ સુધારવી છે અને શ્રેયઃસુખના અધિકારી થવું છે.

મણકો ચોસઠમો....

કરુણાશ્રોત

કરુણાસિન્ધો !

હું દરરોજ પ્રભાતના પહોરે, આપના પ્રેમનો ભીખારી બની, ત્યાં આપની મનોહર મૂર્તિ પ્રકૃષ્ટ પ્રેમનો પડવો પાડી રહી છે, ત્યાં દોડતો આવું છું. આપના પ્રેમધર્મનો સંદેશ ઝીલવો છે, પણ સંસારરૂપી ખાઓગ્રિયાના ગંદાં પાણી મારા હૈયામાં છલોછલ છલકાય છે. એમાં રાગની ચીકાશ ઘણી છે. સાથે દ્રેષની કાળાશ પણ જળમરી છે. એની શુદ્ધિ-સ્વચ્છતા કરવા માટે પ્રબળ ઈચ્છા હોવા છતાં અને થાય તેટલા પ્રયત્નો આદરવા છતાં સફળ થતો નથી. પવિત્ર જનવાની ખૂબ ઈતેજરી હોવા છતાં હું આપના સ્નેહસાગરમાં સ્નાન કરીને નિર્મળ બની શકતો નથી. આપની પ્રેમમૂર્તિસમી પ્રતિકૃતિમાં તન્મય બની શકતો નથી. ભગવન્ ! આપ કરુણાસિન્ધુ છો. કરુણાનો સાગર આપના હૈયામાં છલકાય છે, એથી જ હું આપની મદદ માગવા આવ્યો છું. માત્ર એક નાનો શો કરુણાશ્રોત મારા અંતર તરફ વહાવો ! જેથી રાગની ચીકાશ ખસવા માંડે, દ્રેષની કાળાશ દૂર થાય અને મારું

અસ્વચ્છ હૈયું સ્વચ્છ બની જાય. પરિણામે હું દર્પણના પ્રતિ-
બિંબની જેમ આપની પ્રતિકૃતિના સ્વરૂપમાં લીન બની જાઉં,
એકાકાર બની જાઉં, અજપા જપ જપી પાવન બની જાઉં અને
ભવવાસ ટાળી મોક્ષનગરનો પ્રવાસી બની જાઉં. ભગવન્ !
કરુણાસ્ત્રોત વહાવો, પ્રેમભિક્ષા આપો. આપના પ્રેમનો પાત્ર
હું, આપની પ્રીતિનો રસિયો છું, આપની કરુણાનો કામી છું.

મણકો પાંસઠમો...

ફલશ્રુતિ

દેવાધિદેવ !

દેવોના સ્વામી એવા દેવેન્દ્રોના પણ આપ સ્વામી છો.
એ દન્દ્રો મહાશક્તિશાળી હોવા છતાં પણ આપનું દાસપણું
સ્વીકારે છે ! તેથી જ આપ પરમ તારક દેવાધિદેવ કહેવાયો
છો. અને હું તો આપના દાસનો પણ દાસ છું. તેથી
આપની પૂજા વિશેષ પ્રકારે કરવાની નેમ ધરાવું છું. મારી
એવી ભાવના છે કે હું આપનો સાચો પૂજારી બનું. મારા
પર દુન્યવી ગમે તેટલી વિપત્તિઓ આવે તો પણ હું ધર્મ-
માર્ગથી ચલિત ન થાઉં અને અડોલ રહું, એ આશ્તોને
મહેલાઈથી મહન કરી શકું એવી શક્તિ આપજો. એ
વિપત્તિઓથી મારું રક્ષણ કરો, એવી મારી માગણી નધી,
પણ એ વિપત્તિઓને, શારીરિક કે માનસિક વેદનાઓને

આશ્વાસન રૂપ બન્યો હોત તો આજે મને આપની પાસે પોકાર પાડવાનો સમય આજ્યો ન હોત !

ઓ ધર્મપિતા ! હું આપને વિરૂપિત કરું છું કે મારી કાયા હવે કદી પણ જાણેઅજાણે અકાર્ય કરવા ન પ્રેરાય, અને સુકાર્યો કરી આત્મસાધના કરવા માટે તત્પર બને, એવું બળ આપો. મારી વિરૂપિત સ્વીકારો.

મણકો ઓગણીસીતરમો

લગની

તીર્થનાયક !

આપ તારક છો, તીર્થસ્વરૂપ છો, તીર્થનાયક છો. આપની છાયા પણ તીર્થમય છે. મને આપની તીર્થમય છાયા મળી એ મારા સદ્લાભની જ ખરેખરી નિશાની છે. આપના તીર્થરૂપ શાસનમાં હું નવો નીશાળિયો છું. નવો નીશાળિયો જેમ પેનથી પાટીમાં આડાંઅવળાં લીટા તાણતો રહે છે, ત્યારે જ તેને એકડો આવડે છે, તેમ હું પણ જીવનની સપાટી પર ધર્મલાવનારૂપ પેન લઈ જેવા આવડે તેવા લીટા તાણ્યા જ કરું છું. એમ કરતાં બે એક વળત સમકિતરૂપ એકડો આવેખાઈ જશે તો મને આપના તીર્થમાં સળેલો માનવજન્મ સફળ થઈ જશે. સાથે જ આપના શાસનનો પ્રભાવ અચિંત્ય છે. આપનું મદ્યમોહનું શાસન પાસી અનેક

મનમાળાના મણકા

આત્માઓ લવસાગર તરી ગયા.
આત્માસન છે.

પ્રભો ! મને તમારા શાસનની લ
સુધી રાશે સંસાર છે, ત્યાં સુધી મને
જન્મ મળ્યા કેરો. સાકરનો સ્વાદ મેહોં
તો ખીણ હોઈ વસ્તુ ગમતી નથી, તેમ
આપનું શાસન મળ્યું છે, તેથી હવે
નથી. આંખાનાં મીઠાં ફળો મેઘત્રી ધન
ભગવન્ ! આપના તીર્થને આરે આવી
પાછો સંસારરૂપી ખાણમાં ધકેલાઈ ન
આપની પાસે માગું છું. લાગેલી લગન
મારી વિનમ્ર પ્રાર્થના છે.

❀

માણુડો સીતેરમો....

અબજદાતા !

આપ જગતના પ્રાણીઓને લવર
નિર્વાય બનાવે છે. તો હું હું આપન
સ્વામીને મારું મન આપની પાસે

કંરવામાં આપ ધુરંધર છો. આપની માતૃલક્ષિતનો નમૂનો પણ
 ખીજે ક્યાંય શોધ્યો જડે એમ નથી. હજાર વર્ષ સુધી તપ
 કરી જગતને ખુંદી ખુંદીને આત્મશક્તિનું સત્ત્વ નીચોવીને
 મહામૂલ્યવાન એવું ક્વેળજ્ઞાન રૂપી રત્ન મેળવીને આપે આપની
 માતાને આપી દીધું. જગતને માતૃલક્ષિતનો સંદેશો આપ્યો.
 અને મુક્તિરમણીને વરવા આતુર થયેલા એવા આપે એને
 જોવા માટે પ્રથમ માતાને જ મોકલ્યા ! જગતને વિનયના
 પાઠ લણાવ્યા, માનવ માનવ વચ્ચે પ્રેમની પ્રતિષ્ઠા કરી, ભાર્ગ-
 વહિનનો પવિત્ર સંબંધ બતાવ્યો, રાજ્યધર્મનું રહસ્ય સમજાવ્યું,
 સાધુતાનો સોનેરી અંચળો ઓઢી સાધકધર્મનો મહિમા
 બતાવ્યો, શિક્ષાચર થઈ દાનધર્મ વહેતો કરાવ્યો. તીર્થકરપદ
 ભોગવી કર્મવિજેતા બન્યા. આવું સામર્થ્ય તો આરામાં
 ક્યાંથી પ્રગટે ! માત્ર રાગ-દ્રેષને છૂતવાનું સામર્થ્ય મળે
 તો થ બસ છે.

*

મણકો સુ'મેતેરમો...

પૂર્ણપ્રીત

અજેય પ્રભો !

આપે અનુભવથી બાણી લીધું કે આત્મભગ્ન પાસે
 સઘળાં બાળો પાંગળાં છે, એની શક્તિ અમાપ છે, એને
 કોઈ છૂતી શકે એમ નથી. એથી જ આપે આત્માનું બળ
 ખીલવવા અથાગ પુરુષાર્થ આદર્યો, અને કર્મસત્તાને તોડી

અનિત બન્યા, અજેય બન્યા. કામથી પણ અનિત અને નામથી પણ અનિત ! સર્વ લાવેને આપે હતી લીધા. એ રીતે હું પણ જો શક્તિ ફેરવું તો આપની માફક અનિત અવશ્ય બની શકું. પણ “વો દિન કહાં” ? કર્મસત્તાએ મને કચડી નાખ્યો છે. એ કારમી કુટિલ સત્તાના ફરમાન પ્રમાણે મારે વર્તવું પડે છે. પ્રભો ! હું સ્વસત્તાએ આપની માફક અનિત હોવા છતાં મારી આ દુર્દશા થઈ છે. હું ચેતનવંતું હવન હવી શકું એ માટે મને આપની પૂર્ણપ્રીતનો લાગીદાર બનાવો, મારામાં ધર્મસત્તાનું બળ પૂરું, જેથી હું કર્મસત્તાને વેગળી કરી હાંધીને લઇવો લઈ શકું. તેમજ અણુમાલ અને અણુખૂટ એવી આત્મકમાણી કરી જ્ઞાનસંપત્તિથી હજારની ભીતર ભરી શકું ! પ્રભો ! મેં આપને મારા પ્રીતિભાજન બનાવ્યા છે, મનના સાજન માન્યા છે, મહાજન માન્યા છે, મારાથી અગળા ન થયો. અજેય આત્મગળ પ્રગટાવવા મેં આપનો આશરો લીધો છે. અનિત એવા આપની સગે રહી હું ચોક્કસ અનિત બનીશ. કેઈથી પણ પરાનિત નહિ થાઉં, એવી મારી આંતરિક શ્રદ્ધા છે.

✽

મણકા પંચોતેરમો....

અમર નામના

અવનનાની દંધર !

આપના નામમાં એવાં કામજુ લયો છે કે એ સાંભળતાં જ મારા અંસારનાં મો કામ વિચરી વાઈ હું. આપનું

નામ લેતાં સાકરથી પણ સો ગણી મીઠાશ અનુભવું છું. માનવજીવન ધરીને આપે એવાં કામ કર્યાં જેથી આપનું નામ અમર બની ગયું. અગણિત વરસો વીતી જશે, તો પણ એ નામ નષ્ટ થવાનું નથી. આપે નિર્વાણયોગની સાધના આદરી ભવરોગ મટાડ્યો અને સત્યનામી ઇશ્વર તરીકે જનારૂદ્ધત્તમાં અતિ ઊંચું સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું. આપની અમર નામના નીરખી મારું અંતર પ્રભાવિત થયું છે અને દિલમાં ધર્મકુરો ફૂટવા લાગ્યા છે, પરંતુ આપની વાણીરૂપ પાણીનું સુમધુર સિંચન થાય તો જ ધર્મવૃક્ષ મોટું બની ખીલી ઉઠે. અને મારા ભવનિસ્તાર થાય. ખાકી તો મારાં કામ એવાં છે કે દુનિયાં મને કામ ન આપે તો ખીનું શું આપે? સ્વકર્મરૂપ અગ્નિના કામથી મારું અંતર દાઝી રહ્યું છે. મેં મોહમદિરાના જામ પીધા છે, તો અંતરરામને આરામ ક્યાંથી મળે! વળી નામ ગવરાવવા માટે જ દામ વાપરું છું તો સત્યનામના ક્યાંથી પ્રગટે! દુનિયામાં મારી પિછાણ કેટલી? થોડો સમય મારા વર્તુલમાં વાહ વાહ થાય એવાં કામો કરું છું ખરે, પણ આખરે એ વાહ વાહ તો હવામાં જ ઉડી જાય છે. કાપૂરની માફક એનું નારાનિશાન પણ રહેતું નથી. આપના જેથી યોગસાધના મારા જીવનનો ધ્રુવતારક બનીને રહે તો જ હું આપની મફક સત્યનામી-અમરનામી બની શકું. પ્રભો! મારી અમર બનવાની ભાવના પૂર્ણ કરવા મારા જીવનમાં સત્ય પ્રગટાવો.

મણકેા છાંતેરમો....

અંતરનાં અંત

અલિવંદ પ્રભો !

આંસુ લોનાર કોઈ નથી. આપની છાયામાં, નિર્મળ ચરણમાં મને ચિરકાલીન સ્થાન મળશે તો જ મારા અંતરનાં આંસુ સૂકશે. અને હું આપની માફક અશ્વય આનંદકારી એવા સુખના દહાડા જેવા ભાગ્યશાળી બની શકીશ. અંતરનાં આંસુ લોવા પ્રભો ! મારા હૃદયમંદિરે પધારો.

મણકા સિતોતેરમો...

સિદ્ધિસોપાન

સન્મતિદાયક વિભો !

મને સન્મતિ આપો ! અત્યાર સુધી હું કુમતિના છંદે ચડી ખૂળ ફૂટાણો, પીટાણો, એના સંગે રમતાં ઘણાં કપ્ટો સહન કર્યાં. એ કુમતિએ મને ખૂળ નવાવ્યો....ભમાવ્યો.... રડાવ્યો....દોડાવ્યો....! બુદ્ધિને કુંઠિત બનાવી મને કૈંક ઊંઠા ભણાવ્યા ! કુમતિની સોબત ન કરવા લીધી. મહામુશ્કેલીએ આજે મને આપનાં દર્શન મળ્યાં છે. મેં આપને દિલના દેવ માની લીધા, સન્મતિદાયક તરીકે સ્વીકારી લીધા. બસ, હવે આપ જ મારા પ્રાણભૂત છો. આપ જ મારા જીવન છો. આપ જ મારા સાચા સાથી છો. મને કુમતિનો સંગી બનાવો, આપ મારા સહાયક નહિ બનો તો કુમતિ ડાકણ મારો છેડો નહિ છેડે. મને એના પાશમાંથી છોડવો જ પડશે. આપ જેવા સન્મતિદાયક સ્વામી મને સાંપડ્યા, હવે

હું કુમતિનો નથાઓ નહિ નાચું. અત્યાર સુધી ગમે તેમ ક્યું, હવે એના કીધે નહિ ચાલું. કઠિદાતા તરીકે આપની ખ્યાતિ સાંભળી હું આપની પાસે લિલ્લુકે બનીને આવ્યો છું. મારા જેવા સેવકની સંભાળ રાખવી, એક નાનકડી કઠિદા પૂરી કરવી, એ આપને માટે સાવ સામાન્ય ગણાત છે. આપ મારા હૃદયવિકાસકે બનો, ત્રિદિસોપાને ચડવા માટે કુમતિ સાથે હસ્તમિલાપ કરાવો. બસ એકજ વાર મારા હાથ પકડીને મને કુમતિનો સાથીદાર બનાવો. આકસ્મ હું માર્ગ પર આવી જઈશ અને બેત બેતામાં સિદ્ધિનાં સોપાન એક પછી એક સર કરતો જઈશ.

મણકો અહોત્તરમો....

અમીપાન

પ્રશમકાંતિ પ્રભો!

પદ્મ જેવી સુકોમળ અને સુદર આપની સુખાદૃતિનાં દર્શન કરતાં ખરેખર! હું મારું હૃદયસંયત સાવ ભૂલી બેઠો છું! મદાય બે આપ મારા અંતરચક્ર સન્મુખ રહો તો આ મારી હૃદયગીતી દરેક પળે મધુમૂલી બની બંધ. પછી ભલે આપ નાગસ્વરૂપે....સ્થાપનાસ્વરૂપે....દ્રવ્યસ્વરૂપે કે ભાવસ્વરૂપે ....આવી રહો. પણ આવો જ આવો સો દેવ! હું હૃદય-મરણના સંઘ્રામોદી કંટાળી ગયો છું! રાગ-દેવની

કાંટાળી વાડથી વીંધાઈ ગયો છું ! મારાં હૈયાની ભૂમિપર
કપાયોના કારમા લાલા ભોંકાઈ રહ્યા છે. વિષયોના ઠડવા
વિષ પી....પી....ને મારી મનોભૂમિ આળી થઈ ગઈ છે.
ક્યારે પણ મેં ચિત્તની પ્રસન્નતાનો અનુભવ કર્યો નથી. કોઈ
એવી પળો આવી હશે તો પણ ક્ષણભ્રમી ! ક્ષણે ક્ષણે પલ-
ટાતા લાયો અને યુગનો લડાયો લેવા દેતા નથી. ક્ષણિક
યુગનો લડાયો લૂંટવા જતાં હું પોતેજ આંતરશત્રુથી લૂંટાઈ
જાઉં છું ! કેવી હાસ્યાસ્પદ મારી સ્થિતિ.....! મોહજન્ય પદાર્થો
લેવા જતાં....ભોગવવા જતાં હું પોતેજ મોહસેનાથી ભોગવાઈ
ગયો છું ! કેવી દયાજનક મારી સ્થિતિ.....! લાલે હું લૂંટાઈ
ગયો ...કૂટાઈ ગયો....સંસારમાં વસતાં વગતાં લાલે મારા
હાડચારા ઘસાઈ ગયાં, પણ હવે પ્રથમકાંતિ એવા આપને
નિહાળ્યા છે. આપ મને અમી નજરથી જોશો, મારા અંતર-
ચક્ર સામે આવી વિરાજશો તો હું બધું જ ભૂલી જઈશ.
ઘૂંટડે....ઘૂંટડે આપનાં દર્શન-અમીપાન કરી તૃપ્ત જાનીશ.

માણકો ઓગણએસીમો....

સૌમ્ય મુદ્રા

સૌમ્યકાંતિ પ્રણામ !

આપની મુખમુદ્રા કેટલી સૌમ્ય છે? શિલ્પી દ્વારા
નિર્માણ થયેલી નિર્જીવ પ્રતિમાની મુદ્રા પણ એમાં પ્રાણ

પ્રતિષ્ઠા થતાં સચેતન બની ગઈ. અને એ સુદ્રામાં સૌમ્ય
ક્રાંતિના અરણ્ય ઉલરાયાં. આપની પ્રતિકૃતિ પર સર્વાંગે ઉલરા-
યેલા એ સૌમ્ય તેજને જોઈ જોઈને હું પ્રકુલ્લિત બની બહિષ્કૃત.
આપ જ્યારે સાક્ષાત્ અચિંત્યપદે વિરાજ્યા પૃથ્વીતલ પર
વિચરતા હતા, તે વખતે આપની મુખાકૃતિ પર કેટલા
સૌમ્યવાદો ઉલરાતા હશે ? એ સૌમ્ય પાણુ અજડગતા તેજવાળા
વદન પ્રત્યે મનુષ્યો નજર માંડી શકતા ન હતા. તેથી તે
આપના ભક્ત એવા દેવતાઓએ આપના મુખાભિન્ન પાછળ
ભાવદંડની રચના કરી, એ સમય તેજને એમાં સંકેતો
લીધું. ત્યારે જ સર્વાંતરણો આપનાં મુખદર્શન બરાબર કરી
શક્યા. આપે ભવાંતરમાં દાન....શીલ....તપ....અને ભાવરૂપ
પ્રવૃત્તિધર્મ અને અહિંસા....સંયમ....અને તપરૂપ નિવૃત્તિ-
ધર્મ સંપૂર્ણપણે આશ્રયી પુણ્યનો જળગર જલ્યો એકલો
કર્તા. એ પુણ્ય પ્રતાપે જ આપ મહાપ્રતાપી અને મહાનિઃસ્વી
બન્યા. આપની એ સૌંદર્યશીલ સૌમ્ય પ્રતિકૃતિ સાચા અંતરને
જળ આકર્ષે છે, પણ સંસારના અટપટા ચિત્રપટો સાચા
મિત્ર પર એવા સૂચક અંકિત થઈ ગયા છે કે સ્પર્શ બૂંચા
‘વામાં સાચા ભવના ભવ બલાસ કરું તોપણ હંદર લગે તેરા
નથી. (હવે ઉભરી શકે છે. તેથી રાને કયાંય ચેત નથી. એ
ઉભરીનતા સાચા મુખ ઉપર પાણુ તરવરી રહી છે. એને
લાગણ સાથે રાંધે સૌમ્યતાની જળ વહેર છે. આંખ સીંચું
અને આપની સૌમ્ય સુદ્રા સાચા અંતરમાં સાચા તરવરી છે
એ જ હું સાચા મન અને મુખને સૌમ્ય બનાવી શકું. આપના

આવાં દર્શન મને નિત્ય-નિરંતર થયા કરે, એ જ મારી આંતરિક અભ્યર્થના છે.

✽

માણકો એંશીમો....

જ્યોતિના ઝખકારે

ચંદ્રજ્યોતિ પ્રભો !

ચાંદની શી શીતલ જ્યોતિર્મય આપની પ્રતિકૃતિ નિહાળતાં મારું દિલ થનગની ઉઠે છે અને ચંદન જેવું શીતળ બની જાય છે. ત્રિવિધ તાપથી ઉકળતા મારા દિલને આપના જ્યોતિર્મય દર્શન વિના કોઈ ઠારનારું નથી. સંસારમાં જ્યાં જ્યાં હું નજર નાખું છું, ત્યાં ત્યાં માત્ર અંગારાજ વરસે છે. એમાં શીતલતાં વેરનાર આપ સિવાય કોઈ નથી. આપના આધારે મારી જીવનનૌકા સુરક્ષિત છે. સાગર અને ચંદ્રને જેવી પ્રીતિ છે, તેવી જ પ્રીતિ આપની અને મારી વચ્ચે જો બાંધાઈ જાય તો મારા સઘળા સંતાપ ટળી જાય, મારો ફેશ સફળ બની જાય. અત્યાર સુધી મેં સાચા સ્વરૂપે સાચા દિલથી આપનાં દર્શન કર્યાં ન હતાં, એટલે મારી સ્થિતિ કફેડી હતી. પણ હવે હું મારા પ્રકૃષ્ટ પુણ્યથી આપનાં તેજોમય દર્શન પામી શક્યો છું, તેથી મારાં પાપોની ગાગર ફેડી નાખવા સમર્થ બનીશ. અનંતકાળથી હું સંસારની મુસાફરી કરતો આવ્યો છું. હવે આપના ચારુ ચરણમાં સ્થાન

મળવાથી એ સફર સફળ થવાની ચિન્હો દેખાઈ રહ્યાં છે. અંદરત્યેતિથી અધિક શીતલ વિશેષ ચમકદાર એવી આપની જ્ઞાનત્યેતિના ઝગકારે હું મોશ્વનગર ભાગી આગેકદમ ભરતો ભાવ્યશાળી બનીશ. પ્રકાશના પગથારે પગલાં ભરતો હું હૃદયને અતિ માંતે બનાવી આપની સાથે તાદાન્ય સાધી હવનને આદ્રાંત બનાવીશ. આપની છાયામાં અંસારની માયા ફગોળી નાખીશ. આપ મારા નાયક બનશે તો જ હું ત્યેતિના ઝગકારે એ લાયકાત મેળવી આપની પ્રીતિના પાત્ર બનીશ.

✽

માગુકો એકયાશીમો.... સમકિત-સુખડી

સુવિધાયક સ્વામી !

સમકિતની સુખડી આખી આપ સંતુષ્ટ બન્યા. જ્ઞાનક્રિયા પૂર્વક પ્રવૃત્તિ કરતાં આપ સફળતાના શિખરે પહોંચ્યા. સંસાર-સાગર તરી ગયા. ત્યારથી આપ સમકિત પામ્યા. ત્યારથી આપ સર્વ પ્રત્યે સમભાવી બન્યા. આપના જેવી મનોવૃત્તિ હું ક્યારે કેળવી શકીશ ? તે આપ મને મદદમૂઠી એવી સમકિતરૂપ સુખડી આપાડો તો મારું હૃદય પણ આપના જેવું સમભાવી બને. સર્વનું ચિત્તચિત્ત બને. પ્રણે ! એટલી દુષા વસતાવે. વિધિપૂર્વક હવન છત્રી મને પણ સંસાર

તરવાના હોડ છે. અત્યાર સુધી મને સંસારના રંગરાગ જ ગમતા હતા. તેની ધૂનમાં મેં મારું જીવન ધૂળ જેવું બનાવ્યું. હવે આપ એવી ઉપાસનાં બતાવો કે જેથી હું સમક્ષિતનાં સાચાં મૂલ્ય સમજું અને પુણ્યના પુલ્ય બાંધું. મને જીવન જીવવાની એવી કળા બતાવો કે મારા જીવન-રૂપી વૃક્ષ પર સંયમનાં ફૂલો ખીલી ઉઠે અને સંસારના શૂળ ટળે ! અત્યારે મને પૂવે કરેલી બધી ભૂલો ખટકી રહી છે. સંસારના જીલ્લે જીલી હું ખૂબ ફૂલ્યો, સાચો માર્ગ ભૂલ્યો. હવે આ માનવકુલને અજવાળી જાઉં, અંતરથી પ્રકુલ્લ બની જાઉં, એ માટે મને સમક્ષિત-સુખડીનું લોજન જમાડો. સમક્ષિતની સુવિધાપૂર્વક ધર્મબળીયામાં શુદ્ધતાન બાંધું અને અનુકંમે સિદ્ધપુરનો શુદ્ધતાન બાંધું, એવી મારી આકાંક્ષા છે. એ આકાંક્ષાને પૂર્ણ કરવા આપ સમર્થ સ્વામી છો, સુવિધાયક છો. હવે મારા જીવનસુધારક બનો.

મણકો ખ્યાશીમો....

પરમ શાંત

શીતલતાઅર્પક સ્વામી !

આપ જ સાચા શીતલતા-અર્પક છો. લોકો ભલે ચંદનને શીતલ કહે કે એથી વધુ શીતલ ચંદ્રને કહે, પણ એ ચંદન અને ચંદ્રની શીતલતા આપની પાસે નામમાત્ર

છે. એ શીતલતા તો માત્ર સૂર્યનો તાપ હરે છે, જ્યારે આપની શીતલતા સર્વરૂપ અગ્નિથી તપ્ત બનેલા આત્માઓના સર્વ તાપસંતાપનો નાશ કરે છે. કેટલાક લોકો અમૃતને શીતલ કહે છે, કેમકે જીવના ટેરવે અમૃતનું એક જ ગિંદુ આવી જાય, તોપણ અનેક જીવના દૈદિક સંતાપો શાંત બની જાય છે, પણ જ્યારે આત્મા તો એનાથી પણ અધિક આપને શીતલતા-અર્પક માને છે, કેમકે આપના નામનું સ્મરણ કરતાં જ અસંખ્યપ્રદેશી આત્મા અળગે અળગે પ્રશાંત બની જાય છે, શીતલતાથી સુકત બની જાય છે. ખરેખર! સમગ્ર શાંત પુરુષલ પરમાત્મો આપમાં આવીને સમાયા છે. એ એક એક પરમાત્મની અનંત શક્તિ છે. પ્રભો! હું પણ આપના સંગે રહી સારા સધળા પાપરૂપ તાપ અને સંતાપોને ધમાવી....ઉપધમાવી....પરમશાંત બનવા હું છું છું. આપનાં દર્શન, અણુદર્શન અને નામસ્મરણ મેળવી સદલાગી બનવાનો સુયોગ મેળવનાર હું શા માટે કર્મરૂપ અગ્નિથી તાળનો રહું? ચંદન....ચંદ્ર....અને અમૃત તો માત્ર આ જીવમાં શીતલતા આપે છે. જ્યારે આપ તો જીવજીવમાં શીતલતા આપો છે. કારણેનું સમાન કાંઈ આપનાર મેળા આપને હું વિનંતિ કરું છું કે આપ અને આપના સંગથી અળગા ન કરો. જ્યાં સુધી પરમ શાંત ન બનું ત્યાં સુધી અને દર ન કરો.

મિશ્રકૃતિ ત્યાગીમાં...

બાલકો

શ્રેયકારક લગવન!

આપનું આલેખન પામી કેટલાયે કલ્યાણકારી આત્માના પોતાનું શ્રેય સાધી ગયા. મારા પુણ્યોદયે આજે મને આપનાં અપૂર્વ દર્શન અને અણુમોલ શાસન પ્રાપ્ત થયાં છે. આજે મને અખૂટ ખજાનો હાથ લાગ્યો છે. હાથમાં ચિંતામણિરત્ન આવ્યા પછી જેમ કંગાલિયત નાશ પામે છે, તેમ ચિંતામણિરત્ન સમાન આપનું શાસન મને પ્રાપ્ત થવાથી મારી દરિદ્રતા અવસ્થા વિલય પામી જશે. ભવરૂપ જંગલમાં ભટકતાં ભટકતાં મને આજે અગ્નિમાં આપનો સથવારો મળી ગયો છે. હવે હું ભવરાનમાં ભૂલો નહિ ભટકું, એ નિર્વિવાદ વાત છે. પ્રભો! આપે જગતના અનેક જીવોને તાર્યા....પાર ઉતાર્યા, તેમ મને પણ તારજો....પાર ઉતારજો. આ ભવમાં મને આપનાં દર્શન મળ્યાં. ભવોભવ મને એ ભાથારૂપ બનેજો. આપનો અનુપમ સથવારો મળ્યો, એટલે હવે મને ધોળે દિવસે આત્મિકધન લૂંટનારા, અને મારી આળસનું છડેચોક લીલામ કરનારા કપાયરૂપ ધાડપાડુઓનો પણ ભય નથી રહ્યો. આત્મલક્ષ્મીના અખૂટ ખજાનાને સાચવવા માટે હું આપના શરણે આવ્યો છું. હવે મને આપના સંરક્ષણ નીચે લૂંટાવાનો કોઈ ભય નથી. મારું કલ્યાણ આપના ચરણના શરણમાં સમાયેલું છે. મારું દિલ આપના સ્મરણમાં સમાયેલું છે. મારું જીવન આપના રક્ષણમાં રોકાયેલું છે. મારો આત્મિક-

અજનો નરુવે મારા હાથમાંજ રહેશે. મને આપ લેવા શ્રેયકારક મળ્યા. નરુવે કોઈનો ચ લય નથી રહ્યો. મારું શ્રેય નિશ્ચિત છે. અકલ્યાણુ તો કદી થવાનું નથી.

મણકા ચોરાશીમો....

પિછાણ

વાસવવંદિત વિભો !

દેવકોકથી આપનું (૧) અવન, (૨) આપના જન્મ, (૩) આપનું મહાભિનિષ્ક્રમણુ એટલે કે મંત્રાર્પના ન્યાય, (૪) આપની દેવગજાનની પ્રાપ્તિ (૫) અંન આપનું વેશજ ઝસન. એ પાંચેય પ્રસંગો અતિ અદ્ભુત છે. આપના જ્યોતિર્ભય હવનના આ પાંચેય પવિત્ર પ્રસંગે ત્રિલોકમંદીરે ગર્વ આત્માઓએ આનંદ સતાવ્યો. દેવતાઓ, મનુષ્યો અને અમૃતોએ એ પાંચેય પવિત્ર પ્રસંગે મોતમગ્ન સત્તાથી આપના પ્રત્યે પોતાની ભક્તિ પ્રદર્શિત કરી તે મારાં જીવંદર હુઓથી રીળાતા હનિયાભરના આત્માઓએ શાલિન્દ્ર શ્વાસ લીધો. અરે.... ! જીવંદર ગ્રાસથી ગ્રાસિત મેવા નારીના હૃદયએ પણ એ કલ્યાણકારી પળેપાળે પરમ મીતહતા અને અપૂર્વ આનંદને અનેરો અનુભવ કર્યો. આપને હવન અનેક અવશ્યકતાઓથી ભરપૂર છે. જે આત્માએ આપને મેળાવેલી, આપના હવનની પિછાણ કરી. આપને જ્યોતિર્ભય

અર્ધભર્યો નમસ્કાર કરે છે, એ આત્માઓં જ પોતાના સંસારને અને પોતાના જીવનને ધન્ય બનાવે છે.

ભગવન્ ! મને આપની પિછાણ સદ્ગુરુએ કરાવી. આપને પિછાણી હું કૃતપુણ્ય બન્યો. પણ એ પિછાણ ત્યારે સફળ બને કે જ્યારે મારામાં આપના પ્રત્યે સાચો નમસ્કારભાવ પ્રગટે. હું આપને ઘણે ઘણે વંદન કરું છું. એ નમસ્કાર મારાં કર્મોને શીર્ષવિશીર્ષ કરી નાખશે. આપની પિછાણ થતાં મને સંસારનાં સુખ આકાંક્ષાના દ્વંદ્વ જેવા લાગે છે. આપનું જીવન ધન્ય બની ગયું. આપની પિછાણથી મારું જીવન પણ ધન્ય બને, એવી મારી આકાંક્ષા છે.

✽

મણકો પંચાશીમો....

મુંઝવણ

વિમલાત્મન્ સ્વામી !

સત્ય, અહિંસા, ક્ષમા, વગેરે મહાન ધર્મોદ્દીપ્તી નીરના છંટકાવથી આપે કર્મના મેલ ધોઈ આપનું અંતઃકરણ સાફ કરી નાખ્યું. આત્માને પણ નિર્મળ બનાવ્યો. સંસારવમળમાં તણાતા એવા મારા જેવા અનેક આત્માઓના આપ આધારભૂત બન્યા. આપના આધારે સંસારસાગર તરી શકીશ. આપે તો કમળની માફક નિર્લેપ બની જીવનને અપૂર્વ

શોભાયુક્ત યનાયુ. સંસારનો કોઈપણ ભાવ આપને ભીંજવી શક્યો નહિ ! કોઈપણ ઝઘડાનો ખાર આપને ખીંજવી શક્યો નહિ ! કોઈપણ પદાર્થના રાગ આપને રીંજવી શક્યો નહિ ! દુન્યવી કોઈપણ અમલકાર આપના ચિત્તને અંચળ યનાવી શક્યો નહિ ! આપનું અનંત અને અખંડ સુખ કોઈદીનની શકે એમ નથી. ખરેખર, આપ ધર્મના યાગથી જ હુન્ના ! મારી શું વાત કરું ! મેં ધર્મનું શરણું તો લીધું, પણ હજી પાપવૃત્તિ ટળતી નથી અને પુણ્યપ્રવૃત્તિ થતી નથી. નિવૃત્તિનાં નિર્માળ સુખ મને ક્યાંથી માળવા મળે ? મોટું દશાથી હું શુદ્ધિ કે જ્ઞાન જોઈ જોડો છું. મને ક્યાંય એવું પડતું નથી. દિનપ્રતિદિન મારી સુંઝવાળું વધી રહી છે. મારું શું થયે ! એ જ ચિંતા મને કોરી રહી છે. મારા અંતરને ધર્મરસથી પ્લાવિત યનાવો, તો જ મારી સુંઝવાળું ટળશે. મારા માથે આપ જેવા વિમલ સ્વામી રહેવા છતાં હું મોટું સાથે જાથોડિયાં ભયાં કરું, એ કેવી વિચિત્ર વાત ! આપ મને અંદમાં સમાવો. મારી સુંઝવાળું ટળશે. તો જ મારી અહવૃત્તિને પાયાળું મળશે.

સણુકો છયાશીમો...

લવભ્રમણતા

અનંતગુણી દેવ !

આપે કર્મના ગંજને તપરૂપી અગ્નિની ચીનગારી ચાંપી દીધી, કર્મો બળીને લાડ્યું થયાં, અને આપ સુવર્ણની માફક નિર્મલ તથા તેજસ્વી બન્યા. સાથે જ આપનો લવ-સંબંધ ધૂટી ગયો. સંસારમાં હગંદો-પગંદો કર્મ બંધાય છે. જ્યાં કર્મ હોય, ત્યાં અનેક પ્રકારના સંબંધો હોય, અને સંબંધો હોય ત્યાં દુઃખ અવશ્ય હોય. મરંતુ દુઃખ તો ગિચારું આપનાથી ગભરાઈને લાગ્યું. આપનો તાપ એનાથી ન સહેવાયો. તેમ જ સુખની સામગ્રીનો પણ આપે ત્યાગ કર્યો. એનો ત્યાગ કરતાં જ સુખ તો ઉલટાતું આપની સામે જ આવીને ઊભું ! લવભ્રમણતા ટળી જતાં આત્મરમણતા પ્રાપ્ત કરી આપ અનંતગુણી બન્યા.

... થોડો આનંદ અને વધુ દુઃખ એવો સંસાર જ આપને ગંભ્યો નહિ. ખરેખર ! ચિત્ત જેતું ચિંતવન કરે છે, તેમાં તદાકાર બની જાય છે. આપ આત્મિક સુખનું ચિંતવન કરી તેમાં જ તદાકાર બની ગયા. જ્યારે મારું ચિત્ત તો પાણીના પરપોટા જેવા સંસારી સુખ પાછળ ઘેરું બની લામ્યા કરે છે. ચિત્તની ભ્રમણાને વશ પડી મેં સંસારભ્રમણ ઘણું વધાર્યું. ભટકે ચિત્ત ને નુકશાન મારે ભોગવવાનું ! એ તે કેવો ન્યાય ! “ પાડાને વાંકે પળાવીને હામ ! ” આપ મારા ચિત્તરૂપી ચોરને અવળે માર્ગે ભટકવાનું છોડાવો.

ભગવન્ ! હું સ્વસ્વરૂપમાં તદાકાર બનું, એવા આશીર્વાદ આપો. સંસારની બૂટી જ્ઞમણા પાછળ જ્ઞમણુ છોડી આત્માના અનંત સુખમાં એકકાર બનું એવો શકુ બતાવો. હવે તો ત્યાગવંત પદાથેનિ પદછાંયો પણ મારે નથી બેઠેનો. માત્ર અવજ્ઞમણુતા દાગી આત્મચમણુતા પ્રાપ્ત કરવી છે.

•

મળકા સત્યાગીઓ...

મનના મેલ

ધર્મપ્રરૂપક સ્વામી !

આપનો જન્મ આ જીવની પર ધર્મની પ્રરૂપણા કરી જગતના હૃદયને ઠંડ્યાણુના માર્ગે વાળવા માટે જ થયો છે, ધર્મના સંસ્કાર સ્થાપવા માટે જ થયો છે. આપે મુનસાગરમાં જ્ઞાન કરી મનના મેલ ધોવા માટે ઉપદેશ આપેલા. જ્યાં જ્યાં હૃદયને, ચિત્તરૂપી નદીને એ સાગર તરફ વાળવાનાં મનુરૂપ થયો. ચિત્તરૂપી નદીને બે સંસારસાગર બાજી પોરી કરેલા તો ઘણું બોધાં બાવા પડે, એ સુંદર વાત મનાવતી આપે તમારે બેવા અનેક આત્માઓના ઉપદેશી બન્યા છે. સંજ્ઞાતીન આધક્રેએ આપના ઉપદેશનું પાલન કરી મનના મેલ ધોઈ નાખ્યા છે અને પવિત્ર મુનસાગરજ્યાંથી વળી આવના થયા છે. આપે સુધર્મની પ્રરૂપણા કરી અનેક હૃદયોને સંસ્કારી બનાવ્યા છે.

ઓ સ્વામી ! આપની પ્રલાધા તો શતમુખે અને સહસ્ર જીભે પણ થઈ શકે એમ નથી. પણ સંસારસાગરના ડોળા-પાણીથી મારું મન એટલું ગધું મેલું થઈ ગયું છે કે તેના પર આપના ઉપદેશની જેવી જોઈએ એવી છાપ પડતી નથી. કર્મના મેલ એટલા ગંધા જામી ગયા છે કે શ્રુતસાગરના પવિત્ર પાણી પણ જલ્દી અસરકારક થતાં નથી. મેલથી મન એવું ધીકું બની ગયું છે કે જોને મીકું બનાવવા આપના સમાગમની વિશેષ જરૂર છે. સદાયે મને આપની સમીપેજ રાખજો, જેથી મનના મેલ ધોવા માટે હું સમર્થ બની શકું. શ્રુતસાગરના પવિત્રપાણીથી મારું દિલ લીંબાય અને પવિત્ર બને, એ માટે હું આપની કૃપા ચાહું છું.

*

મણકો! અઠ્ઠાશીમો....

પ્રેમની પ્યાસ

શાંતિના સંગાથી !

આપે દૈહિક, માનસિક અને કૌટુંબિક વિડંબનાઓને પરાજિત કરી નસાડી દીધી. પછી શાંતિના સાચા સંગાથી બન્યા. સાંસારિક સ્નેહનાં બંધનો આપે સાવ તોડી નાખ્યાં. કોઈ સ્નેહીના સ્નેહની આપે પરવા ન કરી. એ જ સંસારી બંધનોથી હું તદ્દન જકડાઈ ગયો છું ! નથી તો તેને છોડી શકતો, નથી તો તેને તોડી શકતો ! એ સ્નેહના પાશથી

બંધાયેલું હૃદય હરપળે કાંટાની જેમ વીંધાતું હોવા છતાં કોઈ રીતે ધર્મના રંગે રંગાતું નથી. જેને પાતાના પરમસ્નેહી માન્યા હોય એના તરફથી જ બચાવે નિસ્કાર મળે છે. ત્યાં હૃદય બેકામૂ બની બચે છે. અનેક કુતર્કચિત્તકર્તે વધા પડી આર્તધ્યાનમાં રૂબી બચે છે. નથી સ્વાચ્છર્ય શાંતિ કે નથી સાગર સુખ ! માનસિક વેદનાના પરિત્રાપા અમર્ય હોવા છતાં ઝાંડેલા જ પડે છે. ઘવાયેલું મન કયાંય દરતું નથી. આપના માર્ગનો સારો લીધો હોવા છતાં મને કયાંય શાંતિના અનુસાર પાળુ આંપડતો નથી.

પ્રભો ! ધર્મરૂપ અમૃતનો ઘાંટો ખીવા બતાં વચ્ચે મોહરૂપી મદિરાનો લગમ ખીવાઈ ગયો ! અને હું સાવ તમા તારી ગયો. મારા હાડ અને ગામ બંને શિથિલ બની ગયાં છે. તવે તો હું આપના પ્રેમનો ખ્યાલી છું. મારી પ્રેમની ખ્યાલ છીપાયો. મારા અંતર પર આપના મધુર પ્રેમનો છંટકાવ કરો. હૃદયની સ્નેહમાં તવે અટવાવું નથી.

૬

મણિકા નેવ્યાશીમો....

પાત્રતા

દયાના દરિયા પ્રભો !

અમૃતના ફળ સરખો માનવજાત મેળવી રો મેળવી ધર્મરૂપ મુળ અને કાંટરાજ બચાવે મેળવી હું અમર્ય મેળવી

છતાં કુંથુવા જેવો પામર બની બયો ! મેં જ્ઞાન અને જ્ઞાનીની ખૂબ આશાતના કરી, એના પરિણામે મારું દિવ્ય તેજ ઢંકાર્ય ગયું. મેં ધર્મ અને ધર્મીની અનુમોદના ન કરી, તેથી ધર્મનાં સાધનો મેળવ્યા છતાં અને આપને સાધ્ય માન્યા છતાં હું આરાધના કરી શકતો નથી, પણ વિરાધનાથી સંસાર વધાર્યો જ બહોં છું. આ ભવ કે પરભવમાં તપ કે તપસ્વીનાં ગીત નથી ગાયાં, એટલે જ આત્મહિત સાધવામાં ચિત્ત લગાડી શકતો નથી. દિનપ્રતિદિન શરીરની નિર્જાળતા, મનની કાયરતા અને વચનની નિષ્ફળતાને જ વધારી રહ્યો છું !

ભગવન્ ! આપના દિલમાં દયાનો સિંધુ ઉછળી રહ્યો છે, પ્રેમનો સાગર ખળભળી રહ્યો છે. મને આપનો દયાપાત્ર બનાવશો કે પ્રેમપાત્ર ? મારામાં જેવા પ્રકારની પાત્રતા હોય તેને લાયક બનાવો. ગમે તેમ કરીને પણ મને આપનો દયાપાત્ર કે પ્રેમપાત્ર બનાવવો જ પડશે ! હું આપના ચરણની રજ હોવાં છતાં મારા સાથે કર્મોના મોટા ગંજ ખડકાયા છે. હું ભારેકર્મી છું, તેથી મારા પર આપને પ્રેમ ન ઉભરાતો હોય તે બનવા જોગ છે, પણ દયા તો વરસાવવી જ પડશે. મને દયાપાત્ર બનાવવો જ પડશે.

માણુકો નેવુંમો....

સાર્થક

ધર્મચક્રવર્તી !

ચારે ગતિઓ પર વિનય મેળવી આપે ધર્મચક્રવર્તી
સાર્થક કર્યું. જેમ કસાઈવાડામાં પૂરાયેલા પશુઓ
સાટે ભ્રમણસારા પાડે છે, તેમ ચારગતિરૂપ
કસાઈેલા મારા જેવા અનેક આત્માઓ એ પરાધીનતાથી
સાટે પોકાર ન પાડી રહ્યા છે. ગચાંચાં....ગચાંચાં....ની
અંધારાંડ ગાળ રહ્યું છે. પાણુ એવા મોટાસવત સર્વને
રીંગાવીને રાણ થાય છે. એના ભવાડા કંઈ એમના ન
પણુ એની ન પકડમાં છું. આપ જેવા સારે, સાર્યે
લાય તો પણુ મોટાસવતની રીંગારાણી - સત્તારાણી આ
એ આપને બુગનું લાગે છે? આપની સુહાસરી
આત્માઓ ચારગતિરૂપ વાડામાંથી મુક્ત બની પંચમી
મોટમાન બન્યા છે. તો પછી મારા એવા મો ભવે
આપની નજરે દેખાઈ ગયો છે કે રને એ વાડામાંથી
કરતા નથી! અને તેવા છું. તો પણુ આપને
છું. ચાલક છું અને પૂજક પણુ છું! આપના જેવા
ચિંતા ન શું. તો સારે ક્યાં બસું! બીજે ક્યાં રા
વારે તેમ નથી. મારી ચિંતા સુરવી એ આપને રા
એથી આપનું ધર્મચક્રવર્તીપદ સાર્થક રહે. અને
રૂપન પણુ! બનેની સાર્થકતા એમાં ન રાખે.
આપનું ધર્મચક્રવર્તી ગિરદ સાર્થક કરવાનો આ માર

મદ્દલવિજયી પ્રભો !

રાગ અને દેવરૂપ મહામદ્દો સાથે આપે આંતરિક્ષિ
યુદ્ધ આદ્યું. નિમેષમાત્રમાં દુર્જય એવા ણને મદ્દોને છતી
આપ મદ્દલજિત્ કહેવાયા. દુનિયામાં નજર કરતાં ક્યાંય પણ
આપના જેવું ણગ જેવામાં આગ્યું નથી. અતિ નિર્દય અને
ણગવાન એવા કર્મરાજ સાથે પણ ણાય લીડી એના મર્મ-
સ્થાનનેજ લેદી નાગ્યું. પછી આપને આ જગતમાં કંઈપણ
છતવાનું ન રહેતાં આપ સર્વજિત્ ણની ગયા. પરંતુ મારી
સ્થિતિ તો જુઓ ! કર્મરાજના પિતરાઈઓ જેવા રાગદેવરૂપ
મદ્દોને છતવાનું સામર્થ્ય મારામાં નથી. છતવાનું તો દૂર
રહ્યું, પણ એની મજબૂત પકડમાં એવો પકડાઈ ગયો છું
કે ગમે તેટલાં ફાંફાં મારવા છતાં છૂટી શકાતું નથી ! મને
આપના જેવા સ્વામી મળ્યા, તો પણ મારી આ દશા ?
આપણો સેવક-સેવક-ભાવ શું આપના લક્ષ્યમાં નથી ? પ્રભો !
આપ સર્વજ્ઞ હોવાથી મારી સઘળી હકીકતો જાણો છો. મને
એ રાગ અને દેવરૂપી મદ્દોની પકડમાંથી છૂટવાની તીવ્ર
ઈન્તેજરી છે, પણ હું સ્વયં છૂટી શકું. એમ નથી. એ
દુષ્ટોથી મને ક્યારે છોડાવશે ? જેને સ્વામી માન્યા, એ
સેવક સામું ન જુઓ....એનાં કપ્ટો દૂર ન કરે, એ ણને જ
કેમ ! છતાં ણની રહ્યું છે, એ હકીકત છે. એમાં ણામી તો

મારીજ અમળ્યીને ? અર્પણભાવમાં કૃત્યાશ હુએ કે કર્મ ભાદે હુએ ? પ્રભો ! કાં તો એ મલ્લોથી છેડાયો....કાં તો તેમને હૃતવાનું બળ આપો !

*

માણકો ખાણું મો...

ઉપર ભૂમિ

વનફલવાડીના માળી !

આપ હવનવાડીમાં વનોદ્ધી વૃક્ષોને પીલવવા માટે અમકિતરૂપ 'ખી' ની રૂપાળી કરી અને અતિશય અર્ચનથી સિંચન કર્યું ! આપની હવનવાડીમાં ખુદ્ધી પુષ્પો ખીલી દેઢ્યાં. હવનવાડી એ વનફલવાડી બની ગઈ ! આપ તેના નિષ્ક્રાન્ત માળી બન્યા. પછી તે આપ તેના પત્તર ઉપર એવાં મોડરુખરૂપ ફળો પ્રાપ્ત કર્યાં. એનાં ઉપરના આપ અવનકાળ સુધી કર્યાં કર્યો. તે પાત્ર અપારપાત્રની વંચ તેણે કરી ખાટ પડ્યાની નથી. ખૂળીની વાત તે એ કે કે આપના શુભપુષ્પોની સૌરભને આરતી દા. એ ખુદ મારી હવનવાડીને ફલવાડી બતાવવા લેવાનું મારે મારું હતું. તેનાં પુષ્પો કે ફળો તે દર વખતે મારે મારી હવનવાડીમાં તેના અંકુશજ ફેલાત નહિ ! તેનાં મારી જે હવનવાડીના ભૂમિનો જ વાંકને ? આપની મારાવ વચ્ચે જે હવનવાડી ફલવાડી રી રીને બને ? હરિવાળી ભૂમિ પણ ફલવાડી રી રીને

વગર ક્ષણદ્રુપ ગમી શકતી નથી, તો ઉખર ભૂમિ ક્યાંથી ઇની શકે ? પ્રભો ! ઉખર ભૂમિ જેવી આ મારીં હવનવાડીના આપ માળી બનો. જે વ્રતોનું આરોપણ કર્યું છે, તેને વિકસાવવામાં—તેની ખીલવણી કરવામાં આપ સહાયક બનો. સુવ્રતોને પોષણ મળે એવા ધર્મનીરના છંટકાવ કરી એને ક્ષણદ્રુપ બનાવો. નહિતર આ ઉખર ભૂમિમાં અટવાયેલો એવો હું ક્યાંય ફટાઈ મરીશ !

*

મણકો ત્રાણ'મે ...

પૂજના

ત્રિભુવનપૂજિત પ્રભો !

દિવ્ય સુખનો હંમેશાં અનુભવ કરનાર એવા દેવેન્દ્રો પણુ આપના ચરણની સેવના—અર્ચના—પૂજના કરવા ઝંખે છે, તો મારા જેવા ઋદ્ધિહીન અને સત્ત્વહીન એવા આત્માઓ આપના ચરણમાં આળોટે એમાં શું નવાઈ ! આપના જેવા સર્વગુણસંપન્ન પ્રિય પામી ક્યો મૂર્ખ સાનવી પોતાતું શ્રેય સાધવામાં પ્રમાદ કરે ? ઈન્દ્રને પણ પોતાની સાહેબીમાં ઊણપ દેખાય છે, કેમ કે એમાં આપના જેવો આત્મિક આનંદનો ઓડકાર નથી ! દુનિયાની સાહેબી ગમે તેટલી મળી હોય તો પણ આપની સાહેબી પાસે તો એ સાવ તુચ્છ છે ! એમાં હીનતાનો આભાસ દેખાયા જ કરે છે, કેમકે દુન્યવી સુખ

કદી પણ પૂર્ણ હોતું જ નથી. તેથી જ આપને દુનિયાનાં
સુખો રસ-કસ વગરનાં ધાન્યનાં ફોતરાં પ્રમાણ બાંધ્યા. અને
મોશ્વસુખની અતંત અખંડ કલ્પિયાં આપતું મનદું મોહતું.
ભગવન ! એજ ફોતરાં પ્રમાણ દુનિયાનાં સુખોનેતા નથી અને
એટલાં ગંધો ગંધી ગંધો છે કે હું એની પાછળ દારૂગિયાની
માફકે ગાંડાનુર બન્યો છું. સાધુતાને ક્યાંય મળ્યે પાવા
છતાં...અને આપના ચરણની પૂજના પ્રાપ્ત થઈ પાવા છતાં....
દુનિયાને રાજ હંધામાંથી બસતા નથી. એના મેલ રોનો
ભૂતિમાંથી ચલકેતો નથી. સાધક-દશાને મેલો કરો છું છતાં
સાધકદશાનું લેશમાત્ર જ્ઞાન જ નથી ! માલ વગરનું હુવન
પચાન કદી રહી શકે ! છતાં આપને પૂજક છું. આપની
પૂજના મારા મુક્તપાથ : હુવનમાં અમીનું શિવન કરો !

૬

મણકો મારાણુ મો....

મણનેતર

પ્રદાન્યેતિ ભગવન !

તેજ છલકાય છે. મારું દિલ રાગના ખાળોગ્રિયા જેવું છે. એમાં માયાની આગ લાભૂકે છે ! આપનું હૃદય કંચનમાલાસમું શોભે છે. મારું હૃદય આકાશની પુષ્પમાલા સમું સરવ વગરનું છે. આપ પ્રેમના અનંત સુખમાં મહાલો છે. હું રાગના ક્ષણિક સુખાલાસના આશ્રયે જીવન વિતાવું છું. ઝાંઝવાનાં નીરસમા રાગવર્ધક પદાર્થો પાછળ મેં હરણદોટ મૂકી છે. એમાંથી મારે હાથ પકડી પાછો વાળનાર આપના સિવાય કોઈ નથી. આપની અને આપના ધર્મની એક વગર મારું સગજ સસતુલા જાળવી શકે એમ નથી. સંસારના માર્ગે વળેલી મારી નકોર સનોભૂષિ પર પ્રેમની સુમધુર અમીરખાં વરસાવો....પાપની પ્રવૃત્તિ તો જ અટકશે. અને રાગની ધુધળી છાયા પણ તો જ દૂર થશે. તેમજ પ્રેમની પત્રિત્ર છાયાથી મારું હૃદય આશ્ચર્યદિત્ત બનશે. આપના દિલમાં પ્રહનું અમૃતભર્યું છે, મારા દિલમાં મારાનું વિષ છલકે છે. પ્રહનરૂપી અમૃતનું એકાદ ણિંદુ સને અમર બનાવશે. પ્રહનયોતિનું એકાદ કિરણ મારા હૃદયને અજવાળશે. મારાના ઓળા પાછળ ખૂબ અટવાયો. હવે તો પ્રહનતેજ ઝીલવા છે. સુક્રિતનું રાજ મેળવના તરફ સતિને વાળી અપ્રશસ્ત રાગની રાખ કરવી છે. ખરેખર પ્રેમો ! મારે પ્રહનયોતિ બનવું છે !

મણિકે પંચાગમો.....

અંતરધન

પાનસમણિ પ્રભો !

આ વિશ્વમાં આપને કંઈપણ હુકાવ નથી. મુક્તિનગરીના
મીઠા મેવા આરોગી આપે એવું નો આશ્રય પ્રાપ્ત કર્યું છે
કે જે કદિ નાશ થાય એમ નથી. આપ ચિદેશી બની ગયા
હોવા છતાં હરેક ભવ્ય આનંદોના દિલ્લમાં આપને જન્મ
થયો ! હુનથી સંપત્તિ આપની પાસે ગિલકુલ ન હોવા છતાં
આપે આપના અંતરધનને અજળ રીતે જાગવી શક્યું છે.
જો તેટલાં સંકટો વચ્ચે પણ આપે કદી ધૈર્યધન ખમીડ્યું
નથી. મારીચિક કંટે સારું કરીને આપ નિષાધન બન્યા પો.
તું પ્રસાદમાં પડ્યો. તેથી સારું અંતરધન નાશાયું નથી

એ આપને રુચ્યું ખરું ? મારું અંતરધન પાછું મેળવી
આપો ને ! આપ સમર્થ છે, મને મારું અંતરધન પાછું
મળશે તો એમાં આપને પણ લાલ જ છે ને !

✽

મણકો છન્નુમો...

વીરતા

સમર્થ વીર પુરુષ !

કોડો સૌનૈયા દાનમાં આપી, દીનજનોના દારિદ્ર્ય ફેડી,
આપ દાનવીર બન્યા....જગતને દાનધર્મનો મહિમા બતાવ્યો.
મોહરાગના વંશમાં ઉત્પન્ન થયેલા રાગ, દ્વેષ, ઈર્ષ્યા, અદેખાઈ,
કામ, ક્રોધ વગેરે દુર્મનોને અને તેમના પરિવારને હંકારી,
આંતરરાજ્યને આળાદ બનાવી, આપ સમર્થ વીર પુરુષ તરીકે
પ્રખ્યાત થયા. તેમજ હુકર એવા તપને તપી કામા, અહિંસા,
આર્જવતા, માર્દવતા વગેરે ધર્મોને આચરી આપ ધર્મવીર
તરીકે પ્રસિદ્ધ થયા. આપની આ અજાયબી ભરેલી વીરતા
પર હું ચંત્રમુગ્ધ બન્યો છું. એ વીરતાએ મારા પર કામણ
ક્યાં છે. આપની સ્વાર્થ સાધવાની અનોખી સાધનાથી હું
પ્રભાવિત થયો છું. મને નવાઈ એ વાતની લાગે છે કે ત્રણેય
ભુવન પર વિજય અપાવનારી આવી વીરતા આપ શી રીતે
પ્રાપ્ત કરી શક્યા ! આવા પ્રકારનું વીરત્વ તો કોઈ વિરલા જ
વરી શકે ! આપના વીરત્વ પ્રત્યે આકર્ષિત થયેલા એવા મને

આપ આપના હૃદયમાં સમાવી દો અને વીરત્વનું આપનું
ગિરુદ સાર્થક કરો ! આપના જેવા વીર પુરુષ પાસે કદિ
કંનુસાઈ હોય ખરી ? હું આપના જેવો જ વીર બની શકું,
એવી વીરતા મારામાં પ્રગટાવો અને કર્મસૈન્ય સાથે લડાઈ
કરી હું મુક્તિનગરીમાં જલ્દી આવી પહોંચું, એ માટે
જરૂરી સઘળી સહાય કરો.

મણકો સત્તાણુ'મો....

મંગલ ભાવના

મંગલનિલય પ્રભો!

આપ મંગલસ્વરૂપ છો. આપ સદેહે જ્યારે આ અવનિ
પર વિચરતા હતા, ત્યારે આરેગાન્તુ સત્તાસો યોગ્યતા વર્તુલમાં
દરેક પ્રકારના ભયંકર રોગો અને ઉપસર્ગો રૂપ અમંગળો
નષ્ટ થતાં હતાં અને વાતાવરણ મંગલમય બની જતું હતું,
પેર-ઝેર શાંત બની જતા હતા. આપે એવી ઉત્કૃષ્ટ સાધના કરી
કે આપ સર્વાંગે મંગળ બની ગયા, મંગલસ્વરૂપ બની ગયા.
માત્ર આપનું એક જ વચન શ્રવણગોચર થાય તો ગારુડ
મંત્રની જેમ મંસારનું ઝેર પલ્લ વારમાં દિતરી લય. સાંભળ-
નારની હાંઠગી પાવન થઈ લય. મંગલસ્વરૂપ આપનું
દિવ્યદર્શન હાંઠગીમાં એક જ વાર-માત્ર એક જ વાર થાય
તો પણ ભવોભવનું અમારું મંગળ સધાઈ લય. લૌકિક

મંગળની સાધના પાછળ મેં ઘણો સમય ગાળાદ કર્યો, તો પણ મારું દગદર ફીટ્યું નહિ ! દુનિયાનો કરા એવો છે કે ત્યાં અમત્કાર દેખે ત્યાં નસત્કાર કરે. હું પણ એ જ દુનિયા પાછળ દીવાનો બનેલો છવડો છું. મારે જોઈએ મંગલ.... કસ્યાણ.... અને સુખ.... પણ મારાં કામ તો અમંગળ ઉપજાવે એવાં છે, અકસ્યાણ અને દુઃખની ખાઈ ખોદે તેવાં છે ! હવે મેં દુનિયાનું સર્વ ડહાપણ જોઈ લીધું છે. એ તરફ કોઈ પ્રકારનું આકર્ષણ રહ્યું નથી. મારા દિલમાં એવી ભાવના જાગી છે કે મંગલદાતા એવા આપનાં જ સ્મરણ.... દર્શન.... અને ચિંતનમાં મસ્ત બનવું. આપની અને મારી વચ્ચે જળ-મીન જેવી દશા પ્રત્યક્ષ કરવી છે. આપના જ સહ-યોગે મારી આ મંગલ ભાવના પૂરી થશે.

મણકો અઠાણું મો....

એકસ્વરૂપી

સિદ્ધમંગલ પ્રભો !

જ્ઞાનાવરણીયકર્મનો ક્ષય કરી આપ અનંત અને સંપૂર્ણ જ્ઞાનના સ્વામી બન્યા. દર્શનાવરણીયકર્મનો ક્ષય કરી આપ અનંત દર્શની બન્યા.... વેદનીયકર્મનો ક્ષય કરી આપ અક્ષયસુખ અને શાંતિના ભોક્તા બન્યા. મોહનીયકર્મનો સર્વથા ક્ષય કરી, આપ ક્ષાયિક સમક્ષિત અને યથા-

ખ્યાત ચારિત્રમાં લીન બન્યા. આયુષ્યકર્મનો ક્ષય કરી આપ કદી નાશ ન પામે એવી અક્ષય સ્થિતિને પામ્યા. નામકર્મનો મૂળમાંથી ક્ષય કરી આપે અરુપીપણું પ્રાપ્ત કર્યું, તેમ જ શરીરસંબંધથી મુક્ત બની અશરીરી બન્યા. ગોત્રકર્મનો નાશ કરવાથી આપના માટે સદા એક સરખી સ્થિતિ પ્રગટ થઈ, ઉચ્ચ-નીચનો ભેદ ન રહ્યો, અને અંતરાયકર્મનો સર્વનાશ કરી આપ અનંત શક્તિના સ્વામી બન્યા. આપને અનંત શક્તિ પ્રાપ્ત થઈ છતાં દુનિયાના સર્વભાવોથી સદા પરાહુમ્બ બન્યા. આપ સિદ્ધ થયા, બુદ્ધ થયા, પરમ મંગળ-સ્વરૂપ બન્યા. મારા જેવા પાપી અને અભાગી આત્મા માટે પરમ ચિંતિનીય, પૂજનીય અને વંદનીય બન્યા. આત્મમંગળ સાધવા માટે પરમ પ્રેરણાદાયી બન્યા. ઓ સિદ્ધ ભગવાન ! મારામાં સદ્ભાવ પૂરો ! મારા નિત્ય મંગળદાતા બનો ! ભવોભવ માટે આપનું નામસ્મરણ મારા હૃદયપટમાં અંકિત થાઓ ! હું અને આપ એકસ્વરૂપી બનીએ, એકતાના આનંદમાં સહભાગી બનીએ, એવું નિશ્ચયબળ મારામાં પ્રગટ થાઓ ! આત્મા, આત્મસ્વરૂપે એક છે, હવે પરમાત્મ-સ્વરૂપે એક બને, પછી મસ્ત સ્થિતિની શું વર્ણના થઈ શકે !

મણકો નવાણું મો...

સાધના

સર્વમંગલ પ્રભો !

આહા ! શું આપની સાધકપણી મંગલ સાધના ! સાધુતાના માર્ગે પ્રયાણ કરતાં આપને ભયંકર અંઝાવાતોનો સામનો કરવો પડ્યો ! એની શ્રેણીએ ચડતાં પગથીએ પગથીએ કર્મરૂપ ઠંટક અને કાંકરા પથરાયેલા હોવા છતાં આપ નિશ્ચિત પગલે આગળ વધ્યા. એ માર્ગે ઉપસર્ગો સહ્યા....પશ્ચિહો સહ્યા.... કષ્ટોની ઝડીઓ વરસી, છતાં આપ સાધનામાં અડોલ રહ્યા. સાધનોના સહકારે સાધનામાં આગળ વધી સાધ્યપદ સિદ્ધ કર્યું અને સાધકપણીને સદ્ગુણ ધનાવ્યું. તે જ રીતે ધ્યાનનું આલંબન લઈ, સાચા ધ્યાતા બની, ધ્યેયની સિદ્ધિ કરી ધ્યાયકપણીને શોભાવ્યું. પ્રભો ! આપનું નિશ્ચયબળ એવું અડગ હતું કે આપને ચલાયમાન કરવા માટે કોટિ....કોટિ દેવતાઓ એકત્ર થાય, તો પણ ચલિત કરી ન શકે ! આપના જેવી ઉત્તમ કોટિની સાધના કરવાની કલ્પના પણ મારા માટે અશક્ય છે, તો એ સાધનાની કેડીએ હજારો ભરવાની તાકાત તો ક્યાંથી હોઈ શકે ? હું નથી કોઈ સમર્થ વ્યક્તિ કે નથી મારામાં કોઈ વિશિષ્ટ શક્તિ ! છતાં આપની સાધનાની આવી સદ્ગુણતા જોઈ આ ભવની આસક્તિ તો છોડવી જ છે ! અને આપે ચીંધેલા માર્ગને અનુલક્ષીને મારે મંગલ સાધના સાધવી જ છે ! પણ શક્તિહીન એવો હું આપના સહકાર વિના મારી અશુભ વૃત્તિઓનો પ્રતિકાર કરી શકું

એમ નથી. મને દેવગુરુના લક્ષિતમાર્ગે ચડાવી આપના સાધ્યમાર્ગે જવાની શક્તિ આપો. મારા માર્ગદર્શક બની સાધનાની મંગલકામના પૂર્ણ કરો.

*

મણકો સોમો...

દીવાદાંડી

મહામંગલ પ્રભો !

અહિંસા, સંયમ અને તપરૂપ ધર્મ મહામંગલકારી છે. આપ એ જ ધર્મમંત્રાળુ આલંબન લઈ સંસાર તર્યા, આપના અનુગામીઓને પણ એ જ માર્ગનું અવલંબન લેવાનું સૂચવ્યું. આપનો પ્રરૂપેલો અને ઉપદેશેલો એ જ મંગલધર્મ મારા માટે લવોલવ મુધી દીવાદાંડીરૂપ બનેા. જેના દિલમાં એ મંગલ ધર્મ વસ્યો, એને દેવતાઓ પણ નમસ્કાર કરે છે. તેનો અહિંસા અપરંપાર છે. જે આત્મા અંતર્યક્ષુથી અહિંસાનું સૂક્ષ્મ નિરીક્ષણ કરે છે, સંયમનું શિક્ષણ લઈ મુશિક્ષિત બને છે અને તપોધર્મના લક્ષણ બાળી એકલક્ષી બને છે, તે ત્રિવિધ રક્ષણ મેળવી પોતાના જીવનને મુરશ્ચિત બનાવે છે અને જીવનનું મંગલ સાધી શકે છે. ભગવન્ ! મારે પણ એ જ ધર્મને દીવાદાંડી બનાવી જીવનનું મંગલ સાધવું છે. અહિંસા, સંયમ અને તપના સૂક્ષ્મ સ્વરૂપને સમજી મારા નિઝેતન જીવનમાં ચેતનતા લાવવી છે. ઘણી જીવનપ્રતારણા કરી....ધર્મપ્રતારણા.

કરી....આત્મપ્રતારણા કરી. એવી પ્રતારણાના અનેક પરિતાપો વેઠ્યા, ઉત્પાત મચાવ્યા. હવે તો સુધારણા માટે જ એકલક્ષી બનવું છે. આપના એ મંગલમાર્ગે સુશિક્ષિત બની સુરક્ષિત બનવું છે. એા મંગલસ્વરૂપ ! મને જીવનમંગલ બક્ષો ! ધર્મમંગલમાં લક્ષ્ય કેન્દ્રિત બને, અન્ય વિકળનાઓને પ્રવેશ પણ ન મળે. એ માટે મારું જીવનક્ષેત્ર રક્ષો. દીવાદાંડી રૂપ બનેલા ધર્મમાર્ગે આગળ વધું એવું પ્રોત્સાહન આપો. આપ મહારાંગલરૂપ છો. સર્વમંગલના સ્વામી છો. મારા અંતર્યામી બનો, મારી ભાવના પૂરી કરો.

*

મણકો એકસોએકમો....

કુરખાની

લોકોત્તમ પ્રભો !

આપ આ લોકમાં સર્વોત્તમ તરીકે પ્રખ્યાત છો. આપનાથી કોઈ ઉત્તમ નથી. છતાં આપના હૃદયની વિશાળતા એવી છે કે આપે કદી કોઈને હલકા માન્યા નથી. એ વિશાળતા જ આપની ઉત્તમતા બતાવી આપે છે. સર્વ જાત્યાત્માઓ પરમાત્મા બનવા સરજાયા છે, એવો આપે ઉપદેશ આપ્યો. દરેકને ઉત્તમ બનવા માટે પ્રતિબોધ આપ્યો. સૌ તરે અને સુખી થાય, એવી આપની ઉદ્દાત્ત ભાવના આપની ઉત્તમતાનાં દર્શન કરાવે છે. હું પણ આપનોજ

માળાના મણકા

હું. આપ લલે વીતરાગી રહ્યા ! “ ઉત્તમ સંગે ઉત્તમતા
 ” એ મહાપુરુષોના વાક્યથી હું આપની સમીપે દોડી
 ગયો છું. આ સંસારરૂપ નદીમાં ખૂબ ફટાણો-પીટાણો છું,
 પણ શું મારો ઘાટ ઘડાણો નથી ? પેલો પથ્થર પણ
 નદીના પાણીમાં ફટાઈને-પીટાઈને આખરે આકાર પામે છે,
 તો શું હું એ પથ્થરથી પણ ગયો ? ના, ના, મેં તો આપનો
 હાથ પકડ્યો છે. આપનો રાહ પકડી મેં તો નિશ્ચય કર્યો
 છે કે લલે, ગમે તેમ થાય....લવના લવ દુરગાન થાય તો
 પણ મારે આપનો હાથ છોડવો નહિ. પેલી નાનકડી ઈશ્વર
 પણ લમરીનું ધ્યાન ધરતી ધરતી લમરી બની જાય છે, તેમ
 હું પણ આપનું ધ્યાન ધરતાં ધરતાં, આપના નામનો જાય
 કરતાં કરતાં આપના જેવો બની જઈશ. રાગી સંગે મેં
 રાગ બંધાર્યો, અને દુઃખી દુઃખી થયો. હવે તો મને આપ
 જેવા નીરાગી અને વીતરાગીનો સંગ મળ્યો છે, તેથી મોટું
 આશ્વાસન પ્રાપ્ત થયું છે. હવે મારે લવરાનમાં લટકવું
 નથી. જીવનની દુરખાની કરીને પણ આપને છોડીશ નહિ.
 આપ જ મારા સાચા તારણહાર છો.

*

સાધક બનવું છે. એ પગદંડીએ ચડાવવામાં મારા સહાયક બનો.

મણકો એકસોચારમો....

જીવનની શોભા

હિતચિંતક સ્વામી !

હુઃખથી રીળાતા સર્વ લોકોનું કલ્યાણ આપનાં હૈયે વસ્યું. ફૂર કર્મોથી સીદાતા એવા જીવોને જોઈ આપનું હયામય હૃદય દ્રવી ઉઠ્યું. અને એ જીવોને બચાવવા આપે સર્વશ્રેષ્ઠ ધર્મની પ્રરૂપણા કરી. જેમ કે-મન-વચન-કાયાથી કોઈને પણ દુઃખી ન કરો; જીવનમાં અહિંસાને વ્યાપક બનાવો; હિત, મિત, પથ્ય, સત્ય વાણી ઉચ્ચરી સદા સત્યને માર્ગે ચાલો; કોઈની પણ પારકી ચીજ લઈને ખૂશ ન થાઓ; અયૌર્ય તતથી જીવનની શોભા વધારો; શીલધર્મનાં રહસ્યો જાણી સર્વાંશે કે અલ્પાંશે પ્રહ્મચર્યવ્રત પાળો અને મનથી મૂર્છા દૂર કરી પરિચ્છેદના પાપથી બચો. સૌ આવા પ્રકારના ધર્મ-માર્ગે ચાલશે તો જ કલ્યાણ સાધી શકશે. આધિ, વ્યાધિ અને ઉપાધિના સંતાપો તેનાથી દૂર થશે. આ ધર્મ તમને દુર્ગતિ માર્ગે જતાં અટકાવશે. આવો સુંદરતમ ધર્મમાગ આપે બતાવ્યો, અને જે આત્માઓ એ ધર્મમાર્ગે ચાલ્યા, તે ચોક્કસપણે પોતાના સંકટોને ચૂરનાર બન્યા. ભગવન્ ! મેં

પણ આપના પ્રરૂપેલા ધર્મમાર્ગે ચાલવાની કોશિષ તો કરી,
પણ હૃદયના ભાવો સ્થિર રહેતા નથી, પ્રમત્ત દશા ખસતી
નથી, એટલે જીવનની શોભામાં ક્યાંથી વધારો થાય ? આપનો
ધર્મ પામ્યા છતાં આચરણમાં કમતાકાત છું. આવી ઉત્તમ
ધર્મસંપત્તિ પામીને હારી ન જાઉં એવા શુભ આશીર્વા
આપો. એમાં જ મારા જીવનની શોભા સમાયેલી છે.

મણકો એકસોપાંચમો....

સનાયતા

ત્રિલોકનાથ !

ત્યાં સુધી મારે આ ભવમાં ભટકવાનું છે, ત્યાં સુધી
આપ મારાથી અગાધ ન થશો. મને ભવોભવ આપના જ
ચરણનું શરણુ હો ! આપ ત્રિલોકના નાથ છો, મારા દિલના
પણુ સ્થાની છો. આપના વિના અન્ય કોઈ મારે શરણુભૂત
નથી. કર્મચાળને મટાડવામાં આપ પનવંતરી વૈદ સમાન છો.
ભવની પરંપરા તોડવામાં આપ વજ્ર સમાન છો. અન્યાર
સુધી મારે બધો મુશ્કેલ વ્યર્થ ગયો. આ ભવમાં મને આપ
મરણા સ્વામી મળ્યા. હવેથી હું અર્ધસંપત્ત જીવન જીવવા
માટે આપના જ શરણે રહેવા ઇચ્છું છું. રાગ....દ્વેષ અને
મોહ, એ ત્રણે નિગ્રાચરો મારા અધ્યાત્મ-જીવનની ઉપાને
ભરણી રહ્યા છે ! હું એ નિગ્રાચરોથી ખૂબ ભય પામું છું.

એનાથી પરાજિત થયેલા મને ક્યાંય શાંતિ નથી. આપની સહાય મેળવી હવે એ ત્રણે નિશાચરોને મારે હાંપી કાઢવા છે. એ કોઈનાથી પણ ભય પામતા નથી, પરંતુ મને વિશ્વાસ છે કે આપની પાસે નિર્ભય રહી શકે એમ નથી ! તેથી મેં આપનું શરણુ સ્વીકાર્યું છે. હવે હું જરૂર નિર્ભય બનીશ. મારામાંથી ભય જશે અને ખેદ જશે, તો દ્વેષ પણ જશે. પછી હું અભય, અદ્વેષ અને અખેદ, એ ત્રણે ભૂમિકાને સર કરી એ ત્રણે નિશાચરોને હાંપી કાઢીશ. આપ જેવા મારા માથે નાથ છે, તેથી હું સનાથ છું. હવે અનાથપણાનાં ગીતડાં નહિ ગાઉં ! સનાથતાને સફલ કરી જીવનને નવપદ્મ-વિત બનાવવા નિરંતર આપના શરણે રહીશ.

✽

મણકો એકસોછમો....

શરણુ

શરણુ લગવન !

જન્મ....જરા.... અને મૃત્યુ આ ત્રણે મહાભયંકર રોગો દરેક સંસારી આત્માઓને લાગેલા છે. દેહધારી આત્માઓ એનાથી ત્રાહિ....ત્રાહિ....પોકારી રહ્યા છે. ત્યાં દેહ છે, ત્યાં જન્મ છે; ત્યાં જન્મ છે, ત્યાં જરા છે....રોગ છે, અને મૃત્યુ પણ છે. હું આ ત્રણે મહા વ્યાધિઓથી પરાભૂત થઈને આપને શરણે આવ્યો છું. આપે એ વ્યાધિ-

એને મૂળમાંથી ઉખેડીને ફેંકી દીધી. મારા જેવા વ્યાધિગ્રસ્ત
આત્માઓને આપ શરણભૂત હો. શા શરીર વ્યાધિઓનું
ઘર છે. એ વ્યાધિઓના ઘરમાં રહીને હું અતિદિન અનેક
ક્ષતની પીડાઓ અહુન કરું છું. જ્યાં સુધી આ મહાવ્યાધિ-
ઓને દૂર કરવાનું સામર્થ્ય મારામાં ન પ્રગટે, ત્યાં સુધી
મને આપનું જ શરણ હો. હવે મારે....જન્મ એવો લેખ એ
છે કે જ્યાં જરા....રોગ....અને મૃત્યુ....ન હોય ! એવું સ્થાન
તો આપે જ પ્રાપ્ત કર્યું છે. તેથી જ્યાં આપ ત્યાં એ વ્યાધિઓ
નહિ, અને જ્યાં વ્યાધિઓ ત્યાં આપ નહિ ! એ સ્થાન છે
સિદ્ધિપુર, જ્યાં આપની ઝળહળતી જ્યોતિઃ ઝળકે છે. આપનું
સુખ અથાગ છે....અનંત છે....અખંડ છે. એ સુખમાં મારે
લીન થવું છે. મને એવી શક્તિ આપો કે હું જ્ઞાન....દર્શન
અને ચારિત્રની સુંદરતમ આરાધના કરી આપની પાસે આવું.
મારા માટે આપના જેવી સાધના અશક્ય તો નથી, પણ
દુઃશક્ય તો જરૂર છે ! એ દુઃશક્યને શક્ય ન બનાવું ત્યાં
સુધી મને આપનું જ શરણ હો. ભવોભવ આપનું જ શરણ
હો. ભગવન ! મને આપનું જ શરણ હો, આપનું જ શરણ હો.

વિરક્ત ભગવન્ !

સાવધ-માર્ગ આપને દોપલરપૂર જણાયો. નિર્દોષ
જીવન જીવવા આપ અનવધ-માર્ગના અનુગામી બન્યા.
સાવધમાર્ગ એટલે સંસાર, નિરવધ માર્ગ એટલે સંયમ.
સંસારમાર્ગમાં મન વચન અને કાયાના યોગો પ્રશાંત બની
શકતા નથી. સંયમમાર્ગમાં એ ત્રણે યોગોને નિયંત્રણ દ્વારા
ક્રમે ક્રમે પ્રશાંત બનાવી શકાય છે, ઉપશમભાવી શકાય
છે. તેથી તો આપે એ ત્રણે યોગોને જ્ઞાન....દર્શન....
તથા ચારિત્રની સાધનારૂપ સંયમમાં બેડી દીધા અને મકાયોગી
બન્યા. આપની જેમ મારે પણ એ મન....વચન....કાયાના....
યોગોને નિરવધમાર્ગે વાળી ઉપશમભાવી બનવું છે. પણ
મન એવું હડીહું છે કે તે કોઈ રીતે વાળ્યું વળતું જ નથી !
“ મન વળે તો સળ દળે જંગલ.” વચન અને કાયા એની
જ પાછળ ચાલનારાં છે. એનાં જ ગીત ગાનારાં છે. મન
નિરવધધર્મનું અનુગામી બને તો વચન અને કાયા તો નિરવધ
બનવાના જ છે ! ભગવન્ ! ત્યાં સુધી આ મન નિરવધ
માર્ગે નહિ વળે ત્યાં સુધી હું આપનું શરણ છોડનાર જ નથી !

હૈ શરણું શરણ્ય ! મને આપના ચરણે રાખો....
શરણે રાખો....જ્યાં સુધી મારો નિસ્તાર ન થાય, ત્યાં સુધી
હું આપના જ શરણે રહીશ. મારા પાપ ખપો કે ન ખપો !
સંતાપ શાંત થાઓ કે ન થાઓ ! તો પણ મને આપના

ચરણનું શરણ હો. આપના ચરણની શીળી છાયા મારા લવોલવનું પાદેય બની રહો. શ્રદ્ધાલય્યાં મારા અંતરના ભાવો સદા આપના પ્રત્યે અવિચલ રહો. ભગવન્ ! રત્નત્રયીમાં ત્રિયોગને જોડી સુખ-દુઃખની પરંપરાને તોડી હું આપની શીળી છાયામાં સમાવા માગું છું. મને શરણે રાખી શક્તિ આપજો.

*

મણકો એકસોઆઠમો... ધર્મનાં ગુંજન

તિમિરભાસ્કર પ્રભો !

આપનો ધર્મ મોહતિમિરને લેદવામાં સૂર્ય સરખો છે. રાગ-દ્વેષના ભયંકર ઝેર ઉતારવામાં ગારુડીમંત્ર સમાન છે. મન-રૂપી અશ્વને વશ કરવામાં લગામ સરખો છે. સર્વશ્રેય અને કલ્યાણના હેતુરૂપ એવો આપનો ધર્મ મારા માટે ઉપાદેય બની રહો. અહિતકર એવાં માર્ગો ચાલીને હતાશ થયો, કદી શ્રેયમાર્ગના ગાણાં ગાયાં નહિ. સંસારમાર્ગ હેય છે, ધર્મમાર્ગ સ્વેય છે, ઉપાદેય છે. એ ધર્મનાં ગુંજન મારા ચિત્તમાં ભ્રમર સમાન ગુંજરવ કરે, અને મને મોહનિદ્રામાંથી જાગ્રત કરે, એવું હું નિરંતર ઇચ્છું છું. જ્યાં સુધી હું સંસારનો પ્રવાસી છું, જ્યાં સુધી હું મોહમાયાનો વિલાસી છું, અને જ્યાં સુધી આ દેહનગરનો રહેવાસી છું, ત્યાં સુધી આપના એ ધર્મમાયાના

રંગો મારા જીવનમાં રંગજેરંગી રંગોળી પૂર્યા કરો ! જ્યાં સુધી કપાયોતું મહા લયકર જેર મારા જીવનમાં વ્યાપ છે, ત્યાં સુધી આપના ધર્મના પ્રાણ સમે નવકારમંત્ર મારો. પણ પ્રાણ ધની રહો ! જ્યાં સુધી હું વિધવાના વાવાઝોડામાં ગટવાયેલો છું, ત્યાં સુધી મને ધર્મના સુમધુર અને શીતળ ઝરણાનો મંદમંદ વાયુ આહ્વાદક લહેરોમાં લહેરાવ્યા કરો ! જ્યાં સુધી રાગ-દેષના દોરમાં ગુંથાયેલો છું, અજ્ઞાનની ખાઈમાં ડુબકીઓ મારતો કરું છું, ત્યાં સુધી ધર્મગીતનાં ગુંજન મને મનોરંજન આપ્યા કરો ! જ્યાં સુધી હું સિદ્ધિલાવનો સાધક ન બનું ત્યાં સુધી કેવળીદર્શિત ધર્મ સદા સહાયભૂત....શરણભૂત, સમરણભૂત.... અનુકરણભૂત બની રહો. તિમિરભાસ્કરનો પ્રકાશ

પરમવિદુષી પૂ. સાધ્વીજી શ્રી મુનંદાશ્રી મહારાજ
તથા તેમના શિષ્યાસમુદાયના ઉપદેશથી
દ્રવ્યસહાય આપનારાઓનાં શુભ નામ.

૩. ૫૦૧ શાહ મેગજીભાઈ પાસુ-દાદર હિન્દમાતા

અધેરી

૩. ૨૦૧ પ્રેમજીભાઈ દારૂભાઈ
૩. ૧૦૧ રામજીભાઈ શવજી
૩. ૧૦૧ શા ધારશી હકુ
૩. ૫૧ શા પોપટલાલ હકમચંદ
૩. ૫૧ શા દેશવજી મોજુશી
૩. ૫૧ ચંપાબેન પોપટલાલ પરીખ
૩. ૫૧ ત્રિલોકકુમાર પ્રતાપચંદ
૩. ૨૫ શા. ખીમરાજ ટોકરશી
૩. ૨૫ મંજુલાબેન જે. શાહ
૩. ૨૫ રતીલાલ નગીનદાસ
૩. ૨૫ આણુભાઈ-નાડકો રટોસ
૩. ૨૫ ભચીભાઈ મોરારજી ડો. મોરારજી ભાઈના સ્મરણાર્થે
૩. ૨૧ દાન્તાબેન શેઠ કપડવંજવાળા
૩. ૨૧ જવેરીબેન વૃજલાલ
૩. ૧૧ દીયાબેન હસમુખલાલ
૩. ૧૧ સુભદ્રાબેન રાશીદાન્ત
૩. ૧૧ જરાવંતીબેન
૩. ૧૧ નટવરલાલ મોતીલાલ

૩. ૧૧ મંજુલાબેન જમનાદાસ
 ૩. ૫ વાલખાઈ કુંવરજી
 ૩. ૫ બાણુલાલ નગીનદાસ
 ૩. ૫ શકરીબેન હરીલાલ
 ૩. ૫ મંગળાબેન બાણુલાલ
 ૩. ૫ લીલાવંતીબેન ન્યાલચંદ
 ૩. ૫ ઈન્દુબેન મનુભાઈ
 ૩. ૫ માનવંતીબેન ઉત્તમચંદ
 ૩. ૫ ચંદનબેન જસુભાઈ

જુહુ-પારલા

૩. ૧૦૦ મેઘજીભાઈ ઊમરશી
 ૩. ૫૧ વિજયાબેન નાનજી
 ૩. ૫૧ કલ્યાણજી રામજી લાલન.
 ૩. ૫૧૧ લક્ષ્મીબેન ધારશી

૩. ૫૧ શાહ દેવજી ભારમલ
 ૩. ૨૫૧ કેશરખાઈ પ્રીમજી
 ૩. ૨૫૧ દામજી ઉમરશી
 ૩. ૨૫ લવાનજી મુરજી ભોળજી
 ૩. ૨૫ ઘેલાભાઈ હીરજી
 ૩. ૨૫ શીવજી રાયશી
 ૩. ૨૫ રાશીકાંત લખમશી
 • ૧૧ સુત્રોચનાબેન શિક્ષિકા

વાંદરા

૩. ૧૦૦ મોંઘીએન મોરારજી
 ૩. ૫૧ કેશરખેન પાલજીભાઈ કાપડીયા. વધીતપનિમિત્ત.
 ૩. ૨૫ કેશરખેન વસનજી
 ૩. ૧૧ પાર્વતીએન રતનશી

શાન્તાકુઝ

૩. ૨૫ મુરબખેન ચુનીલાલ
 ૩. ૨૫ શા. નાનજી કેશવજી

માટુંગા

૩. ૧૦૧ વેરાયટી સ્ટોર્સ
 ૩. ૨૫ વેલ્ખાઈ વસનજી
 ૩. ૧૧ તારાએન હીરાચંદ
 ૩. ૧૧ કાન્તાએન રતિલાલ

મહાદ

૩. ૨૫ હીલાએન નંદલાલ વોરા
 ૩. ૨૧ કેશરખેન પ્રેમજી ગંગ
 ૩. ૧૧ મેનાએન માનમલજી
 ૩. ૫ ગુણવંતીએન દિમનઃ
 ૩. ૫ શારદાએન વૃજલાલ
 ૩. ૫ શાંતિલાલ પરસોત્તમદાસ
 ૩. ૧૧ દલસુખભાઈ ત્રિભોવન

પ્રકીર્ણ

૩. ૧૦૧ પુલ્લ રામમલ-ચાણા
 ૩. ૨૧ નવીનચંદ અમૃતલાલ-કાંદીવલી
 ૩. ૫ કસ્તુરખેન બારામતીદાસ ,,

૩. ૨૫ સાકરખેન લવાનજી-કરીરોડ
૩. ૨૫ કાકુલાઈ ખીમજી હાપાણી-ગ્રાન્ટરોડ
૩. ૧૧ વિજયખેન મંડીલાલ-બાંધ
૩. ૧૧ હીરાખેન લવાનજી-રાયપુર
૩. ૫ ચંચળખેન જોવત-પરેલ
૩. ૫ ગાંગાધર રામજી
૩. ૫ જીવીખેન મેઘજી-

